

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

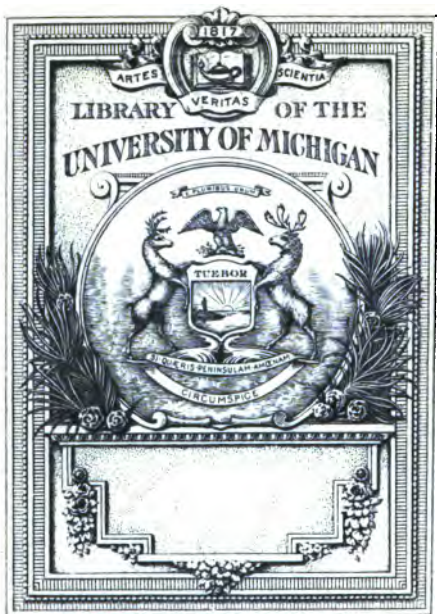
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

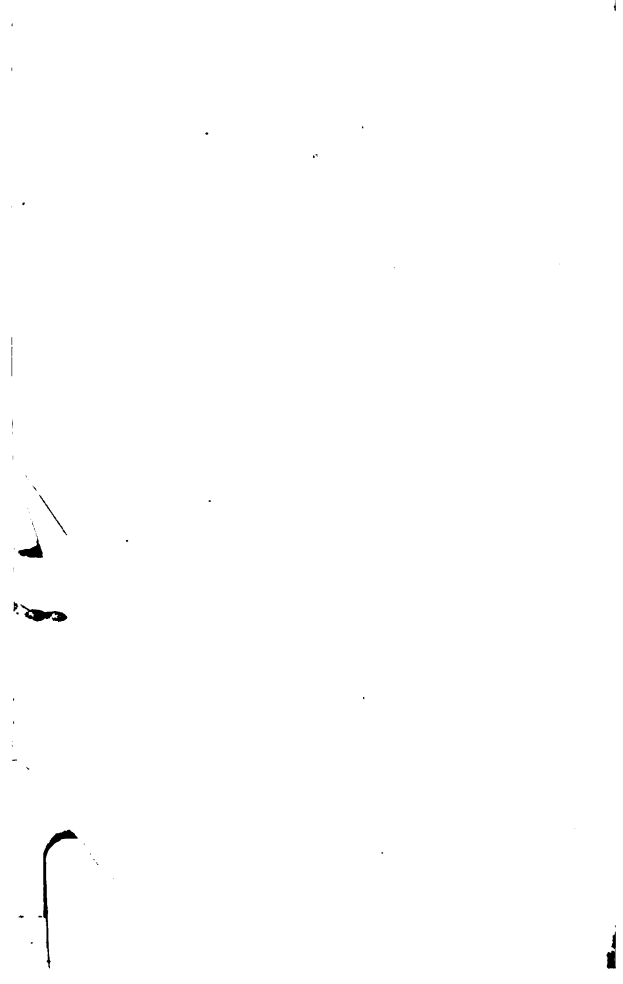
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

**GIFT OF THE HEIRS OF
WILLIAM HENRY WAIT, PH.D.**

578
26
1855

CATULLUS
TIBULLUS · PROPERTIUS

LIPSIAE
APUD S·HIRZELIUM
MDC CCLXXXV.

Catullus, C. Valerius

10/10/10

10/10/10

10/10/10

Catullus, C Valerius

**CATULLI
TIBULLI PROPERTII
CARMINA**

A MAURICIO HAUPTIO

RECOGNITA

EDITIO QUINTA

AB IOHANNE VAHLENO CURATA

**LIPSIAE
APUD S. HIRZELIUM
MDCCCLXXXV.**

41

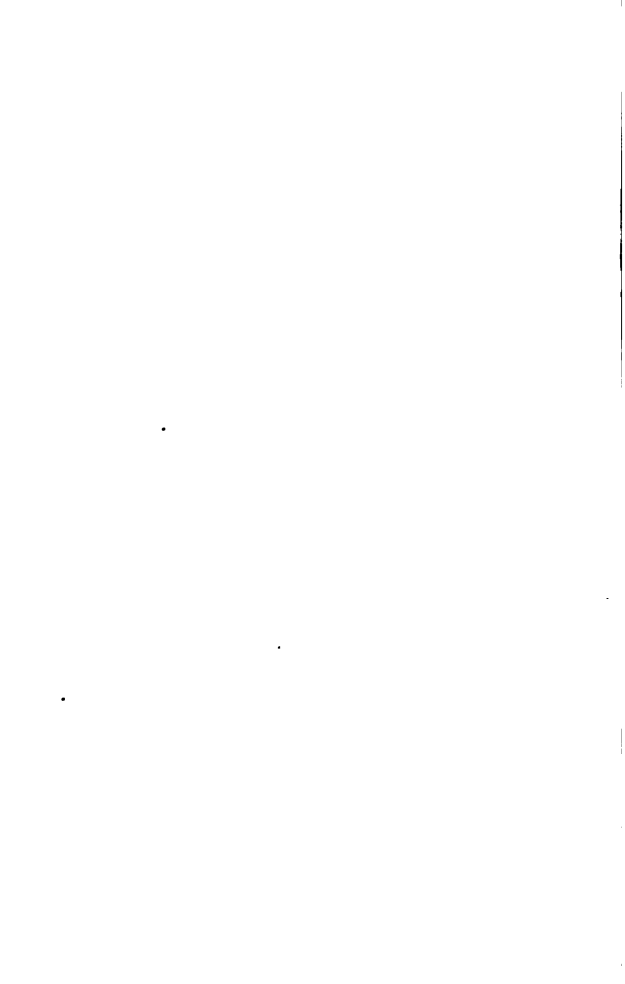
01-29-41 V A

VALERII CATULLI

VERONENSIS

L I B E R.

---

*gift
Heirs of
W. H. Wait
1. 21. 41.*

CATULLI VERONENSIS

LIBER.

I.

Quoi dono lepidum novum libellum,
arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
meas esse aliquid putare nugas,
5 iam tum cum ausus es unus Italorum
omne aevum tribus explicare chartis,
doctis, Iuppiter, et laboriosis.
quare habe tibi quidquid hoc libelli,
qualecumque quod, o patrona virgo,
10 plus uno maneat perenne saeclo.

II.

Passer, deliciae meae puellae;
quicum ludere, quem in sinu tenere,
quoi primum digitum dare adpetenti
et acris solet incitare morsus,
5 cum desiderio meo nitenti
carum nescio quid libet iocari
et solaciolum sui doloris,
credo uti gravis adquiescat ardor,
tecum ludere sicut ipsa possem
10 et tristis animi levare curas !
. . . . .
tam gratum est mihi quam ferunt puellae
pernici aureolum fuisse malum,
quod zonam soluit diu ligatam.

III.

Lugete, o Veneres Cupidinesque
et quantum est hominum venustiorum.
passer mortuus est meae puellae,
passer, deliciae meae puellae,
5 quem plus illa oculis suis amabat :

nam mellitus erat suamque norat
ipsa tam bene quam puella matrem,
nec sese a gremio illius movebat,
sed circumsiliens modo huc modo illuc
10 ad solam dominam usque pipiabat.
qui nunc it per iter tenebricosum
illuc, unde negant redire quemquam.
at vobis male sit, malae tenebrae
Orci, quae omnia bella devoratis:
15 tam bellum mihi passerem abstulistis.
o factum male! io miselle passer!
tua nunc opera meae puellae
flendo turgiduli rubent ocelli.

III.

Phaselus ille, quem videtis, hospites,
ait fuisse navium celerrimus,
neque ullius natantis impetum trabis
nequisse praeterire, sive palmulis
6 opus foret volare sive linteo.
et hoc negat minacis Adriatici
negare litus insulasve Cycladas
Rhodumque nobilem horridamque Thraciam

- Propontida trucesve Ponticum sinum,
10 ubi iste post phaselus antea fuit
comata silva : nam Cytorio in iugo
loquente saepe sibilum edidit coma.
Amastri Pontica et Cytore buxifer,
tibi haec fuisse et esse cognitissima
15 ait phaselus : ultima ex origine
tuo stetisse dicit in cacumine,
tuo imbuisse palmulas in aequore,
et inde tot per inpotentia freta
erum tulisse, laeva sive dextera
20 vocaret aura, sive utrumque Iuppiter
simul secundus incidisset in pedem ;
neque ulla vota litoralibus deis
sibi esse facta, cum veniret a mari
novissime hunc ad usque limpidum lacum.
25 sed haec prius fuere : nunc recondita
senet quiete seque dedicat tibi,
gemelle Castor et gemelle Castoris.
-

V.

Vivamus, mea Lesbia, atque amemus,
rumoresque senum severiorum
omnes unius aestimemus assis.

soles occidere et redire possunt :

- 5 nobis, cum semel occidit brevis lux,
nox est perpetua una dormienda.
da mi basia mille, deinde centum,
dein mille altera, dein secunda centum,
deinde usque altera mille, deinde centum.
10 dein, cum milia multa fecerimus,
conturbabimus illa, ne sciamus,
aut nequis malus invidere possit,
cum tantum sciat esse basiorum.
-

VI.

- Flavi, delicias tuas Catullo,
ni sint inlepidae atque inelegantes,
velles dicere, nec tacere posses.
verum nescio quid febriculosi
5 scorti diligis : hoc pudet fateri.
nam te non viduas iacere noctes
- nequiquam tacitum cubile clamat
sertis ac Syrio fragrans olivo,
- pulvinusque peraeque et hic et ille
10 attritus, tremulique quassa lecti
argutatio inambulatioque.
nam nil stupra valet, nihil, tacere.

cur? non tam latera ecfututa pandas,
ni tu quid facias ineptiarum.

- 15 quare, quidquid habes boni malique,
dic nobis. volo te ac tuos amores
ad caelum lepidò vocare versu.
-

VII.

Quaeris, quot mihi basiationes
tuae, Lesbia, sint satis superque.
quam magnus numerus Libyssae arenae
lasericiferis iacet Cyrenis,

- 5 oraculum Iovis inter aestuosi
et Batti veteris sacrum sepulcrum,
aut quam sidera multa, cum tacet nox,
furtivos hominum vident amores,
tam te basia multa basiare
10 vesano satis et super Catulloat,
quae nec pernumerare curiosi
possint nec mala fascinare lingua.
-

VIII.

- Miser Catulle, desinas ineptire,
et quod vides perisse perditum ducas.
fulsere quondam candidi tibi soles,
cum ventitabas quo puella ducebat
5 amata nobis quantum amabitur nulla.
ibi illa multa tum iocosa fiebant,
quae tu volebas nec puella nolebat.
fulsere vere candidi tibi soles.
nunc iam illa non vult: tu quoque, inpotens, noli,
10 nec quae fugit sectare, nec miser vive,
sed obstinata mente perfer, obdura.
vale, puella. iam Catullus obdurat,
nec te requiret nec rogabit invitam:
at tu dolebis, cum rogaberis nulla.
15 scelesta, vae te! quae tibi manet vita!
quis nunc te adibit? cui videberis bella?
quem nunc amabis? cuius esse diceris?
quem basiabis? cui labella mordebis?
at tu, Catulle, destinatus obdura.
-

VIII.

- Veranni, omnibus e meis amicis
antistans mihi milibus trecentis,
venistine domum ad tuos penates
fratresque unanimos senemque matrem?
5 venisti. o mihi nuntii beati!
visam te incolumem audiamque Hiberum
narrantem loca, facta, nationes,
ut mos est tuus, applicansque collum
iucundum os oculosque saviabor.
10 o quantum est hominum beatiorum,
quid me laetius est beatiusve?
-

X.

- Varus me meus ad suos amores
visum duxerat e foro otiosum,
scortillum, ut mihi tum repente visumst,
non sane inlepidum neque invenustum.
5 huc ut venimus, incidere nobis
sermones varii, in quibus, quid esset
iam Bithynia, quo modo se haberet,
ecquonam mihi profuisset aere. 6

- respondi id quod erat, nihil neque ipsis
10 nec praetoribus esse nec cohorti,
cur quisquam caput unctius referret,
praesertim quibus esset inrumator
praetor nec faceret pili cohortem.
— ‘at certe tamen’ inquiunt, ‘quod illic
15 natum dicitur esse, comparasti
ad lecticam homines.’ ego, ut puellae
unum me facerem beatiorem,
‘non’ inquam ‘mihi tam fuit maligne,
ut, provincia quod mala incidisset,
20 non possem octo homines parare rectos.’
at mi nullus erat neque hic neque illic,
— fractum qui veteris pedem grabati
in collo sibi collocare posset.
hic illa, ut decuit cinaediorum,
25 ‘quaeso’ inquit ‘mihi, mi Catulle, paullum
istos: commodum enim volo ad Serapim
deferri.’ ‘mane’ inquit puellae,
‘istud quod modo dixeram me habere,
fugit me ratio: meus sodalis
30 Cinna est Gaius; is sibi paravit.
verum, utrum illius an mei, quid ad me?
utor tam bene quam mihi pararim.
sed tu insulsa male ac molesta vivis,
per quam non licet esse neglegentem.’
-

XI.

Furi et Aureli, comites Catulli,
sive in extremos penetrabit Indos,
litus ut longe resonante Eoa
tunditur unda,

- 5 sive in Hyrcanos Arabesque molles
seu Sacas sagittiferosque Parthos,
sive qua septemgeminus colorat
aequora Nilus,

- sive trans altas gradietur Alpes,
10 Caesaris visens monimenta magni,
Gallicum Rhenum, horribile aequor, ulti-
mosque Britannos,

- omnia haec, quaecumque feret voluntas
caelitum, temptare simul parati,
15 pauca nuntiate meae puellae
non bona dicta.

- cum suis vivat valeatque moechis,
quos simul complexa tenet trecentos,
nullum amans vere, sed identidem omnium
20 ilia rumpens :

nec meum respectet, ut ante, amorem,
qui illius culpa cecidit velut prati
ultimi flos, praetereunte postquam
tactus aratro est.

XII.

- Marrucine Asini, manu sinistra
non belle uteris in ioco atque vino :
tollis lintea neglegentiorum.
hoc salsum esse putas? fugit te, inepte :
5 quamvis sordida res et invenustast.
non credis mihi? crede Polioni
- fratri, qui tua furta vel talento
mutari velit: est enim leporum
disertus puer ac facetiarum.
10 quare aut hendecasyllabos trecentos
expecta, aut mihi linteum remitte,
quod me non movet aestimatione,
verum est mnemosynum mei sodalis.
nam sudaria Saetaba ex Hiberis
15 miserunt mihi muneri Fabullus
et Verannius: haec amem necessest
ut Veranniolum meum et Fabullum.
-

XIII.

- Cenabis bene, mi Fabulle, apud me
paucis, si tibi di favent, diebus,
si tecum attuleris bonam atque magnam
cenam non sine candida puella
5 et vino et sale et omnibus cachinnis.
haec si, inquam, attuleris, venuste noster,
cenabis bene: nam tui Catulli
plenus sacculus est aranearum.
sed contra accipies meros amores
10 seu quid suavius elegantius vest:
nam unguentum dabo, quod meae puellae
donarunt Veneres Cupidinesque,
quod tu cum olfacies, deos rogabis,
totum ut te faciant, Fabulle, nasum.
-

XIII.

- Ni te plus oculis meis amarem,
iucundissime Calve, munere isto
odissem te odio Vatiniano:
nam quid feci ego quidve sum locutus,
5 cur me tot male perderes poetis?

- isti di mala multa dent clienti,
qui tantum tibi misit inpiorum.
quod si, ut suspicor, hoc novum ac repertum
munus dat tibi Sulla litterator,
10 non est mi male, sed bene ac beate,
quod non dispereunt tui labores.
— di magni, horribilem et sacrum libellum,
quem tu scilicet ad tuum Catullum
misti, continuo ut die periret,
15 Saturnalibus, optimo dierum!
non non hoc tibi, salse, sic abibit:
nam, si luxerit, ad librariorum
curram scrinia, Caesios, Aquinos,
Suffenum omnia colligam venena,
20 ac te his suppliciis remunerabor.
vos hinc interea (valete) abite
illuc unde malum pedem attulistis,
saecli incommoda, pessimi poetae.

Si qui forte mearum ineptiarum
lectores eritis manusque vestras
non horrebitis admovere nobis,
. . . . .

XV.

- Commendo tibi me ac meos amores,
Aureli. veniam peto pudentem,
ut, si quicquam animo tuo cupisti
quod castum expeteres et integellum,
5 conserves puerum mihi pudice.
non dico a populo: nihil veremur
istos qui in platea modo huc modo illuc
in re praetereunt sua occupati:
verum a te metuo tuoque pene
10 infesto pueris bonis malisque.
quem tu qua lubet, ut lubet, moveto
quantum vis, ubi erit foris, paratum:
hunc unum excipio, ut puto pudenter.
quod si te mala mens furorque vecors
15 in tantam inpulerit, sceleste, culpam,
ut nostrum insidiis caput lacessas,
ah tum te miserum malique fati,
quem attractis pedibus patente porta
percurrent raphanique mugilesque.
-

XVI.

Pedicabo ego vos et inrumabo,
Aureli pathice et cinaede Furi,
qui me ex versiculis meis putastis,
quod sunt molliculi, parum pudicum.
5 nam castum esse decet pium poetam
ipsum, versiculos nihil necessest,
qui tum denique habent salem ac leporem,
si sint molliculi ac parum pudici
et quod pruriat incitare possint, -
0 non dico pueris, sed his pilosis,
qui duros nequeunt movere lumbos. -
vos, quod milia multa basiorum
legistis, male me marem putatis?
pedicabo ego vos et inrumabo.

XVII.

O Colonia, quae cupis ponte ludere longo,
et salire paratum habes, sed vereris inepta
crura ponticuli assulis stantis in redivivis,
ne supinus eat cavaque in palude recumbat,
5 sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
Catull. ed. V. 2

●

- in quo vel Salisubsili sacra suscipiantur,
munus hoc mihi maximi da, Colonia, risus.
quendam municipem meum de tuo volo ponte
ire praecipitem in lutum per caputque pedesque,
10 verum totius ut lacus putidaeque paludis
lividissima maximeque est profunda vorago.
insulsissimus est homo, nec sapit pueri instar
bimuli tremula patris dormientis in ulna.
quoi cum sit viridissimo nupta flore puella
15 (et puella tenellulo delicatior haedo,
adservanda nigerrimis diligentius uvis),
ludere hanc sinit ut lubet, nec pili facit uni,
nec se sublevat ex sua parte, sed velut alnus
in fossa Liguri iacet supperndata securi,
20 tantundem omnia sentiens quam si nulla sit usquam,
talis iste meus stupor nil videt, nihil audit,
ipse qui sit, utrum sit an non sit, id quoque nescit.
nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
si pote stolidum repente excitare veternum
25 et supinum animum in gravi derelinquere caeno,
ferream ut soleam tenaci in voragine mula.

XVIII—XXI.

Aureli, pater esuritionum,
non harum modo, sed quot aut fuerunt

aut sunt aut aliis erunt in annis,
pedicare cupis meos amores.

- 5 nec clam : nam simul es, iocaris una,
haeres ad latus, omnia experiris.
frustra : nam insidias mihi instruentem
tangam te prior inrumatione.
atque id si faceres satur, tacerem :
10 nunc ipsum id doleo quod esurire,
ah me me, puer et sitire discet.
quare desine, dum licet pudico,
ne finem facias, sed inrumatus.
-

XXII.

Suffenus iste, Vare, quem probe nosti,
homo est venustus et dicax et urbanus,
idemque longe plurimos facit versus.
puto esse ego illi milia aut decem aut plura
perscripta, nec sic ut fit in palimpseston
5 relata : chartae regiae, novi libri,
novi umbilici, lora rubra, membrana
directa plumbo, et pumice omnia aequata.
haec cum legas tu, bellus ille et urbanus

- 10 Suffenus unus caprimulgus aut fossor —

- rursus videtur: tantum abhorret ac mutat.
hoc quid putemus esse? qui modo scurra
aut siquid hac re tritius videbatur,
idem infaceto est infacetior rure,
15 simul poemata attigit, neque idem umquam
aeque est beatus ac poema cum scribit:
tam gaudet in se tamque se ipse miratur.
nimirum idem omnes fallimur, neque est quisquam,
quem non in aliqua re videre Suffenum
20 possis. suus cuique attributus est error:
sed non videmus manticae quod in tergo.
-

XXIII.

- Furi, cui neque servus est neque arca
nec cimex neque aranæus neque ignis,
verum est et pater et noverca, quorum
dentes vel silicem comesse possunt,
5 est pulcre tibi cum tuo parente
et cum coniuge lignea parentis.
nec mirum: bene nam valetis omnes,
pulcre concoquitis, nihil timetis,
non incendia, non graves ruinas,
10 non furta in pia, non dolos veneni,
non casus alios periculorum.

atqui corpora sicciora cornu
aut siquid magis aridum est habetis
sole et frigore et esuritione.
5 quare non tibi sit bene ac beate?
a te sudor abest, abest saliva,
mucusque et mala pituita nasi.
hanc ad munditiem adde mundiozem,
quod culus tibi purior salillost,
10 nec toto decies cacas in anno,
atque id durius est faba et lapillis,
quod tu si manibus teras fricesque,
non umquam digitum inquinare possis.
haec tu commoda tam beata, Furi,
25 noli spernere nec putare parvi,
et sestertia quae soles precari
centum desine: nam sat es beatus.

XXIII.

O qui flosculus es Iuventiorum,
non horum modo, sed quot aut fuerunt
aut posthac aliis erunt in annis,
mallem divitias Midae dedisses
5 isti quoi neque servus est neque arca,
quam sic te sineres ab illo amari.

'qui? non est homo bellus?' inquires. est:
sed bello huic neque servus est neque arca.
hoc tu quam lubet abice elevaque:
10 nec servum tamen ille habet neque arcam.

XXV.

Cinaede Thalle, mollior cuniculi capillo
vel anseris medullula vel imula auricilla
vel pene languido senis situque araneoso,
idemque Thalle turbida rapacior procella,
5 cum diva mulierarios ostendit oscitantes,
remitte pallium mihi meum, quod involasti,
sudariumque Saetabum catagraphosque Thynos,
inepte, quae palam soles habere tamquam avita.
quae nunc tuis ab unguibus reglutina et remitte,
10 ne laneum latusculum manusque mollicellas
inusta turpiter tibi flagella conscribillent,
et insolenter aestues velut minuta magno
deprensa navis in mari vesaniente vento.

XXVI.

Furi, villula nostra non ad austri
flatus opposita est neque ad favoni
nec saevi boreae aut apeliotae,
verum ad milia quindecim et ducentos.
5 o ventum horribilem atque pestilentem !

XXVII.

Minister vetuli puer Falerni
inger mi calices amariores,
ut lex Postumiae iubet magistrae,
ebriosa acina ebriosioris.
5 at vos quo lubet hinc abite, lymphae
vini pernicies, et ad severos
migrate: hic merus est Thyonianus.

XXVIII.

Pisonis comites, cohors inanis
aptis sarcinulis et expeditis,

- Veranni optime tuque mi Fabulle,
quid rerum geritis? satisne cum isto
5 vappa frigoraque et famem tulistis?
ecquidnam in tabulis patet lucelli
expensum, ut mihi, qui meum secutus
praetorem refero datum lucello
‘o Memmi, bene me ac diu supinum
10 tota ista trabe lentus inrumasti.’
sed, quantum video, pari fuistis
casu: nam nihilo minore verpa
farti estis. pete nobiles amicos.
at vobis mala multa di deaeque
15 dent, opprobria Romuli Remique.
-

XXVIII.

- Quis hoc potest videre, quis potest pati,
nisi inpudicus et vorax et aleo,
Mamurram habere quod comata Gallia
habebat ante et ultima Britannia?
5 cinaede Romule, haec videbis et feres?
et ille nunc superbus et superfluens
perambulabit omnium cubilia
ut albulus columbus aut Adoneus?
cinaede Romule, haec videbis et feres?

- 0 es impudicus et vorax et aleo.
eone nomine, imperator unice,
fuisti in ultima occidentis insula,
ut ista vestra defututa mentula
ducenties comesset aut trecenties?
15 quid est alid sinistra liberalitas?
parum expatratum an parum elluatus est? —
paterna prima lancinata sunt bona:
secunda praeda Pontica: inde tertia
Hibera, quam scit amnis aurifer Tagus.
20 timete Galliae, hunc time Britannia.
quid hunc malum fovetis? aut quid hic potest
nisi uncta devorare patrimonia?
eone nomine orbis, o piissimi
socer generque, perdidistis omnia?
-

XXX.

Alphene inmemor atque unanimis false sodalibus,
iam te nil miseret, dure, tui dulcis amiculi?

- 3 iam me prodere, iam non dubitas fallere, perfide?
6 eheu quid faciant, dic, homines, cuive habeant
fidem?

certe tute iubebas animam tradere, inique, me
inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent.

idem nunc retrahis te ac tua dicta omnia factaque
10 ventos inrita ferre ac nebulas aérias sinis.

si tu oblitus es, at di meminerunt, meminit Fides,
quae te ut paeniteat postmodo facti faciet tui.

4 nec facta inopia fallacum hominum caelicolis placent.
quae tu neglegis ac me miserum deseris in malis.

XXXI.

Paene insularum, Sirmio, insularumque
ocelle, quascumque in liquentibus stagnis
marique vasto fert uterque Neptunus,
quam te libenter quamque laetus invisio,
5 vix mi ipse credens Thyniam atque Bithynos
liquisse campos et videre te in tuto !
o quid solutis est beatius curis,
cum mens onus reponit, ac peregrino
labore fessi venimus larem ad nostrum
10 desideratoque adquiescimus lecto.
hoc est quod unum est pro laboribus tantis.

salve, o venusta Sirmio, atque ero gaude :
gaudete vosque, o Libuae lacus undae :
ridete, quidquid est domi cachinnorum.

XXXII.

Amabo, mea dulcis Ipsithilla,
meae deliciae, mei lepores,
iube ad te veniam meridiatum.
et si iusseris illud, adiuvato,
6 nequis liminis obseret tabellam,
neu tibi lubeat foras abire,
sed domi maneat paresque nobis
novem continuas fututiones.
verum, siquid ages, statim iubeto :
10 nam pransus iaceo et satur supinus
pertundo tunicamque palliumque.

XXXIII.

O furum optime balneariorum
Vibenni pater, et cinaede fili,
(nam dextra pater inquinatiores,
culo filius est voracior)

- 5 cur non exilium malasque in oras
itis, quandoquidem patris rapinae
notae sunt populo, et natis pilosas,
fili, non potes asse venditare.
-

XXXIII.

Dianae sumus in fide
puellae et pueri integri:
Dianam pueri integri
puellaeque canamus.

- 5 o Latonia, maximi
magna progenies Iovis,
quam mater prope Deliam
deposivit olivam,

- montium domina ut fores
10 silvarumque virentium
saltuumque reconditorum
amniumque sonantum.

- tu Lucina dolentibus
Iuno dicta puerperis,
15 tu potens Trivia et notho es
dicta lumine Luna.

tu cursu, dea, menstruo
metiens iter annuum
rustica agricolae bonis
20 tecta frugibus explēs.

sis quocumque tibi placet
sancta nomine, Romulique,
antique ut solita es, bona
sospites ope gentem.

XXXV.

Poetae tenero, meo sodali
velim Caecilio, papyre, dicas,
Veronam veniat, novi relinquens
Comi moenia Lariumque litus:
5 nam quasdam volo cogitationes
amici accipiat sui meique.
quare, si sapiet, viam vorabit,
quamvis candida milies puella
euntem revocet manusque collo
10 ambas iniciens roget morari,
quae nunc, si mihi vera nuntiantur,
illum deperit inpotente amore:
nam quo tempore legit incohatam

- Dindymi dominam, ex eo misellae
15 ignes interiorum edunt medullam.
ignosco tibi, Sapphica puella
musa doctior: est enim venuste
magna Caecilio incohata mater.
-

XXXVI.

- Annales Volusi, cacata charta,
votum solvite pro mea puella:
nam sanctae Veneri Cupidinique
vovit, si sibi restitutus essem
5 desissemque truces vibrare iambos,
electissima pessimi poetae
scripta tardipedi deo daturam
infelicibus ustulanda lignis.
et haec pessima se puella vidit
10 iocose lepide vovere divis.
nunc, o caeruleo creata ponto,
quae sanctum Idalium Uriosque portus
quaeque Ancona Cnidumque arundinosam
colis quaeque Amathunta quaeque Golgos
15 quaeque Durrachium Adriae tabernam,
acceptum face redditumque votum,
si non inlepidum neque invenustumst.

at vos interea venite in ignem,
pleni ruris et inficetiarum
20 annales Volusi, cacata charta.

XXXVII.

Salax taberna vosque contubernales,
a pileatis nona fratribus pila,
solis putatis esse mentulas vobis,
solis licere quidquid est puellarum
5 confutuere et putare ceteros hircos?
an, continenter quod sedetis insulsi
centum an ducenti, non putatis ausurum
me una ducentos inrumare sessores?
atqui putate: namque totius vobis
10 frontem tabernae sopionibus scribam.
puella nam mi, quae meo sinu fugit,
amata tantum quantum amabitur nulla,
pro qua mihi sunt magna bella pugnata,
consedit istic. hanc boni beatique
15 omnes amatis, et quidem, quod indignumst,
omnes pusilli et semitarii moechi;
tu praeter omnes une de capillatis,
cuniculosae Celtiberiae fili
Egnati, opaca quem bonum facit barba
20 et dens Hibera defricatus urina.

XXXVIII.

Malest, Cornifici, tuo Catullo,
malest me hercule ei et laboriose,
et magis magis in dies et horas.
quem tu, quod minimum facillimumquest,
6 qua solatus es adlocutione?
irascor tibi. sic meos amores?
paullum quid lubet adlocutionis,
maestius lacrimis Simonideis.

XXXVIII.

Egnatius, quod candidos habet dentes,
renidet usque quaque. si ad rei ventumst
subsellium, cum orator excitat fletum,
renidet ille. si ad pii rogum fili
6 lugetur, orba cum flet unicum mater,
renidet ille. quidquid est, ubicumquest,
quodcumque agit, renidet. hunc habet morbum,
neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
quare monendum te est mihi, bone Egnati.
10 si urbanus esses aut Sabinus aut Tiburs
aut fartus UMBER aut obesus Etruscus

aut Lanuvinus ater atque dentatus
aut Transpadanus, ut meos quoque attingam,
aut qui lubet qui puriter lavit dentes,
15 tamen renidere usque quaque te nollem:
nam risu inepto res ineptior nullast.
nunc Celtiber es: Celtiberia in terra,
quod quisque minxit, hoc sibi solet mane
dentem atque russam defricare gingivam,
20 ut quo iste vester expolitior dens est,
hoc te amplius bibisse praedicet loti.

XXXX.

Quaenam te mala mens, miselle Ravide,
agit praecipitem in meos iambos?
quis deus tibi non bene advocatus
vecordem parat excitare rixam?
5 an ut pervenias in ora vulgi?
quid vis? qua lubet esse notus optas?
eris, quandoquidem meos amores
cum longa voluisti amare poena.

XXXXI.

Ametina puella defututa
tota milia me decem poposcit,
ista turpiculo puella naso,
decoctoris amica Formiani.

- 5 propinqui, quibus est puella curae,
amicos medicosque convocate :
non est sana puella. nec rogate,
qualis sit : solide est imaginosa.
-

XXXXII.

Adeste, hendecasyllabi, quot estis
omnes undique, quotquot estis omnes.
iocum me putat esse moecha turpis
et negat mihi nostra reddituram
5 pugillaria, si pati potestis.
persequamur eam, et reflagitemus.
quae sit quaeritis. illa quam videtis
turpe incedere, mimice ac moleste
ridentem catuli ore Gallicani.

- 10 circumsistite eam, et reflagitate,
'moecha putida, redde codicillos,

redde, putida moecha, codicillos.³
non assis facis? o lutum, lupanar,
aut si perditius potest quid esse.

15 sed non est tamen hoc satis putandum.
quod si non aliud potest, ruborem
ferreo canis exprimamus ore.
conclamate iterum altiore voce
'moecha putida, redde codicillos,
20 redde, putida moecha, codicillos.'
sed nil proficimus, nihil movetur.
mutanda est ratio modusque vobis,
siquid proficere amplius potestis,
'pudica et proba, redde codicillos.'

XXXXIII.

Salve, nec minimo puella naso
nec bello pede nec nigris ocellis
nec longis digitis nec ore sicco
nec sane nimis elegante lingua,
5 decoctoris amica Formiani.
ten provincia narrat esse bellam?
tecum Lesbia nostra comparatur?
o saeculum insapiens et infacetum!

XXXXIII.

- O funde noster, seu Sabine seu Tiburs,
nam te esse Tiburtem autumant, quibus non est
cordi Catullum laedere, at quibus cordist,
quovis Sabinum pignore esse contendunt,
5 sed seu Sabine sive verius Tiburs,
fui libenter in tua suburbana
villa malamque pectore expuli tussim,
non inmerenti quam mihi meus venter,
dum sumptuosas appeto, dedit, cenas.
10 nam, Sestianus dum volo esse conviva,
orationem in Antium petitozem
plenam veneni et pestilentiae legi.
hic me gravido frigida et frequens tussis
quassavit usque dum in tuum sinum fugi
15 et me recuravi otioque et urtica.
quare reffectus maximas tibi grates
ago, meum quod non es ulta peccatum.
nec deprecor iam, si nefaria scripta
Sesti recepsio, quin gravedinem et tussim
20 non mi, sed ipsi Sestio ferat frigus,
qui tum vocat me, cum malum librum legi.
-

XXXXV.

Acmen Septumius suos amores
tenens in gremio 'mea' inquit 'Acme,
ni te perdit amo atque amare porro
omnes sum adsidue paratus annos
5 quantum qui pote plurimum perire,
solus in Libya Indiaque tosta
caesio veniam obviis leoni.'

hoc ut dixit, Amor, sinistra ut ante,
dextra sternuit adprobationem.

0 at Acme leviter caput reflectens
et dulcis pueri ebrios ocellos
illo purpureo ore saviata

'sic' inquit, 'mea vita Septumille,
huic uni domino usque serviamus,

15 ut multo mihi maior acriorque
ignis mollibus ardet in medullis.'

hoc ut dixit, Amor, sinistra ut ante,
dextra sternuit adprobationem.

nunc ab auspicio bono profecti

20 mutuis animis amant amantur.

unam Septumius misellus Acmen
mavult quam Syrias Britanniasque:
uno in Septumio fidelis Acme

facit delicias libidinesque.

- 25 quis ullos homines beatiores
vidit, quis Venerem auspiciorem?
-

XXXXVI.

- Iam ver egelidos refert tepores,
iam caeli furor aequinoctialis
iucundis zephyri silescit auris.
linquantur Phrygii, Catulle, campi
5 Nicaeaeque ager uber aestuosae:
ad claras Asiae volumus urbes.
iam mens praetrepidans avet vagari,
iam laeti studio pedes vigescunt.
o dulces comitum valet coetus,
10 longe quos simul a domo profectos
diversae variae viae reportant.
-

XXXXVII.

Porci et Socraton, duae sinistrae
Pisonis, scabies famesque mundi,
vos Veranniolo meo et Fabullo

verpus praeposuit Priapus ille?
5 vos convivia lauta sumptuose
de die facitis? mei sodales
quaerunt in trivio vocationes?

XXXXVIII.

Mellitos oculos tuos, Iuventi,
siquis me sinat usque basiare,
usque ad milia basiem trecenta,
nec umquam videar satur futurus,
5 non si densior aridis aristis
sit nostrae seges osculationis.

XXXXVIII.

Disertissime Romuli nepotum,
quot sunt quotque fuere, Marce Tulli,
quotque post aliis erunt in annis,
gratias tibi maximas Catullus
5 agit, pessimus omnium poeta,
tanto pessimus omnium poeta
quanto tu optimus omnium patronus.

L.

- Hesterno, Licini, die otiosi
multum lusimus in meis tabellis,
ut convenerat esse delicatos.
scribens versiculos uterque nostrum
5 ludebat numero modo hoc modo illoc,
reddens mutua per iocum atque vinum.
atque illinc abii tuo lepore
incensus, Licini, facetiisque,
ut nec me miserum cibus iuaret,
10 nec somnus tegeret quiete ocellos,
sed toto indomitus furore lecto
versarer cupiens videre lucem,
ut tecum loquerer simulque ut essem.
at defessa labore membra postquam
15 semimortua lectulo iacebant,
hoc, iucunde, tibi poema feci,
ex quo perspiceres meum dolorem.
nunc audax cave sis, precesque nostras,
oramus, cave despuas, ocelle,
20 ne poenas Nemesis reposcat a te.
est vemens dea : laedere hanc caveto.
-

LI.

Ille mi par esse deo videtur,
ille, si fas est, superare divos,
qui sedens adversus identidem te
spectat et audit

- 5 dulce ridentem, misero quod omnis
eripit sensus mihi: nam simul te,
Lesbia, adspexi, nihil est super mi
. . . . .

- lingua sed torpet, tenuis sub artus
10 flamma demanat, sonitu suapte
tintinant aures, gemina teguntur
lumina nocte.

- otium, Catulle, tibi molestumst:
otio exultas nimiumque gestis.
15 otium et reges prius et beatas
perdidit urbes.
-

LII.

Quid est, Catulle? quid moraris emori?
sella in curuli struma Nonius sedet,
per consulatum peierat Vatinius:
quid est, Catulle? quid moraris emori?

LIII.

Risi nescio quem modo e corona,
qui, cum mirifice Vatiniana
meus crimina Calvus explicasset,
admirans ait haec manusque tollens
5 'di magni, salaputium disertum!'

LIIII.

Othonis caput oppido est pusillum,
† et heri rustica semilauta crura,
subtile et leve peditum Libonis.
. . . . .
si non omnia displicere vellem

tibi et Fuficio seni recocto.

. . . . .
 irascere iterum meis iambis
 inmerentibus, unice imperator.

LV.

Oramus, si forte non molestumst,
 demonstres, ubi sint tuae tenebrae.
 te campo quaesivimus minore,
 te in circo, te in omnibus libellis,
 5 te in templo summi Iovis sacrato.
 in Magni simul ambulatione
 femellas omnes, amice, prendi,
 quas vultu vidi tamen serenas.
 ah vel te sic ipse flagitabam,
 10 'Camerium mihi, pessimae puellae.'
 quaedam inquit nudum reduce . . . †
 'en hic in roseis latet papillis.'
 13 sed te iam ferre Herculi labos est.
 23 non custos si fingar ille Cretum,
 non si Pegaseo ferar volatu.
 25 non Ladas ego pinnipesve Perseus,
 non Rhesi niveae citaeque bigae:
 adde huc plumipedes volatilesque,

- ventorumque simul require cursum :
quos cunctos, Cameri, mihi dicares,
30 defessus tamen omnibus medullis
et multis langoribus peresus
essem te mihi, amice, quaeritando.
14 tanto ten fastu negas, amice?
15 dic nobis ubi sis futurus, ede
audacter, committe, crede luci.
num te lacteolae tenent puellae?
si linguam clauso tenes in ore,
fructus proicies amoris omnes :
20 verbosa gaudet Venus loquella.
vel si vis, licet obseres palatum,
dum vestri sim particeps amoris.
-

LVI.

- O rem ridiculam, Cato, et iocosam
dignamque auribus et tuo cachinno.
ride, quidquid amas, Cato, Catullum :
res est ridicula et nimis iocosa.
5 deprendi modo pupulum puellae
trusantem : hunc ego, si placet Dionae,
protelo rigida mea cecidi.
-

LVII.

- Pulcre convenit inprobis cinaedis,
Mamurrae pathicoque Caesarique.
nec mirum: maculae pares utrisque,
urbana altera et illa Formiana,
5 inpressae resident nec eluentur:
morbosi pariter gemelli utrique,
uno in lectulo erudituli ambo,
non hic quam ille magis vorax adulter,
rivales socii puellularum.
10 pulcre convenit inprobis cinaedis.
-

LVIII.

- Caeli, Lesbia nostra, Lesbia illa,
illa Lesbia quam Catullus unam
plus quam se atque suos amavit omnes,
nunc in quadriviis et angiportis
5 glubit magnanimos Remi nepotes.
-

LVIII.

Bononiensis Rufa Rifulum fellat,
uxor Meneni, saepe quam in sepulcretis
vidistis ipso rapere de rogo cenam,
cum devolutum ex igne prosequens panem
5 ab semiraso tunderetur ustore.

LX.

Num te leaena montibus Libystinis
aut Scylla latrans infima inguinum parte
tam mente dura procreavit ac taetra,
ut supplicis vocem in novissimo casu
5 contemptam haberes ah nimis fero corde?

LXI.

Collis o Heliconii
cultor, Uraniae genus,
qui rapis teneram ad virum
virginem, o Hymenae Hymen,
5 o Hymen, Hymenae,

cinge tempora floribus
    suave olentis amaraci,
    flammeum cape, laetus huc,
huc veni niveo gerens
10   luteum pede soccum,

excitusque hilari die
    nuptialia concinens
    voce carmina tinnula
pelle humum pedibus, manu
15   pineam quate taedam.

namque Vinia Manlio,
    qualis Idalium colens
    venit ad Phrygium Venus
indicem, bona cum bona
20   nubet alite virgo,

floridis velut enitens
    myrtus Asia ramulis,
    quos hamadryades deae
ludicrum sibi rosido
25   nutriunt humore.

quare age huc aditum ferens
    perge linquere Thespiae
    rupis Aonios specus,
nympha quos super inrigat
30   frigerans Aganippe,

ac domum dominam voca
coniugis cupidam novi,
mentem amore revinciens,
ut tenax hедера huc et huc
35 arborem implicat errans.

vosque item simul, integrae
virgines, quibus advenit
par dies, agite in modum
dicite 'o Hymenaeae Hymen,
40 o Hymen Hymenaeae,'

ut lubentius, audiens
se citarier ad suum
munus, huc aditum ferat
dux bonae Veneris, boni
45 coniugator amoris.

quis deus magis anxiis
est petendus amantibus ?
quem colent homines magis
caelitum ? o Hymenaeae Hymen,
50 o Hymen Hymenaeae.

te suis tremulus parens
invocat, tibi virgines
zonula soluunt sinus,
te timens cupida novus
55 captat aure maritus.

tu fero iuveni in manus
    floridam ipse puellulam
    dedis a gremio suae
matris, o Hymenaeae Hymen,
60   o Hymen Hymenaeae.

nil potest sine te Venus,
    fama quod bona conprobet,
    commodi capere: at potest
te volente. quis huic deo
65   compararier ausit?

nulla quit sine te domus
    liberos dare nec parens
    stirpe cingier: at potest
te volente. quis huic deo
70   compararier ausit?

quae tuis careat sacris,
    non queat dare praesides
    terra finibus: at queat
te volente. quis huic deo
'5   compararier ausit?

claustra pandite iannae,
    virgo ades. viden ut faces
    splendidas quatiunt comas?

1   tardet ingenuus pudor:
3   flet, quod ire necessest.

86 flere desine. non tibi, A-
runculeia, periculumst,
nequa femina pulcrrior
clarum ab Oceano diem
90 viderit venientem.

talis in vario solet
divitis domini hortulo
stare flos hyacinthinus.
sed moraris, abit dies :
95 prodeas, nova nupta.

prodeas, nova nupta, si
iam videtur, et audias
nostra verba. viden? faces
aureas quatiunt comas :
100 prodeas, nova nupta.

non tuus levis in mala
deditus vir adultera
probra turpia persequens
a tuis teneris volet
105 secubare papillis,

lenta quin velut adsitas
vitis implicat arbores,
implicabitur in tuum
complexum. sed abit dies :
110 prodeas, nova nupta.

82 quem tamen magis audiens

. . . . .

114 o cubile, quod omnibus

. . . . .

115 candido pede lecti,

quae tuo veniunt ero,

quanta gaudia, quae vaga

nocte, quae medio die

gaudeat! sed abit dies:

120 prodeas, nova nupta.

tollite, o pueri, faces:

flammeum video venire.

ite, concinite in modum

'o Hymen Hymenaeae io,

125 o Hymen Hymenaeae.'

ne diu taceat procax

fescennina locutio,

nec nuces pueris neget

desertum domini audiens

30 concubinus amorem.

da nuces pueris, iners

concubine: satis diu

lusisti nucibus: lubet

iam servire Talassio.

35 concubine, nuces da.

sordebant tibi vilicae,
    concubine, hodie atque heri :
    nunc tuum cinerarius
tondet os. miser ah miser
140   concubine, nuces da.

diceris male te a tuis
    unguentate glabris marite
    abstinere : sed abstine.
o Hymen Hymenaeae io,
145   o Hymen Hymenaeae.

scimus haec tibi quae licent
    sola cognita : sed marito
    ista non eadem licent.
o Hymen Hymenaeae io,
150   o Hymen Hymenaeae.

nupta, tu quoque, quae tuus
    vir petet, cave ne neges,
    ni petitum aliunde eat.
o Hymen Hymenaeae io,
155   o Hymen Hymenaeae.

en tibi domus ut potens
    et beata viri tui,
    quae tibi sine fine erit
(o Hymen Hymenaeae io,
160   o Hymen Hymenaeae)

usque dum tremulum movens
cana tempus anilitas
omnia omnibus adnuit.

o Hymen Hymenaeae io,
165 o Hymen Hymenaeae.

transfer omine cum bono
limen aureolos pedes,
rasilemque subi forem.

o Hymen Hymenaeae io,
170 o Hymen Hymenaeae.

adspice, intus ut accubans
vir tuus Tyrio in toro
totus immineat tibi.

o Hymen Hymenaeae io,
175 o Hymen Hymenaeae.

illi non minus ac tibi
pectore uritur intimo
flamma, sed penite magis.

o Hymen Hymenaeae io,
180 o Hymen Hymenaeae.

mitte bracchiolum teres,
praetextate, puellulae:
iam cubile adeat viri.

o Hymen Hymenaeae io,
185 o Hymen Hymenaeae.

vos bonae senibus bonis
cognitae bene feminae,
collocate puellulam.

o Hymen Hymenaeae io,
190 o Hymen Hymenaeae.

iam licet venias, marite:
uxor in thalamo tibist
ore floridulo nitens,
alba parthenice velut
195 luteumve papaver.

at, marite, ita me iuvent
caelites, nihilo minus
pulcher es, neque te Venus
neglegit. sed abit dies:
200 perge, ne remorare.

non diu remoratus es,
iam venis. bona te Venus
iuverit, quoniam palam
quod cupis cupis et bonum
205 non abscondis amorem.

ille pulveris Africi
siderumque micantium
subducat numerum prius,
qui vestri numerare volt
210 multa milia ludi.

ludite ut lubet, et brevi
liberos date. non decet
tam vetus sine liberis
nomen esse, sed indidem
215 semper ingenerari.

Torquatus volo parvulus
matris e gremio suae
porrigens teneras manus
dulce rideat ad patrem
220 semihiante labello.

sit suo similis patri
Manlio et facile insciis
noscitetur ab omnibus
et pudicitiam suae
225 matris indicet ore.

talis illius a bona
matre laus genus adprobet,
qualis unica ab optima
matre Telemacho manet
230 fama Penelopeo.

claudite ostia, virgines:
lusimus satis. at, boni
coniuges, bene vivite et
munere adsidue valentem
235 exercete iuventam.

LXII.

Vesper adest: iuvenes, consurgite: Vesper Olympo
expectata diu vix tandem lumina tollit.

surgere iam tempus, iam pinguis Jinquere mensas:
iam veniet virgo, iam dicetur Hymenaeus.

5 Hymen o Hymenae, Hymen ades o Hymenae.

cernitis, innuptae, iuvenes? consurgite contra.

nimirum Oetaeos ostendit Noctifer ignes.

sic certest: viden ut pernicious exilueret?

non temere exilueret: canent quod vincere par est.

10 Hymen o Hymenae, Hymen ades o Hymenae.

non facilis nobis, aequales, palma paratast:

adspicite, innuptae secum ut meditata requirunt.

non frustra meditantur: habent memorabile quod sit.

nec mirum, penitus quae tota mente laborant.

15 nos alio mentes, alio divisimus aures:

iure igitur vincemur: amat victoria curam.

quare nunc animos saltem convertite vestros:

dicere iam incipient, iam respondere decebit.

Hymen o Hymenae, Hymen ades o Hymenae.

- 20 Hespere, qui caelo fertur crudelior ignis?
 qui natam possis complexu avellere matris,
 complexu matris retinentem avellere natam,
 et iuveni ardenti castam donare puellam.
 quid faciunt hostes capta crudelius urbe?
- 25 Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae.

- Hespere, qui caelo lucet iucundior ignis?
 qui desponsa tua firmes conubia flamma,
 quae pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
 nec iunxere prius quam se tuus extulit ardor.
- 30 quid datur a divis felici optatius hora?
 Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae.

Hesperus e nobis, aequales, abstulit unam.

* * *
 * * *

- namque tuo adventu vigilat custodia semper.
 nocte latent fures, quos idem saepe revertens,
- 35 Hespere, mutato comprehendis nomine eosdem.
 at libet innuptis ficto te carpere questu.
 quid tum, si carpunt, tacita quem mente requirunt?
 Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae.

- ut flos in saeptis secretus nascitur hortis,
 40 ignotus pecori, nullo convolsus aratro,

. . . . .

quem mulcent aurae, firmat sol, educat imber,
multi illum pueri, multae optavere puellae;
idem cum tenui carptus defloruit ungui,
nulli illum pueri, nullae optavere puellae:
45 sic virgo, dum intacta manet, dum cara suis est;
cum castum amisit polluto corpore florem,
nec pueris iucunda manet nec cara puellis.
Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae.

ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo,
50 numquam se extollit, numquam mitem educat
    uvam,
sed tenerum prono deflectens pondere corpus
iam iam contingit summum radice flagellum,
hanc nulli agricolae, nulli coluere iuveni;
at si forte eadem est ulmo coniuncta marito,
55 multi illam agricolae, multi coluere iuveni:
sic virgo, dum intacta manet, dum inculta senescit;
cum par conubium maturo tempore adeptast,
cara viro magis et minus est invisae parenti.
Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae.

60 at tu ne pugna cum tali coniuge, virgo.
non aequum est pugnare, pater cui tradidit ipse,
ipse pater cum matre, quibus parere necessest.
virginitas non tota tua est, ex parte parentumst:
tertia pars patrist, pars est data tertia matri,

15 tertia sola tua est. noli pugnare duobus,
 qui genero sua iura simul cum dote dederunt.
 . . . . .
 Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae.

LXIII.

Super alta vectus Attis celeri rate maria
 Phrygium ut nemus citato cupide pede tetigit
 adiitque opaca silvis redimita loca deae,
 stimulatus ibi furenti rabie, vagus animis,
 5 devolsit ile acuto sibi rodere silicis.
 itaque ut relictæ sensit sibi membra sine viro,
 etiam recente terræ sola sanguine maculans
 niveis citata cepit manibus leve typanum,
 typanum tuum, Cybebe, tua, mater, initia,
 10 quatiensque terga tauri teneris cava digitis
 canere hæc suis adorta est tremebunda comitibus.
 'agite ite ad altæ, Gallæ, Cybeles nemora simul,
 simul ite, Dindymenæ dominae vaga pecora,
 aliena quæ petentes velut exules loca
 15 sectam meam executæ duce me mihi comites
 rapidum salum tulistis truculentaque pelage
 et corpus evirastis Veneris nimio odio,
 hilarate ære citatis erroribus animum.

- mora tarda mente cedat: simul ite, sequimini
20 Phrygiam ad domum Cybebes, Phrygia ad nemora
    deae,
    ubi cymbalum sonat vox, ubi tympana reboant,
    tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo,
    ubi capita maenades vi iaciunt hederigerae,
    ubi sacra sancta acutis ululatibus agitant,
25 ubi suevit illa divae volitare vaga cohors.
    quo nos decet citatis celerare tripudiis.
    simul haec comitibus Attis cecinit notha mulier,
    thiasus repente linguis trepidantibus ululat,
    leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant,
30 viridem citus adit Idam properante pede chorus.
    furibunda simul anhelans vaga vadit animam agens
    comitata tympano Attis per opaca nemora dux,
    veluti iuvenca vitans onus indomita iugi:
    rapidae ducem sequuntur Gallae properipedem.
35 itaque, ut domum Cybebes tetigere lassulae,
    nimio e labore somnum capiunt sine Cerere.
    piger his labante langore oculos sopor operit:
    abit in quiete molli ravidus furor animi.
    sed ubi oris aurei Sol radiantibus oculis
40 lustravit aethera album, sola dura, mare ferum,
    pepulitque noctis umbras vegetis sonipedibus,
    ibi Somnus excitam Attin fugiens citus abiit:
    trepidante eum recepit dea Pasithea sinu.
    ita de quiete molli rapida sine rabie

- 45 simul ipsa pectore Attis sua facta recoluit,
liquidaque mente vidit sine quis ubique foret,
animo aestuante rusum reditum ad vada tetulit.
ibi maria vasta visens lacrimantibus oculis,
patriam adlocuta maestast ita voce miseriter.
- 50 'patria o mei creatrix, patria o mea genetrix,
ego quam miser relinquens, dominos ut erifugae
famuli solent, ad Idaë tetuli nemora pedem,
ut aput nivem et ferarum gelida stabula forem
et earum omnia adirem furibunda latibula,
- 55 ubinam aut quibus locis te positam, patria, reor?
cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
rabie fera carens dum breve tempus animus est.
egone a mea remota haec ferar in nemora domo?
patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
- 60 abero foro, palaestra, stadio et gymnasiis?
miser ah miser, querendum est etiam atque etiam,
anime.
quod enim genus figuraest, ego non quod habue-
rim?
- ego, mulier, ego adulescens, ego ephebus, ego puer,
ego gymnasi fui flos, ego eram decus olei :
- 65 mihi ianuae frequentes mihi limina tepida,
mihi floridis corollis redimita domus erat,
linquendum ubi esset orto mihi sole cubiculum.
ego nunc deum ministra et Cybeles famula ferar?
ego maenas, ego mei pars, ego vir sterilis ero?

- 70 ego viridis algida Idae nive amicta loca colam?
ego vitam agam sub altis Phrygiae columnibus,
ubi cerva silvicultrix, ubi aper nemorivagus?
iam iam dolet quod egi, iam iamque paenitet.
roseis ut huic labellis sonitus abiit celer
- 75 geminas matris ad aures nova nuntia referens,
ibi iuncta iuga resolvens Cybele leonibus
laevumque pecoris hostem stimulans ita loquitur.
'agedum' inquit 'age ferox i, face ut hunc furor
agitet,
face uti furoris ictu reditum in nemora ferat,
- 80 mea libere nimis qui fugere imperia cupit.
age caede terga cauda, tua verbera patere,
face cuncta mugienti fremitu loca retonent,
rutilam ferox torosa cervice quate iubam.'
ait haec minax Cybebe religatque iuga manu.
- 85 ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animo,
vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.
at ubi umida albicantis loca litoris adiit,
teneramque vidit Attin prope marmora pelagi,
facit impetum: illa demens fugit in nemora fera:
- 90 ibi semper omne vitae spatium famula fuit.
dea, magna dea, Cybebe, dea, domina Dindymi,
procul a mea tuus sit furor omnis, era, domo:
alios age incitados, alios age rabidos.
-

LXIII.

Peliaco quondam prognatae vertice pinus
dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas
Phasidos ad fluctus et fines Aeeteos,
cum lecti iuvenes, Argivae robora pubis,
5 auratam optantes Colchis avertere pellem
ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi,
caerula verrentes abiegnis aequora palmis.
diva quibus retinens in summis urbibus arces
ipsa levi fecit volitantem flamine currum,
10 pinea coniungens inflexae texta carinae.
illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.
quae simul ac rostro ventosum proscidit aequor,
tortaque remigio spumis incanduit unda,
emersere freti canenti e gurgite vultus
15 aequoteae monstrum Nereides admirantes.
illa, siqua alia, viderunt luce marinas
mortales oculis nudato corpore nymphas
nutricum tenus extantes e gurgite cano.
tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
20 tum Thetis humanos non despexit hymenaeos,
tum Thetidi pater ipse iugandum Pelea sensit.
o nimis optato saeculorum tempore nati
heroes, salvete, deum genus, o bona matrum
progenies, salvete iterum . . . . .

- vos ego saepe meo vos carmine conpellabo,
25 teque adeo eximie taedis felicibus aucte
Thessaliae columen Pelen, cui Iuppiter ipse,
ipse suos divum genitor concessit amores.
tene Thetis tenuit pulcherrima Nereine?
tene suam Tethys concessit ducere neptem,
30 Oceanusque, mari totum qui amplectitur orbem?
quae simul optatae finito tempore luces
advenere, domum conventu tota frequentat
Thessalia, oppletur laetanti regia coetu:
dona ferunt prae se, declarant gaudia vultu.
35 deseritur Cieros, relinquunt Phthiotica tempe
Crannonisque domos ac moenia Larisaea,
Pharsalum coeunt, Pharsalia tecta frequentant.
rura colit nemo, mollescunt colla iuvenis,
non humilis curvis purgatur vinea rastris,
40 non glaebam pronò convellit vomere taurus,
non falx attenuat frondatorum arboris umbram,
squalida desertis robigo infertur aratris.
ipsius at sedes, quacumque opulenta recessit
regia, fulgenti splendent auro atque argento.
45 candet ebur soliis, conlucent pocula mensae,
tota domus gaudet regali splendida gaza.
pulvinar vero divae geniale locatur
sedibus in mediis, Indo quod dente politum
tincta tegit roseo conchyli purpura fuco.
50 haec vestis priscis hominum variata figuris

heroum mira virtutes indicat arte.
namque fluentisono prospectans litore Diae
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
indomitos in corde gerens Ariadna furores,
55 necdum etiam sese quae visit visere credit,
ut pote fallaci quae tum primum excita somno
desertam in sola miseram se cernat arena.
inmemor at iuvenis fugiens pellit vada remis,
inrita ventosae linquens promissa procellae.
60 quem procul ex alga maestis Minois ocellis
saxea ut effigies bacchantis prospicit euhoe,
prospicit et magnis curarum fluctuat undis,
non flavo retinens subtilem vertice mitram,
non contacta levi velatum pectus amictu,
65 non tereti strophio lactentis vincta papillas,
omnia quae toto delapsa e corpore passim
ipsius ante pedes fluctus salis adludebant.
sic neque tum mitrae neque tum fluitantis amictus
illa vicem curans toto ex te pectore, Theseu,
70 toto animo, tota pendebat perdita mente.
ah misera, adsiduis quam luctibus externavit
spinosas Erycina serens in pectore curas
illa tempestate, ferox quo ex tempore Theseus
egressus curvis e litoribus Piraei
75 attigit iniusti regis Gortynia tecta.
nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneae poenas exolvere caedis

- electos iuvenes simul et decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
- 80 quis angusta malis cum moenia vexarentur,
ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
proicere optavit potius quam talia Cretam
funera Cecropiae nec funera portarentur.
atque ita nave levi nitens ac lenibus auris
- 85 magnanimum ad Minoa venit sedesque superbas.
hunc simul ac cupido conspexit lumine virgo
regia, quam suavis expirans castus odores
lectulus in molli complexu matris alebat,
quales Eurotae progignunt flumina myrtus
- 90 aurave distinctos educit verna colores,
non prius ex illo flagrantia declinavit
lumina, quam cuncto concepit corpore flammam
funditus atque imis exarsit tota medullis.
heu misere exagitans inmiti corde furores
- 95 sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
quaeque regis Golgos quaeque Idalium frondosum,
qualibus incensam iactastis mente puellam
fluctibus in flavo saepe hospite suspirantem!
quantos illa tulit languenti corde timores!
- 100 quanto saepe magis fulgore expalluit auri!
cum saevum cupiens contra contendere monstrum
aut mortem oppeteret Theseus aut praemia laudis.
non ingrata tamen frustra munuscula divis
promittens tacito suscepit vota labello.

- 105 nam velut in summo quatientem bracchia Tauro
quercum aut conigeram sudanti cortice pinum
indomitus turbo contorquens flamine robur
eruit (illa procul radicibus exturbata
prona cadit, late qua est impetus omnia frangens),
110 sic domito saevum prostravit corpore Theseus
nequiquam vanis iactantem cornua ventis.
inde pedem sospes multa cum laude reflexit
errabunda regens tenui vestigia filo,
ne labyrintheis e flexibus egredientem
115 tecti frustraretur inobservabilis error.
sed quid ego a primo digressus carmine plura
commemorem, ut linquens genitoris filia vultum,
ut consanguineae complexum, ut denique matris,
quae misera in gnata deperdita laetabatur,
120 omnibus his Thesei dulcem praeoptarit amorem,
aut ut vecta rati spumosa ad litora Diae
venerit, aut ut eam devinctam lumina somno
liquerit inmemori discedens pectore coniunx?
saepe illam perhibent ardenti corde furem
125 clarisonas imo fudisse e pectore voces,
ac tum praeruptos tristem conscendere montes,
unde aciem in pelagi vastos protenderet aestus,
tum tremuli salis adversas procurrere in undas
mollia nudatae tollentem tegmina surae,
130 atque haec extremis maestam dixisse querellis,
frigidulos udo singultus ore cientem.

- 'sicine me patriis avectam, perfide, ab oris,
perfide, deserto liquisti in litore, Theseu?
sicine discedens neglecto numine divum
135 inmemor ah devota domum periuria portas?
nullane res potuit crudelis flectere mentis
consilium? tibi nulla fuit clementia praesto,
inmite ut nostri vellet miserescere pectus?
at non haec quondam nobis promissa dedisti
140 voce; mihi non haec miserae sperare iubebas,
sed conubia laeta, sed optatos hymenaeos:
quae cuncta aerii discerpunt inrita venti.
nunc iam nulla viro iuranti femina credat,
nulla viri speret sermones esse fideles;
145 quis dum aliquid cupiens animus praegestit apisci,
nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt,
sed simul ac cupidae mentis satiata libidost,
dicta nihil meminere, nihil periuria curant.
certe ego te in medio versantem turbine leti
150 eripui, et potius germanum amittere crevi,
quam tibi fallaci supremo in tempore dessem.
pro quo dilaceranda feris dabor alitibusque
praeda, neque iniecta tumulabor mortua terra.
quaenam te genuit sola sub rupe leaena,
155 quod mare conceptum spumantibus expuit undis,
quae Syrtis, quae Scylla rapax, quae vasta Cha-
rybdis,
talìa qui reddis pro dulci praemia vita?

si tibi non cordi fuerant conubia nostra,
saeva quod horrebas prisci praecepta parentis,
160 at tamen in vestras potuisti ducere sedes,
quae tibi iucundo famularer serva labore,
candida permulcens liquidis vestigia lymphis
purpureave tuum consternens veste cubile.
sed quid ego ignaris nequiquam conqueror auris,
165 externata malo, quae nullis sensibus auctae
nec missas audire queunt nec reddere voces?
ille autem prope iam mediis versatur in undis,
nec quisquam adparet vacua mortalis in alga.
sic nimis insultans extremo tempore saeva
170 Fors etiam nostris invidit questibus auris.
Iuppiter omnipotens, utinam ne tempore primo
Gnosia Cecropiae tetigissent litora puppes,
indomito nec dira ferens stipendia tauro
perfidus in Cretam religasset navita funem,
175 nec malus hic celans dulci crudelia forma
consilia in nostris requiescet sedibus hospes!
nam quo me referam? quali spe perdita nitor?
Idomeneusne petam montes? ah gurgite lato
discernens ponti truculentum ubi dividit aequor?
180 an patris auxilium sperem? quemne ipsa reliqui
respersum iuvenem fraterna caede secuta?
coniugis an fido consoler memet amore?
quine fugit lentos incurvans gurgite remos?
praeterea nullo litus, sola insula, tecto,

- 185 nec patet egressus pelagi cingentibus undis :
nulla fugae ratio, nulla spes : omnia muta,
omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
non tamen ante mihi languescent lumina morte,
nec prius a fesso secedent corpore sensus,
190 quam iustam a divis exposcam prodita multam,
caelestumque fidem postrema conprecer hora.
quare, facta virum multantes vindice poena
eumenides, quibus anguino redimita capillo
frons expirantis praeportat pectoris iras,
195 huc huc adventate, meas audite querellas,
quas ego, vae miserae, extremis proferre medullis
cogor inops, ardens, amenti caeca furore.
quae quoniam verae nascuntur pectore ab imo,
vos nolite pati nostrum vanescere luctum,
200 sed quali solam Theseus me mente reliquit,
tali mente, deae, funestet seque suosque.’
has postquam maesto profudit pectore voces,
supplicium saevis exposcens anxia factis,
adnuit invicto caelestum numine rector,
205 quo tunc et tellus atque horrida contremuerunt
aequora concussitque micantia sidera mundus.
ipse autem caeca mentem caligine Theseus
consitus oblito dimisit pectore cuncta
quae mandata prius constanti mente tenebat,
210 dulcia nec maesto sustollens signa parenti
sospitem Erechtheum se ostendit visere portum.

namque ferunt olim, classi cum moenia divae
linquentem gnatum ventis concrederet Aegeus,
talìa complexum iuveni mandata dedisse.

15 'gnate mīhi longa iucundior unice vita,
gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
reddite in extrema nuper mihi fine senectae,
quandoquidem fortuna mea ac tua fervida virtus
eripit invito mihi te, cui languida nondum

20 lumina sunt gnati cara saturata figura,
non ego te gaudens laetanti pectore mittam,
nec te ferre sinam fortunae signa secundae,
sed primum multas expromam mente querellas,
canitiem terra atque infuso pulvere foedans,
25 inde infecta vago suspendam lintea malo,
nostros ut luctus nostraeque incendia mentis
carbasus obscurata decet ferrugine Hibera.
quod tibi si sancti concesserit incola Itoni,
quae nostrum genus ac sedes defendere Erechthei

30 adnuit, ut tauri respergas sanguine dextram,
tum vero facito ut memori tibi condita corde
haec vigeant mandata nec ulla oblitteret aetas,
ut simul ac nostros invisent lumina collis,
funestam antennae deponant undique vestem
35 candidaque intorti sustollant vela rudentes,
quam primum cernens ut laeta gaudia mente
agnoscam, cum te reducem aetas prospera sistet.
haec mandata prius constanti mente tenentem

- Thesea ceu pulsae ventorum flamine nubes
240 aerium nivei montis liquere cacumen.
at pater, ut summa prospectum ex arce petebat,
anxia in adsiduos absumens lumina fletus,
cum primum infecti conspexit lintea veli,
praecipitem sese scopulorum e vertice iecit,
245 amissum credens inmiti Thesea fato.
sic funesta domus ingressus tecta paterna
morte ferox Theseus qualem Minoidi luctum
obtulerat mente inmemori talem ipse recepit.
quae tum prospectans cedentem maesta carinam
250 multiplices animoolvebat saucia curas.
at parte ex alia florens volitabat Iacchus
cum thiaso satyrorum et Nysigenis silenis,
te quaerens, Ariadna, tuoque incensus amore.
. . . . .
quae tum alacres passim lymphata mente furebant
255 euhoe bacchantes, euhoe capita inflectentes.
harum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos,
pars e divolso iactabant membra iuvenco,
pars sese tortis serpentibus incingebant,
pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,
260 orgia quae frustra cupiunt audire profani,
plangebant aliae proceris tympana palmis
aut tereti tenuis tinnitus aere ciebant,
multis raucisonos efflabant cornua bombos
barbaraque horribili stridebat tibia cantu.

- 66 talibus amplifice vestis decorata figuris
pulvinar complexa suo velabat amictu.
quae postquam cupide spectando Thessala pubes
expleta est, sanctis coepit decedere divis.
hic, qualis flatu placidum mare matutino
70 horrificans zephyrus proclivas incitat undas
aurora exoriente vagi sub limina solis,
quae tarde primum clementi flamine pulsae
procedunt, leviterque sonant plangore cachinni,
post vento crescente magis magis increbrescunt
275 purpureaeque procul nantes a luce refulgent,
sic tum vestibuli linquentes regia tecta
ad se quisque vago passim pede discedebant.
quorum post abitum princeps e vertice Peli
advenit Chiron portans silvestria dona:
280 nam quoscunque ferunt campi, quos Thessala
magnis
montibus ora creat, quos propter fluminis undas
aura parit flores tepidi fecunda favoni,
hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
quo permulsa domus iucundo risit odore.
285 confestim Penios adest, viridantia Tempe,
Tempe, quae silvae cingunt super independentes,
† minosim linquens doris celebranda choreis,
non vacuus: namque ille tulit radicitus altas
fagos ac recto proceras stipite laurus
290 non sine nutanti platano lentaque sorore

- flammati Phaethontis et aëria cupressu.
haec circum sedes late contexta locavit,
vestibulum ut molli velatum fronde vireret.
post hunc consequitur sollerti corde Prometheus,
295 extenuata gerens veteris vestigia poenae
quam quondam silici restrictus membra catena
persolvit pendens e verticibus praeruptis.
inde pater divum sancta cum coniuge natisque
advenit caelo, te solum, Phoebe, relinquens
300 unigenamque simul cultricem montibus Idri:
Pelea nam tecum pariter soror adspersatast
nec Thetidis taedas voluit celebrare iugalis.
qui postquam niveis flexerunt sedibus artus,
large multiplici constructae sunt dape mensae,
305 cum interea infirmo quatientes corpora motu
veridicos parcae coeperunt edere cantus.
his corpus tremulum conplectens undique vestis
candida purpurea talos incinxerat ora,
at roseo niveae residebant vertice vittae,
310 aeternumque manus carpebant rite laborem:
laeva colum molli lana retinebat amictum,
dextera tum leviter deducens fila supinis
formabat digitis, tum pronò in pollice torquens
libratum tereti versabat turbine fusum;
315 atque ita decerpens aequabat semper opus dens,
laneaque aridulis haerebant morsa labellis,
quae prius in levi fuerant extantia filo;

ante pedes autem candentis mollia lanae
vellera virgati custodibant calathisci.

320 hae tum clarisona vellentes vellera voce
talìa divino fuderunt carmine fata,
carmine perfidiae quod post nulla arguet aetas.

‘o decus eximium magnis virtutibus augens,
Emathiae tutamen opis, clarissime nato,

325 accipe, quod laeta tibi pandunt luce sorores,
veridicum oraculum. sed vos, quae fata secuntur,
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

adveniet tibi iam portans optata maritis
Hesperus, adveniet fausto cum sidere coniunx,

330 quae tibi flexanimo mentem perfundat amore
languidulosque paret tecum coniungere somnos
levia substernens robusto brachia collo.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

nulla domus tales umquam contexit amores,
335 nullus amor tali coniunxit foedere amantes,
qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

nascetur vobis expers terroris Achilles,
hostibus haud tergo sed forti pectore notus,

340 qui persaepe vago victor certamine cursus
flammea praevertet celeris vestigia cervae.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

non illi quisquam bello se conferet heros,
cum Phrygii Teucro manabunt sanguine campi

345 Troicaque obsidens longinquo moenia bello
periuri Pelopis vastabit tertius heres.

currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

illius egregias virtutes claraque facta
saepe fatebuntur gnatorum in funere matres,
350 cum in cinerem canos solvent a vertice crines
putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

namque, velut densas praecerpens cultor aristas
sole sub ardenti flaventia demetit arva,
355 Troiugenum infesto prosternet corpora ferro.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

testis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
quae passim rapido diffunditur Hellesponto,
cuius iter caesis angustans corporum acervis
360 alta tepefaciet permixta flumina caede.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

denique testis erit morti quoque reddita praeda,
cum teres excelso coacervatum aggere bustum
excipiet niveos percussae virginis artus.

365 currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

nam simul ac fessis dederit fors copiam Achivis
urbis Dardaniae Neptunia solvere vincla,
alta Polyxenia madefient caede sepulcra,
quae, velut ancipiti succumbens victima ferro,
370 proiciet truncum submisso poplite corpus.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

quare agite optatos animi coniungite amores.
accipiat coniunx felici foedere divam,
dedatur cupido iam dudum nupta marito.

375 currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

non illam nutrix orienti luce revisens
hesterno collum poterit circumdare filo.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

anxia nec mater discordis maesta puellae
380 secubitu caros mittet sperare nepotes.

currite ducentes subtegmina, currite, fusi.²

talìa praefantes quondam felicia Pelei
carmina divino cecinerunt pectore parcae.
praesentes namque ante domos invisere castas
385 heroum et sese mortali ostendere coetu
caelicolae nondum sprete pietate solebant.
saepe pater divum templo in fulgente revisens,
annua cum festis venissent sacra diebus,
conspexit terra centum procumbere tauros.

390 saepe vagus Liber Parnasi vertice summo
thyiadas effusis euantis crinibus egit,
cum Delphi tota certatim ex urbe ruentes
acciperent laeti divum fumantibus aris.
saepe in letifero belli certamine Mavors
395 aut rapidi Tritonis era aut Rhamnusia virgo
armatas hominum est praesens hortata catervas.
sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
iustitiamque omnes cupida de mente fugarunt,

perfudere manus fraterno sanguine fratres,
400 destitit extinctos natus lugere parentes,
optavit genitor primaevi funera nati,
liber ut innuptae poteretur flore novercae,
ignaro mater substernens se in pia nato
in pia non verita est divos scelerare parentes,
405 omnia fanda nefanda malo permixta furore
iustificam nobis mentem avertere deorum.
quare nec talis dignantur visere coetus,
neq se contingi patiuntur lumine claro.

LXV.

Et si me adsiduo confectum cura dolore
sevocat a doctis, Ortale, virginibus,
nec potis est dulcis musarum expromere fetus
mens animi: tantis fluctuat ipsa malis:
5 namque mei nuper Lethaeo gurgite fratris
pallidulum manans adluit unda pedem,
Troia Rhoeteo quem subter litore tellus
8 ereptum nostris obterit ex oculis.
tu mea tu moriens fregisti commoda, frater,
tecum una tota est nostra sepulta domus,
omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
quae tuus in vita dulcis alebat amor.

hei misero fratri iucundum lumen ademptum,
numquam ego te, misero frater adempte mihi,
9 adloquar, audiero numquam tua facta loquentem,
numquam ego te, vita frater amabilior,
adspiciam posthac. at certe semper amabo,
semper maesta tua carmina morte canam,
qualia sub densis ramorum concinit umbris
Daulias absumpti fata gemens Ityli :
15 sed tamen in tantis maeroribus, Ortale, mitto
haec expressa tibi carmina Battiadae,
ne tua dicta vagis nequiquam credita ventis
effluxisse meo forte putes animo,
ut missum sponsi furtivo munere malum
20 procurrit casto virginis e gremio,
quod miserae oblitae molli sub veste locatum,
dum adventu matris prosilit, excutitur :
atque illud prono praeceps agitur decursu,
huic manat tristi conscius ore rubor.

LXVI.

Omnia qui magni dispexit lumina mundi,
qui stellarum ortus comperit atque obitus,
flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur,
ut cedant certis sidera temporibus,

- 5 ut Triviam furtim sub Latmia saxa relegans
dulcis amor gyro devocet aerio,
idem me ille Conon caelesti in lumine vidit
e Bereniceo vertice caesariem
fulgentem clare, quam cunctis illa deorum
10 levia protendens bracchia pollicitast,
qua rex tempestate novo auctus hymenaeo
vastatum finis iverat Assyrios,
dulcia nocturnae portans vestigia rixae
quam de virgineis gesserat exuviis.
15 estne novis nuptis odio Venus? anne parentum
frustrantur falsis gaudia lacrimulis,
ubertim thalami quas intra limina fundunt?
non, ita me divi, vera gemunt, iuerint.
id mea me multis docuit regina querellis
20 invisente novo proelia torva viro.
at tu non orbum luxti deserta cubile,
sed fratris cari flebile discidium?
quam penitus maestus exedit cura medullas!
ut tibi tum toto pectore sollicitae
25 sensibus ereptis mens excidit! at te ego certe
cognoram a parva virgine magnanimam.
anne bonum oblita es facinus quo regium adeptus
coniugium, quo non fortius ausit alius?
sed tum maesta virum mittens quae verba locuta's!
30 Iuppiter, ut tristi lumina saepe manu!
quis te mutavit tantus deus? an quod amantes

non longe a caro corpore abesse volunt?
atque ibi me cunctis pro dulci coniuge divis
non sine taurino sanguine pollicita's,
5 si reditum tetulisset. is haut in tempore longo
captam Asiam Aegypti finibus addiderat.
quis ego pro factis caelesti reddita coetu
pristina vota novo munere dissoluo.
invita, o regina, tuo de vertice cessi,
0 invita: adiuro teque tuumque caput,
digna ferat quod siquis inaniter adiuravit:
sed qui se ferro postulet esse parem?
ille quoque eversus mons est quem maximum in
orbe
progenies Thiae clara supervehitur,
5 cum Medi peperere novum mare cumque iuventus
per medium classi barbara navit Athon.
quid facient crines, cum ferro talia cedant?
Iuppiter, ut Chalybon omne genus pereat,
et qui principio sub terra quaerere venas
10 institit ac ferri frangere duritiem!
abiunctae paullo ante comae mea fata sorores
lugebant, cum se Memnonis Aethiopis
unigena inpellens nictantibus aera pennis
obtulit Arsinoes Locridos ales equus,
15 isque per aetherias me tollens avolat umbras
et Veneris casto collocat in gremio.
ipsa suum Zephyritis eo famulum legarat,

Graia Canopiis incola litoribus.

- † hi dii veni ibi vario ne solum in lumine caeli
60 ex Ariadneis aurea temporibus
fixa corona foret, sed nos quoque fulgeremus
devotae flavi verticis exuviae,
avidulam a fletu cedentem ad templa deum me
sidus in antiquis diva novum posuit:
65 virginis et saevi contingens namque leonis
lumina, Callisto iuncta Lycaoniae, ♦
vertor in occasum, tardum dux ante Booten,
qui vix sero alto mergitur Oceano.
sed quamquam me nocte premunt vestigia divum,
70 lux autem canae Tethyi restituit:
pace tua fari hic liceat, Rhamnusia virgo:
namque ego non ullo vera timore tegam,
nec si me infestis discerpent sidera dictis,
condita quin veri pectoris evoluam:
75 non his tam laetor rebus, quam me afore semper,
afore me a dominae vertice discrucior,
quicum ego, dum virgo quondam fuit, omnibus
expers
unguentis, una milia multa bibi.
nunc, vos optato quom iunxit lumine taeda,
80 non prius unanimis corpora coniugibus
tradite nudantes reiecta veste papillas,
quam iucunda mihi munera libet onyx,
vester onyx, casto petitis quae iura cubili.

sed quae se inpuro dedit adulterio,
85 illius ah mala dona levis bibat inrita pulvis :
namque ego ab indignis praemia nulla peto.
sed magis, o nuptae, semper concordia vostras,
semper amor sedes incolat adsiduus.
tu vero, regina, tuens cum sidera divam
90 placabis festis luminibus Venerem,
unguinis expertem ne siris esse tuam me,
sed potius largis adfice muneribus.
sidera corruerint utinam ! coma regia fiam :
proximus hydrochoi fulgeret Oarion.

LXVII.

O dulci iucunda viro, iucunda parenti,
salve, teque bona Iuppiter auctet ope,
ianua, quam Balbo dicunt servisse benigne
olim, cum sedes ipse senex tenuit,
5 quamque ferunt rursus voto servisse maligno,
postquam es porrecto facta marito sene,
dic agedum nobis, quare mutata feraris
in dominum veterem deseruisse fidem.
'non, ita Caecilio placeam, cui tradita nunc sum,
10 culpa mea est, quamquam dicitur esse mea,
nec peccatum a me quisquam pote dicere quicquam,

- verum istis populis ianua quicque facit,
qui, quacumque aliquid reperitur non bene factum,
ad me omnes clamant 'ianua, culpa tuast.'
- 15 non istuc satis est uno te dicere verbo,
sed facere ut quivis sentiat et videat.
'qui possum? nemo quaerit nec scire laborat.'
nos volumus: nobis dicere ne dubita.
'primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
20 falsum est. non qui illam vir prior attigerit,
languidior tenera cui pendens sicala beta
numquam se mediam sustulit ad tunicam:
sed pater illius gnati violasse cubile
dicitur et miseram conscelerasse domum,
25 sive quod in pia mens caeco flagrabat amore,
seu quod iners sterili semine natus erat
et quaerendus is unde foret nervosius illud
quod posset zonam solvere virgineam.'
egregium narras mira pietate parentem,
30 qui ipse sui gnati minxerit in gremium.
'atqui non solum hoc se dicit cognitum habere
Brixia † Chinae supposita speculae,
flavus quam molli praecurrit flumine Mella,
Brixia Veronae mater amata meae,
35 sed de Postumio et Corneli narrat amore,
cum quibus illa malum fecit adulterium.
dixerit hic aliquis 'qui tu isthaec, ianua, nosti,
cui numquam domini limine abesse licet,

nec populum auscultare, sed hic suffixa tigillo
40 tantum operire soles aut aperire domum?
saepe illam audiui furtiva voce loquentem
solam cum ancillis haec sua flagitia,
nomine dicentem quos diximus, ut pote quae mi
speraret nec linguam esse nec auriculam.
45 praeterea addebat quendam, quem dicere nolo .
nomine, ne tollat rubra supercilia.
longus homo est, magnas quoi lites intulit olim
falsum mendaci ventre puerperium.'

LXVIII.

Quod mihi fortuna casuque oppressus acerbo
conscriptum hoc lacrimis mittis epistolium,
naufragum ut eiectum spumantibus aequoris undis
sublevem et a mortis limine restituum,
5 quem neque sancta Venus molli requiescere somno
desertum in lecto caelibe perpetitur,
nec veterum dulci scriptorum carmine musae
oblectant, cum mens anxia pervigilat,
id gratum est mihi, me quoniam tibi dicis amicum,
10 muneraque et musarum hinc petis et Veneris:

sed tibi ne mea sint ignota incommoda, Mani,
neu me odisse putes hospitis officium,
accipe, quis merseer fortunae fluctibus ipse,
ne amplius a misero dona beata petas.

15 tempore quo primum vestis mihi tradita purast,
iucundum cum aetas florida ver ageret,
multa satis lusi: non est dea nescia nostri
quae dulcem curis miscet amaritiam:

sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
20 abstulit. o misero frater adempte mihi,
tu mea tu moriens fregisti commoda, frater,
tecum una tota est nostra sepulta domus,
omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
quae tuus in vita dulcis alebat amor.

25 cuius ego interitu tota de mente fugavi
haec studia atque omnis delicias animi.
quare, quod scribis Veronae turpe Catullo
esse, quod hic quisquis de meliore nota
frigida deserto tepefactet membra cubili,

30 id, Mani, non est turpe, magis miserumst.
ignoscas igitur, si, quae mihi luctus ademit,
haec tibi non tribuo munera, cum nequeo.
nam quod scriptorum non magna est copia apud
me,

hoc fit quod Romae vivimus: illa domus,
35 illa mihi sedes, illic mea carpitur aetas:
huc una ex multis capsula me sequitur.

quod cum ita sit, nolim statuas nos mente maligna
 id facere aut animo non satis ingenuo,
 quod tibi non utriusque petenti copia factast :

40 ultro ego deferrem, copia siqua foret.
 non possum reticere, deae, qua me Allius in re
 iuverit aut quantis iuverit officiis,
 ne fugiens saeculis obliuiscantibus aetas
 illius hoc caeca nocte tegat studium,
 45 sed dicam vobis, vos porro dicite multis
 milibus et facite haec charta loquatur anus

. . . . .
 notescatque magis mortuus atque magis,
 nec tenuem texens sublimis aranea telam

50 in deserto Alli nomine opus faciat.
 nam mihi quam dederit duplex Amathusia curam
 scitis, et in quo me corruerit genere,
 cum tantum arderem quantum Trinacria rupes
 lympaque in Oetaeis Malia Thermopylis,
 55 maesta neque adsiduo tabescere lumina fletu
 cessarent tristique imbre madere genae,
 qualis in aerii perlucens vertice montis
 rivus muscoso prosilit e lapide,
 qui cum de prona praeceps est valle volutus,
 60 per medium densi transit iter populi,
 dulce viatori lasso in sudore levamen,
 cum gravis exustos aestus hiulcat agros.
 hic, velut in nigro iactatis turbine nautis

- lenius adspirans aura secunda venit
65 iam prece Pollucis, iam Castoris inplorata,
tale fuit nobis Manius auxilium.
is clausum lato patefecit limite campum,
isque domum nobis, isque dedit dominam,
ad quam communes exerceremus amores.
70 quo mea se molli candida diva pede
intulit et trito fulgentem in limine plantam
innixa arguta constituit solea,
coniugis ut quondam flagrans advenit amore
Protesilaeam Laodamia domum
75 inceptam frustra, nondum cum sanguine sacro
hostia caelestis pacificasset eros.
nil mihi tam valde placeat, Rhamnusia virgo,
quod temere invitis suscipiatur eris.
quam ieiuna pium desideret ara cruorem,
80 docta est amisso Laodamia viro,
coniugis ante coacta novi dimittere collum,
quam veniens una atque altera rursus hiems
noctibus in longis avidum saturasset amorem,
posset ut abrupto vivere coniugio,
85 quod scibat parcae non longo tempore abisse,
si miles muros isset ad Iliacos:
nam tum Helenae raptu primores Argivorum
coeperat ad sese Troia ciere viros,
Troia (nefas) commune sepulcrum Asiae Europae-
que,

0 Troia virum et virtutum omnium acerba cinis,
quaene etiam nostro letum miserabile fratri
attulit. hei misero frater adempte mihi,
hei misero fratri iucundum lumen ademptum,
tecum una tota est nostra sepulta domus,
5 omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
quae tuus in vita dulcis alebat amor.
quem nunc tam longe non inter nota sepulcra
nec prope cognatos conpositum cineres,
sed Troia obscena, Troia infelice sepultum
10 detinet extremo terra aliena solo.
ad quam tum properans fertur simul undique pubes
Graeca penetralis deseruisse focos,
ne Paris abducta gavisus libera moecha
otia pacato degeret in thalamo.
15 quo tibi tum casu, pulcherrima Laodamia,
ereptum est vita dulcius atque anima
coniugium: tanto te absorbens vertice amoris
aestus in abruptum detulerat barathrum,
quale ferunt Grai Pheneum prope Cylleneum
20 siccare emulsa pingue palude solum,
quod quondam caesis montis fodisse medullis
audit falsiparens Amphitryoniades,
tempore quo certa Stymphalia monstra sagitta
perculit imperio deterioris eri,
25 pluribus ut caeli tereretur ianna divis,
Hebe nec longa virginitate foret.

- sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
 qui durum domitam ferre iugum docuit.
 nam neque tam carum confecto aetate parenti
 120 una caput seri nata nepotis alit,
 qui, cum divitiis vix tandem inventus avitis
 nomen testatas intulit in tabulas,
 inopia derisi gentilis gaudia tollens
 suscitatur a cano volturium capiti:
 125 nec tantum niveo gavisus est ulla columbo
 conpar, quae multo dicitur improbius
 oscula mordenti semper decerpere rostro
 quam quae praecipue multivola est mulier:
 sed tu horum magnos vicisti sola furores,
 130 ut semel es flavo conciliata viro.
 aut nihil aut paullo cui tum concedere digna
 lux mea se nostrum contulit in gremium,
 quam circumcursans hinc illinc saepe Cupido
 fulgebat crocina candidus in tunica.
 135 quae tamen etsi uno non est contenta Catullo,
 rara verecundae furta feremus erae,
 ne nimium simus stultorum more molesti.
 saepe etiam Iuno, maxima caelicolum,
 coniugis in culpa flagrantem concoquit iram,
 140 noscens omnivoli plurima furta Iovis.
 atqui nec divis homines componier aequumst

. . . . .
 . . . . .

ingratum tremuli tolle parentis onus.
nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
fragrantem Assyrio venit odore domum,
15 sed furtiva dedit mira munuscula nocte,
ipsius ex ipso dempta viri gremio.
quare illud satis est, si nobis is datur unis
quem lapide illa diem candidiore notet.
hoc tibi quod potui confectum carmine munus
50 pro multis, Alli, redditur officiis,
ne vestrum scabra tangat robigine nomen
haec atque illa dies atque alia atque alia.
huc addent divi quam plurima quae Themis olim
antiquis solita est munera ferre piis.
55 sitis felices et tu simul et tua vita,
et domus ipsa in qua lusimus, et domina,
† et qui principio nobis terram dedit aufert,
a quo sunt primo omnia nata bono,
et longe ante omnes mihi quae me caſior ipsoſt,
60 lux mea, qua viva vivere dulce mihist.

LXVIII.

Noli admirari, quare tibi femina nulla,
Rufe, velit tenerum supposuisse femur,
non si illam raræ labefactes munere vestis

aut perluciduli deliciis lapidis.

5 laedit te quaedam mala fabula, qua tibi fertur
valle sub alarum trux habitare caper.

hunc metuunt omnes. neque mirum: nam mala
valdest

bestia nec quicum bella puella cubet.

quare aut crudelem nasorum interfice pestem,

10 aut admirari desine cur fugiunt.

LXX.

Nulli se dicit mulier mea nubere malle

quam mihi, non si se Iuppiter ipse petat.

dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
in vento et rapida scribere oportet aqua.

LXXI.

Si quoi iure bono sacer alarum obstitit hircus,

aut si quem merito tarda podagra secat,

aemulus iste tuus, qui vestrum exercet amorem,
mirifico est fato nactus utrumque malum.

5 nam quotiens futuit, totiens ulciscitur ambos:
illam adffligit odore, ipse perit podagra.

LXXII.

Dicebas quondam solum te nosse Catullum,
Lesbia, nec prae me velle tenere Iovem.
dilexi tum te non tantum ut vulgus amicam,
sed pater ut gnatos diligit et generos.
5 nunc te cognovi: quare etsi impensius uror,
multo mi tamen es vilior et levior.
qui potis est? inquis. quod amantem iniuria talis
cogit amare magis, sed bene velle minus.

LXXIII.

Desine de quoquam quicquam bene velle mereri
aut aliquem fieri posse putare pium.
omnia sunt ingrata, nihil fecisse benigne:
immo etiam taedet, taedet obestque magis,
5 ut mihi, quem nemo gravius nec acerbius urget
quam modo qui me unum atque unicum amicum
habuit.

LXXIII.

Gellius audierat patrum obiurgare solere,
    siquis delicias diceret aut faceret.
hoc ne ipsi accideret, patrum perdepsit ipsam
    uxorem et patrum reddidit Harpocratem.
5 quod voluit fecit: nam, quamvis inrumet ipsum
    nunc patrum, verbum non faciet patruus.

LXXVII.

Rufe mihi frustra ac nequiquam credite amico
    (frustra? immo magno cum pretio atque malo),
sicine subrepsti mi atque intestina perurens
    ei misero eripuisti omnia nostra bona?
5 eripuisti, heu heu nostrae crudele venenum
    vitae, heu heu nostrae pestis amicitiae.
sed nunc id doleo, quod purae pura puellae LXXVIII. i
    savia conminxit spurca saliva tua.
verum id non inpune feres: nam te omnia saecula
10 noscent et qui sis fama loquetur anus.

LXXVIII.

Gallus habet fratres, quorum est lepidissima coniunx
alterius, lepidus filius alterius.

Gallus homo est bellus: nam dulces iungit amores,
cum puero ut bello bella puella cubet.

5 Gallus homo est stultus nec se videt esse maritum,
qui patruus patruī monstret adulterium.

LXXVIII.

Lesbius est pulcher: quid ni? quem Lesbia malit
quam te cum tota gente, Catulle, tua.

sed tamen hic pulcher vendat cum gente Catullum,
si tria natorum savia reppererit.

LXXX.

Quid dicam, Gelli, quare rosea ista labella
hiberna fiant candidiora nive,

mane domo cum exis et cum te octava quiete
e molli longo suscitāt hora die?

- 5 nescio quid certe est: an vere fama susurrat
    grandia te medii tenta vorare viri?
sic certe est: clamant Victoris rupta miselli
    ilia, et emulso labra notata sero.
-

LXXXI.

- Nemone in tanto potuit populo esse, Iuventi,
    bellus homo, quem tu diligere inciperes,
praeterquam iste tuus moribunda a sede Pisauri
    hospes inaurata pallidior statua,
5 qui tibi nunc cordi est, quem tu praeponere nobis
    audes et nescis quod facinus facias.
-

LXXXII.

- Quinti, si tibi vis oculos debere Catullum
    aut aliud siquid carius est oculis,
eripere ei noli, multo quod carius illi
    est oculis seu quid carius est oculis.
-

LXXXIII.

Lesbia mi praesente viro mala plurima dicit :
hoc illi fatuo maxima laetitiast.
mule, nihil sentis. si nostri oblita taceret,
sana esset: nunc quod gannit et obloquitur,
non solum meminit, sed, quae multo acrior est res,
irata est, hoc est, uritur et coquitur.

LXXXIII.

Chommoda dicebat, si quando commoda vellet
dicere, et insidias Arrius hinsidias,
et tum mirifice sperabat se esse locutum,
cum quantum poterat dixerat hinsidias.
credo, sic mater, sic Liber avunculus eius,
sic maternus avus dixerat atque avia.
hoc misso in Syriam requierant omnibus aures :
audibant eadem haec leniter et leviter,
nec sibi postilla metuebant talia verba,
cum subito adfertur nuntius horribilis,
Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
iam non Ionios esse, sed Hionios.

LXXXV.

Odi et amo. quare id faciam, fortasse requiris.
nescio, sed fieri sentio et excrucior.

LXXXVI.

Quintia formosa est multis, mihi candida, longa,
recta est. haec ego sic singula confiteor,
totum illud formosa nego : nam nulla venustas,
nulla in tam magno est corpore mica salis.
5 Lesbia formosa est, quae cum pulcherrima totast,
tum omnibus una omnes surripuit Veneres.

LXXXVII.

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
vere, quantum a me Lesbia amata mea's.
nulla fides nullo fuit umquam foedere tanta,
quanta in amore tuo ex parte reperta meast.
5 nunc est mens diducta tua, mea Lesbia, culpa, LXI
atque ita se officio perdidit ipsa suo,

ut iam nec bene velle queat tibi, si optima fias,
nec desistere amare, omnia si facias.

LXXVI.

Siqua recordanti benefacta priora voluptas
est homini, cum se cogitat esse pium,
nec sanctam violasse fidem, nec foedere in ullo
divum ad fallendos numine abusum homines,
5 multa parata manent in longa aetate, Catulle,
ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
nam quaecumque homines bene cuiquam aut dicere
possunt
aut facere, haec a te dictaque factaque sunt.
omnia quae ingratae perierunt credita menti.
10 quare iam te cur amplius excrucies?
quin tu animo offirmas itaque istinc teque reducis,
et dis invitis desinis esse miser?
difficile est longum subito deponere amorem.
difficile est, verum hoc qua lubet efficias:
15 una salus haec est, hoc est tibi pervincendum:
hoc facias, sive id non pote sive pote.
o di, si vestrum est misereri, aut si quibus umquam
extremam iam ipsa morte tulistis opem,
me miserum adspicite et, si vitam puriter egi,

- 20 eripite hanc pestem perniciemque mihi.
hei mihi, subrepens imos ut torpor in artus
expulit ex omni pectore laetitas.
non iam illud quaero, contra ut me diligat illa,
aut, quod non potis est, esse pudica velit:
25 ipse valere opto et taetrum hunc deponere morbum.
o di, reddite mi hoc pro pietate mea.
-

LXXXVIII.

- Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore
prurit et abiectis pervigilat tunicis?
quid facit is, patrum qui non sinit esse maritum?
ecqui scis quantum suscipiat sceleris?
5 suscipit, o Gelli, quantum non ultima Tethys
nec genitor nympharum abluit Oceanus:
nam nihil est quicquam sceleris, quo prodeat ultra,
non si demisso se ipse voret capite.
-

LXXXVIII.

Gellius est tenuis: quid ni? cui tam bona mater
tamque valens vivat tamque venusta soror

tamque bonus patruus tamque omnia plena puellis
cognatis, quare is desinat esse macer?
5 qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est,
quantumvis quare sit macer invenies.

LXXXX.

Nascatur magus ex Gelli matrisque nefando
coniugio et discat Persicum aruspicium:
nam magus ex matre et gnato gignatur oportet,
si vera est Persarum inopia relligio,
5 gratus ut accepto veneretur carmine divos
omentum in flamma pingue liquefaciens.

LXXXXI.

Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum
in misero hoc nostro, hoc perduto amore fore,
quod te cognossem bene constantemve putarem
aut posse a turpi mentem inhibere probro,
sed neque quod matrem nec germanam esse vide-
bam
hanc tibi cuius me magnus edebat amor,

et quamvis tecum multo coniungerer usu,
non satis id causae credideram esse tibi.
tu satis id duxti : tantum tibi gaudium in omni
10 culpa est, in quacumque est aliquid sceleris.

LXXXII.

Lesbia mi dicit semper male nec tacet umquam
de me : Lesbia me dispeream nisi amat.
quo signo ? quia sunt totidem mea : deprecor illam
adsidue, verum dispeream nisi amo.

LXXXIII.

Nil nimium studeo, Caesar, tibi velle placere,
nec scire utrum sis albus an ater homo.

LXXXIII.

Mentula moechatur. moechatur mentula : certe.
hoc est, quod dicunt, ipsa olera olla legit.

LXXXXV.

Zmyrna mei Cinnae nonam post denique messem
 quam coepta est nonamque edita post hiemem,
 milia cum interea quingenta Hortensius uno

. . . . .

- 5 Zmyrna cavas Satrachi penitus mittetur ad undas,
 Zmyrnam cana diu saecula pervoluent.
 at Volusi annales Paduam morientur ad ipsam
 et laxas scombris saepe dabunt tunicas.

LXXXXV b.

Parva mei mihi sint cordi monumenta sodalis:
 at populus tumido gaudeat Antimacho.

LXXXXVI.

Si quicquam mutis gratum acceptumve sepulcris
 accidere a nostro, Calve, dolore potest,
 quo desiderio veteres renovamus amores
 atque olim missas flemus amicitias,

- 5 certe non tanto mors inmatura dolorist
 Quintiliae, quantum gaudet amore tuo.

LXXXXVII.

Non, ita me di ament, quicquam referre putavi,
utrumne os an culum olfacerem Aemilio.
nilo mundius hoc, niloque inmundior ille,
verum etiam culus mundior et melior :
5 nam sine dentibus est. dentis os sesquipedalis,
gingivas vero ploxemi habet veteris,
praeterea rictum qualem diffissus in aestu
meientis mulae cunnus habere solet.

LXXXXVIIb.

Hic futuit multas et se facit esse venustum,
et non pistrino traditur atque asino ?
quem siqua attingit, non illam posse putemus
aegroti culum lingere carnificis ?

LXXXXVIII.

In te, si in quemquam, dici pote, putide Vitti,
id quod verbosis dicitur et fatuis.
ista cum lingua, si usus veniat tibi, possis

culos et crepidas lingere carpatinas.

- 5 si nos omnino vis omnes perdere, Vitti,
hiscas: omnino quod cupis efficies.
-

LXXXXVIII.

Surripui tibi, dum ludis, mellite Iuventi,
saviolum dulci dulcius ambrosia.

verum id non inpune tuli: namque amplius horam
suffixum in summa me memini esse cruce,

- 5 dum tibi me purgo nec possum fletibus ullis
tantillum vestrae demere saevitiae.

nam simul id factum est, multis diluta labella
guttis abstersisti omnibus articulis,

ne quicquam nostro contractum ex ore maneret,

- 0 tamquam conmixtae spurca saliva lupae.

praeterea infesto miserum me tradere Amori

non cessasti omnique excruciare modo,

ut mi ex ambrosia mutatum iam foret illud

saviolum tristi tristius helleboro.

- 5 quam quoniam poenam misero proponis amori,
numquam iam posthac basia surripiam.
-

C.

- Caelius Aufilenum et Quintius Aufilenam
flos Veronensum depereunt iuvenum,
hic fratrem, ille sororem. hoc est, quod dicitur,
illud
fraternum vere dulce sodalitium.
6 cui faveam potius? Caeli, tibi: nam tua nobis
per facta exhibita est unica amicitia,
cum vesana meas torreret flamma medullas.
sis felix, Caeli, sis in amore potens.
-

CI.

- Multas per gentes et multa per aequora vectus
advenio has miseras, frater, ad inferias,
ut te postremo donarem munere mortis
et mutam nequiquam adloquerer cinerem,
5 quandoquidem fortuna mihi te te abstulit ipsum,
heu miser indigne frater adempte mihi.
nunc tamen interea haec prisco quae more parentum
tradita sunt tristis munera ad inferias
accipe fraterno multum manantia fletu,
10 atque in perpetuum, frater, ave atque vale.
-

CII.

Si quicquam tacito commissum est fido ab amico,
cuius sit penitus nota fides animi,
meque esse invenies illorum iure sacratum,
Corneli, et factum me esse puta Harpocratem.

CIII.

Aut sodes mihi redde decem sestertia, Silo,
deinde esto quamvis saevus et indomitus:
aut, si te nummi delectant, desine quaeso
leno esse atque idem saevus et indomitus.

CIIII.

Credis me potuisse meae maledicere vitae,
ambobus mihi quae carior est oculis?
non potui, nec, si possem, tam perditæ amarem.
sed tu cum Tappone omnia monstra facis.

CV.

Mentula conatur Pipleum scandere montem :
musae furcillis praecipitem eiciunt.

CVI.

Cum puero bello praeconem qui videt esse,
quid credat, nisi se vendere discupere?

CVII.

Si quoi quid cupido optantique obtigit umquam
insperanti, hoc est gratum animo proprie.
quare hoc est gratum nobis quoque, carius auro,
quod te restituis, Lesbia, mi cupido,
5 restituis cupido atque insperanti ipsa refers te
nobis. o lucem candidiore nota !
quis me uno vivit felicior, aut magis hac res
optandas vita dicere quis poterit !

CVIII.

Si, Comini, populi arbitrio tua cana senectus
spurcata impuris moribus intereat,
non equidem dubito quin primum inimica bonorum
lingua execta avido sit data vulturio,
5 effossos oculos voret atro gutture corvus,
intestina canes, cetera membra lupi.

CVIII.

Iucundum, mea vita, mihi proponis amorem
hunc nostrum inter nos perpetuumque fore.
di magni, facite ut vere promittere possit
atque id sincere dicat et ex animo,
5 ut liceat nobis tota producere vita
aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

CX.

Auflena, bonae semper laudantur amicae :
accipiunt pretium, quae facere instituunt.

:

:

:

tu, quod promisti, mihi quod mentita, inimica's ;
quod nec das et fers saepe, facis facinus.

6 aut facere ingenuae est, aut non promisse pudicae,
Aufilena, fuit: sed data corripere
fraudando nimio plus quam meretricis avarae,
quae sese toto corpore prostituit.

CXI.

Aufilena, viro contentam vivere solo,
nuptarum laus e laudibus eximiis:
sed cuivis quamvis potius succumbere par est,
quam matrem fratres . . . ex patruo.

CXII.

Multus homo es, Naso ; nec tecum multus homo est
qui
te scindit : Naso, multus es et pathicus.

CXIII.

Consule Pompeio primum duo, Cinna, solebant
Maeciliam : facto consule nunc iterum
manserunt duo, sed creverunt milia in unum
singula. fecundum semen adulterio.

CXIII.

Firmanus saltu non falso Mentula dives
fertur, qui tot res in se habet egregias,
aucupium, omne genus piscis, prata, arva ferasque.
nequiquam : fructus sumptibus exuperat.
5 quare concedo sit dives, dum omnia desint.
saltum laudemus, dum domo ipse egeat.

CXV.

Mentula, habes instar triginta iugera prati,
quadraginta arvi : cetera sunt maria.
cur non divitiis Croesum superare potis sit,
uno qui in saltu tot bona possideat,
5 prata, arva, ingentes silvas saltusque paludesque

usque ad Hyperboreos et mare ad Oceanum?
omnia magna haec sunt, tamen ipse es maximus
ultro,
non homo, sed vero mentula magna minax.

CXVI.

Saepe tibi studioso animo venante requirens
carmina uti possem mittere Battiadae,
qui te lenirem nobis, neu conarere
telis infestum mittere in usque caput,
5 hunc video mihi nunc frustra sumptum esse labo-
rem,
Gelli, nec nostras hic valuisse preces.
contra nos tela ista tua evitamus amictu :
at fixus nostris tu dabi' supplicium.

ALBII TIBULLI

LIBRI QUATTUOR.

DOMITII MARSI.

Te quoque Vergilio comitem non aequa, Tibulle,
mors iuvenem campos misit ad Elysios,
ne foret, aut elegis molles qui fieret amores
aut caneret forti regia bella pede.

ALBII TIBULLI

LIBER PRIMUS.

I.

Divitias alius fulvo sibi congerat auro
et teneat culti iugera multa soli,
quem labor adsiduus vicino terreat hoste,
Martia cui somnos classica pulsa fugent :
5 me mea paupertas vita traducat inertī,
dum meus adsiduo luceat igne focus.
ipse seram teneras maturo tempore vites
rusticus et facili grandia poma manu :
nec spes destituat, sed frugum semper acervos
0 praebeat et pleno pinguis musta lacu.
nam veneror, seu stipes habet desertus in agris
seu vetus in trivio florida sarta lapis :
et quodcumque mihi pomum novus educat annus,
libatum agricolae ponitur ante deo.
5 flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona

- spicea, quae templi pendeat ante fores,
pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
terreat ut saeva falce Priapus aves:
vos quoque, felicitis quondam, nunc pauperis agri
20 custodes, fertis munera vestra, lares:
tum vitula innumeros lustrabat caesa iuencos,
nunc agna exigui est hostia parva soli:
agna cadet vobis, quam circum rustica pubes
clamet 'io messes et bona vina date':
25 iam modo iners possim contentus vivere parvo
nec semper longae deditus esse viae,
sed canis aestivos ortus vitare sub umbra
arboris ad rivos praetereuntis aquae.
nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentes
30 aut stimulo tardos increpuisse boves,
non agnamve sinu pigeat fetumve capellae
desertum oblita matre referre domum.
at vos exiguo pecori, furesque lupique,
parcite: de magno est praeda petenda grege.
35 hic ego pastoremque meum lustrare quot annis
et placidam soleo spargere lacte Palem.
adsitis, divi, nec vos e paupere mensa
dona nec e puris spernite fictilibus.
fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
40 pocula, de facili conposuitque luto.
non ego divitias patrum fructusque requiro
quos tulit antiquo condita messis avo:

parva seges satis est, satis est, requiescere lecto
si licet et solito membra levare toro.

5 quam iuvat inmites ventos audire cubantem
et dominam tenero continuisse sinu
aut, gelidas hibernus aquas cum fuderit auster,
securum somnos imbre iuvante sequi!

hoc mihi contingat: sit dives iure, furorem

0 qui maris et tristes ferre potest pluvias.

o quantum est auri pereat potiusque smaragdi,
quam fleat ob nostras ulla puella vias.

te bellare decet terra, Messalla, marique,
ut domus hostiles praeferat exuvias:

5 me retinent vinctum formosae vincla puellae,
et sedeo duras ianitor ante fores.

non ego laudari curo, mea Delia: tecum
dum modo sim, quaeso segnis inersque vocer.

te spectem, suprema mihi cum venerit hora,

0 te teneam moriens deficiente manu.

flebis et arsuro positum me, Delia, lecto,
tristibus et lacrimis oscula mixta dabis.

flebis: non tua sunt duro praecordia ferro
vincta, neque in tenero stat tibi corde silex.

5 illo non iuvenis poterit de funere quisquam
lumina, non virgo, sicca referre domum.

tu manes ne laede meos, sed parce solutis
crinibus, et teneris, Delia, parce genis.

interea, dum fata sinunt, iungamus amores:

- 70 iam veniet tenebris Mors adoperta caput,
iam subrepet iners aetas, neque amare decebit,
dicere nec cano blanditias capite.
nunc levis est tractanda Venus, dum frangere postes
non pudet et rixas inseruisse iuvat.
- 75 hic ego dux milesque bonus: vos, signa tubaeque,
ite procul, cupidis vulnera ferte viris.
ferre et opes: ego composito securus acervo
despiciam dites despiciamque famem.
-

II.

- Adde merum vinoque novos conpesce dolores,
occupet ut fessi lumina victa sopor:
neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
excitet, infelix dum requiescit amor.
- 5 nam posita est nostrae custodia saeva puellae,
clauditur et dura ianua firma sera.
ianua difficilis domini, te verberet imber,
te Iovis imperio fulmina missa petant.
ianua, iam pateas uni mihi, victa querellis,
- 10 neu furtim verso cardine aperta sones.
et mala siqua tibi dixit dementia nostra,
ignoscas: capiti sint precor illa meo.
te meminisse decet, quae plurima voce peregi

supplice, cum posti florida sertâ darem.

15 tu quoque ne timide custodes, Delia, falle.

audendum est: fortes adiuvat ipsa Venus.

illa favet, seu quis iuvenis nova limina temptat,

seu reserat fixo dente puella fores:

illa docet furtim molli decedere lecto,

20 illa pedem nullo ponere posse sono,

illa viro coram nutus conferre loquaces

blandaue conpositis abdere verba notis.

nec docet hoc omnis, sed quos nec inertia tardat

24 nec vetat obscura surgere nocte timor.

en ego cum tenebris tota vagor anxius urbe,

. . . . .

25 nec sinit occurrat quisquam qui corpora ferro

vulneret aut rapta praemia veste petat.

quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque

qualibet: insidias non timuisse decet.

non mihi pigra nocent hibernae frigora noctis,

30 non mihi, cum multa decidit imber aqua.

non labor hic laedit, reseret modo Delia postes

et vocet ad digiti me taciturna sonum.

parcite luminibus, seu vir seu femina fiat

obvia: celari vult sua furta Venus.

35 neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen,

neu prope fulgenti lumina ferte face.

siquis et inprudens adspexerit, occulat ille

perque deos omnes se meminisse neget:

- nam fuerit quicumque loquax, is sanguine natam,
40 is Venerem e rapido sentiet esse mari.
nec tamen huic credet coniunx tuus, ut mihi verax
pollicita est magico saga ministerio.
hanc ego de caelo ducentem sidera vidi,
fluminis haec rapidi carmine vertit iter,
45 haec cantu finditque solum manesque sepulcris
elicit et tepido devocat ossa rogo :
iam tenet infernas magico stridore catervas,
iam iubet adpersas lacte referre pedem.
cum libet, haec tristi depellit nubila caelo,
50 cum libet, aestivo convocat orbe nives.
sola tenere malas Medae dicitur herbas,
sola feros Hecatae perdomuisse canes.
haec mihi conposuit cantus quis fallere posses :
ter cane, ter dictis despue carminibus,
55 ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,
non sibi, si in molli viderit ipse toro.
tu tamen abstineas aliis : nam cetera cernet
omnia : de me uno sentiet ille nihil.
quid credam ? nempe haec eadem se dixit amores
60 cantibus aut herbis solvere posse meos,
et me lustravit taedis, et nocte serena
concidit ad magicos hostia pulla deos.
non ego totus abesset amor, sed mutuus esset,
orabam, nec te posse carere velim.
65 ferreus ille fuit, qui te cum posset habere,

- maluerit praedas stultus et arma sequi.
ille licet Cilicum victas agat ante catervas,
ponat et in capto Martia castra solo,
totus et argento contextus, totus et auro,
70 insideat celeri conspiciendus equo,
ipse boves mea si tecum modo Delia possim
iungere et in solito pascere monte pecus:
et te dum liceat teneris retinere lacertis,
mollis et inculta sit mihi somnus humo.
75 quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
prodest, cum fletu nox vigilanda venit?
nam neque tum plumae nec stragula picta soporem
nec sonitus placidae ducere posset aquae.
num Veneris magnae violavi numina verbo,
80 et mea nunc poenas in pia lingua luit?
num feror incestus sedes adiisse deorum
sertaque de sanctis deripuisse focis?
non ego, si merui, dubitem procumbere templis
et dare sacratis oscula liminibus,
85 non ego tellurem genibus perrepere supplex
et miserum sancto tundere poste caput.
at tu, qui laetus rides mala nostra, caveto
mox tibi: non uni saeviet usque deus.
vidi ego, qui iuvenum miseros lusisset amores,
90 post Veneris vinclis subdere colla senem
et sibi blanditias tremula componere voce
et manibus canas fingere velle comas:

stare nec ante fores puduit caraeve puellae
ancillam medio detinuisse foro.

- 95 hunc puer, hunc iuvenis turba circum terit arta,
despuit in molles et sibi quisque sinus.
at mihi parce, Venus: semper tibi dedita servit
mens mea: quid messes uris acerba tuas?
-

III.

- Ibitis Aegaeas sine me, Messalla, per undas,
o utinam memores ipse cohorsque mei:
me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris:
abstineas avidas, Mors precor atra, manus.
5 abstineas, Mors atra, precor: non hic mihi mater
quae legat in maestos ossa perusta sinus,
non soror, Assyrios cineri quae dedat odores
et fleat effusis ante sepulcra comis,
Delia non usquam; quae me cum mitteret urbe,
10 dicitur ante omnes consuluisse deos.
illa sacras pueri sortes ter sustulit, illi
rettulit et trinis omina certa puer.
cuncta dabant reditus: tamen est deterrita num-
quam,
quin fleret nostras despueretque vias.
15 ipse ego solator, cum iam mandata dedissem,

quaerebam tardas anxius usque moras :
aut ego sum causatus aves aut omina dira,
Saturnive sacram me tenuisse diem.
o quotiens ingressus iter mihi tristia dixi
20 offensum in porta signa dedisse pedem !
audeat invito nequis discedere Amore,
aut sciat egressum se prohibente deo.
quid tua nunc Isis mihi, Delia, quid mihi prosunt
illa tua totiens aera repulsa manu,
25 quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari
te (memini) et puro secubuisse toro ?
nunc, dea, nunc succurre mihi (nam posse mederi
picta docet templis multa tabella tuis),
ut mea votivas persolvens Delia voces
30 ante sacras lino tecta fores sedeat
bisque die resoluta comas tibi dicere laudes
insignis turba debeat in Pharia,
at mihi contingat patrios celebrare penates
reddereque antiquo menstrua tura lari.
35 quam bene Saturno vivebant rege, prius quam
tellus in longas est patefacta vias !
nondum caeruleas pinus contempserat undas,
effusum ventis prae bueratque sinum,
nec vagus ignotis repetens compendia terris
40 presserat externa navita merce ratem.
illo non validus subiit iuga tempore taurus,
non domito frenos ore momordit equus,

non domus ulla fores habuit, non fixus in agris,
qui regeret certis finibus arva, lapis.

45 ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant
obvia securis ubera lactis oves.

non acies, non ira fuit, non bella, nec ensem
inmiti saevus duxerat arte faber.

nunc Iove sub domino caedes et vulnera semper,

50 nunc mare, nunc leti mille repente viae.

parce, pater. timidum non me periuria terrent,
non dicta in sanctos in pia verba deos.

quod si fatales iam nunc explevimus annos,
fac lapis inscriptis stet super ossa notis.

55 'hic iacet inmiti consumptus morte Tibullus,
Messallam terra dum sequiturque mari.'

sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,
ipsa Venus campos ducet in Elysios.

hic choreae cantusque vigent, passimque vagantes

60 dulce sonant tenui gutture carmen aves,
fert casiam non culta seges, totosque per agros
flore odoratis terra benigna rosis:

at iuvenum series teneris inmixta puellis
ludit, et adsidue proelia miscet Amor.

65 illic est, cuicumque rapax mors venit amanti,
et gerit insigni myrtea sarta coma.

at scelerata iacet sedes in nocte profunda
abditā, quam circum flumina nigra sonant:

Tisiphoneque inpexa feros pro crinibus angues

- 70   saevit, et huc illuc inopia turba fugit :
tum niger in porta serpentum Cerberus ore
      stridet, et aeratas excubat ante fores.
      illic Iunonem temptare Ixionis ausi
      versantur celeri noxia membra rota,
75   porrectusque novem Tityos per iugera terrae
      adsiduas atro viscere pascit aves.
      Tantalus est illic, et circum stagna : sed acrem
      iam iam poturi deserit unda sitim :
      et Danaï proles, Veneris quod numina laesit,
80   in cava Lethaeas dolia portat aquas.
      illic sit quicumque meos violavit amores,
      optavit lentas et mihi militias.
      at tu casta precor maneat, sanctique pudoris
      adsideat custos sedula semper anus.
85   haec tibi fabellas referat positaque lucerna
      deducat plena stamina longa colo.
      at circa gravibus pensis adfixa puella
      paullatim somno fessa remittat opus.
      tum veniam subito, nec quisquam nuntiet ante,
90   sed videar caelo missus adesse tibi.
      tum mihi, qualis eris, longos turbata capillos,
      obvia nudato, Delia, curre pede.
      hoc precor, hunc illum nobis Aurora nitentem
      Luciferum roseis candida portet equis.
-

III.

- ‘Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
ne capiti soles, ne noceantque nives:
quae tua formosos cepit sollertia? certe
non tibi barba nitet, non tibi culta comast,
5 nudus et hibernae producis frigora brumae,
nudus et aestivi tempora sicca canis.’
sic ego: tum Bacchi respondit rustica proles
armatus curva sic mihi falce deus.
‘o fuge te tenerae puerorum credere turbæ:
10 nam causam iusti semper amoris habent.
hic placet, angustis quod equum conpescit habenis:
hic placidam niveo pectore pellit aquam:
hic, quia fortis adest audacia, cepit: at illi
virgineus teneras stat pudor ante genas.
15 sed ne te capiant, primo si forte negabit,
taedia: paullatim sub iuga colla dabit.
longa dies homini docuit parere leones,
longa dies molli saxa peredit aqua:
annus in apricis maturat collibus uvas,
20 annus agit certa lucida signa vice.
nec iurare time: Veneris periuria venti
inrita per terras et freta summa ferunt.
gratia magna Iovi: vetuit pater ipse valere,

iurasset cupide quidquid ineptus amor :

25 perque suas inpune sinit Dictynna sagittas
adfirmes, crines perque Minerva suos.

at si tardueris, errabis : transiet aetas.

quam cito non segnis stat remeatque dies !

quam cito purpureos deperdit terra colores,

30 quam cito formosas populus alba comas !

quam iacet, infirmae venere ubi fata senectae,

qui prior Eleost carcere missus equus !

vidi iam iuvenem, premeret cum serior aetas,

maerentem stultos praeteriisse dies.

35 crudeles divi ! serpens novus exuit annos :

formae non ullam fata dedere moram.

solis aeterna est Phoebus Bacchoque iuventa :

nam decet intonsus crinis utrumque deum.

tu, puero quodcumque tuo temptare libebit,

40 cedas : obsequio plurima vincit amor.

neu comes ire neges, quamvis via longa paretur

et canis arenti torreat arva siti,

quamvis praetexens picea ferrugine caelum

venturam admittat nimbifer eurus aquam.

45 vel si caeruleas puppi volet ire per undas,

ipse levem remo per freta pelle ratem.

nec te paeniteat duros subiisse labores

aut opera insuetas atteruisse manus,

nec, velit insidiis altas si claudere valles,

50 dum placeas, umeri retia ferre negent.

- si volet arma, levi temptabis ludere dextra :
    saepe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
tum tibi mitis erit, rapias tum cara licebit
    oscula : pugnabit, sed tamen apta dabit.
- 55 rapta dabit primo, mox offeret ipse roganti,
    post etiam collo se implicuisse volet.
heu male nunc artes miseras haec saecula tractant :
    iam tener adsuevit munera velle puer.
at tua, qui Venerem docuisti vendere primus,
- 60 quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.
Pieridas, pueri, doctos et amate poetas,
    aurea nec superent munera Pieridas.
carmine purpurea est Nisi coma : carmina ni sint,
    ex umero Pelopis non nituisset ebur.
- 65 quem referent musae, vivet dum robora tellus,
    dum caelum stellas, dum vehet amnis aquas.
at qui non audit musas, qui vendit amorem,
    Idaeae currus ille sequatur Opis
et tercentenas erroribus expleat urbis
- 70 et secet ad Phrygios vilia membra modos.
blanditiis vult esse locum Venus ipsa : querellis
    supplicibus, miseris fletibus illa favet.⁷
haec mihi, quae canerem Titio, deus edidit ore :
    sed Titium coniunx haec meminisse vetat.
- 75 pareat ille suae : vos me celebrate magistrum,
    quos male habet multa callidus arte puer.
gloria cuique sua est : me, qui spernentur, amantes

consultent: cunctis ianua nostra patet.
 tempus erit, cum me Veneris praecepta ferentem
 10 deducat iuvenum sedula turba senem.
 heu heu quam Marathus lento me torquet amore!
 deficiunt artes deficiuntque doli.
 parce, puer, quaeso, ne turpis fabula fiam,
 cum mea ridebunt vana magisteria.

V.

Asper eram et bene discidium me ferre loquebar:
 at mihi nunc longe gloria fortis abest.
 namque agor, ut per plana citus sola verbere tur-
 ben,
 quem celer adsueta versat ab arte puer.
 5 ure ferum et torque, libeat ne dicere quicquam
 magnificum post haec: horrida verba doma.
 parce tamen, per te furtivi foedera lecti,
 per Venerem quaeso compositumque caput.
 ille ego, cum tristi morbo defessa iaceres,
 10 te dicor votis eripuisse meis.
 ipseque te circum lustravi sulfure puro,
 carmine cum magico praecinisset anus:
 ipse procuravi ne possent saeva nocere
 somnia, ter sancta deveneranda mola:

- 15 ipse ego velatus filo tunicisque solutis
vota novem Triviae nocte silente dedi.
omnia persolvi : fruitur nunc alter amore,
et precibus felix utitur ille meis.
at mihi felicem vitam, si salva fuisses,
20 fingebam demens, sed rennente deo.
rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,
area dum messes sole calente teret,
aut mihi servabit plenis in linteribus uvas
pressaue veloci candida musta pede,
25 consuescet numerare pecus, consuescet amantis
garrulus in dominae ludere verna sinu.
illa deo sciet agricolae pro vitibus uvam,
pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
illa regat cunctos, illi sint omnia curae :
30 at iuvet in tota me nihil esse domo.
huc veniet Messalla meus, cui dulcia poma
Delia selectis detrahat arboribus :
et tantum venerata virum, hunc sedula curet,
huic paret atque epulas ipsa ministra gerat.
35 haec mihi fingebam quae nunc eurusque notusque
iactat odoratos vota per Armenios.
saepe ego temptavi curas depellere vino :
at dolor in lacrimas verterat omne merum.
saepe aliam tenui : sed iam cum gaudia adirem,
40 admonuit dominae deseruitque Venus.
tum me discedens devotum femina dixit,

et pudet et narrat scire nefanda meam.
non facit hoc verbis, facie tenerisque lacertis
devovet et flavis nostra puella comis.
45 talis ad Haemonium Nereis Pelea quondam
vecta est frenato caerula pisce Thetis.
haec nocuere mihi, quod adest huic dives amator:
venit in exitium callida lena meum.
sanguineas edat illa dapes atque ore cruento
50 tristia cum multo pocula felle bibat:
hanc volitent animae circum sua fata querentes
semper, et e tectis strix violenta canat:
ipsa fame stimulante furens herbasque sepulcris
quaerat et a saevis ossa relictia lupis,
55 currat et inguinibus nudis ululetque per urbes,
post agat e triviis aspera turba canum.
evenient: dat signa deus: sunt numina amanti,
saevit et iniusta lege relictia Venus.
at tu quam primum sagae praecepta rapacis
60 desere: nam donis vincitur omnis amor.
pauper erit praesto tibi praesto, pauper adibit
primus et in tenero fixus erit latere,
pauper in angusto fidus comes agmine turbae
subicietque manus efficietque viam,
65 pauper ad occultos furtim deducet amicos
vinclaque de niveo detrahet ipse pede.
heu canimus frustra, nec verbis victa patescit
ianua, sed plena est percutienda manu.

- at tu, qui potior nunc es, mea fata timeto :
70   versatur celeri Fors levis orbe rotæ.
non frustra quidam iam nunc in limine perstat
      sedulus et crebro prospicit ac refugit,
et simulat transire domum, mox deinde recurrit
      solus et ante ipsas excreat usque fores.
75   nescio quid furtivus amor parat. utere quaeso,
      dum licet : in liquida nat tibi linter aqua.
-

VI.

- Semper, ut inducar, blandos offers mihi vultus,
      post tamen es misero tristis et asper, Amor.
quid tibi saevitiae mecum est? an gloria magnast
      insidias homini conposuisse deum?
5   nam mihi tenduntur casses : iam Delia furtim
      nescio quem tacita callida nocte foveat.
illa quidem tam multa negat, sed credere durumst :
      sic etiam de me pernegat usque viro.
ipse miser docui quo posset ludere pacto
10   custodes : heu heu nunc premor arte mea.
fingere tum didicit causas, ut sola cubaret,
      cardine tum tacito vertere posse fores :
tum sucos herbasque dedi quis livor abiret

quem facit inpresso mutua dente Venus.

5 at tu, fallacis coniunx incaute puellae,
me quoque servato, peccet ut illa nihil.
neu iuvenes celebret multo sermone, caveto,
neve cubet laxo pectus aperta sinu,
neu te decipiat nutu, digitoque liquorem

0 ne trahat et mensae ducat in orbe notas.

exibit quam saepe, time, seu visere dicet
sacra bonae maribus non adeunda deae.

at mihi si credas, illam sequar unus ad aras :
tum mihi non oculis sit timuisse meis.

5 saepe, velut gemmas eius signumque probarem,
per causam memini me tetigisse manum :
saepe mero somnum peperit tibi, at ipse bibebam
sobria supposita pocula victor aqua.

non ego te laesi prudens (ignosce fatenti) :

10 iussit Amor : contra quis ferat arma deos ?
ille ego sum, nec me iam dicere vera pudebit,
instabat tota cui tua nocte canis.

quid tenera tibi coninge opus ? tua si bona nescis
servare, frustra clavis inest foribus.

15 te tenet, absentes alios suspirat amores
et simulat subito condoluisse caput.

at mihi servandam credas : non saeva recuso
verbera, detrecto non ego vincla pedum.

tum procul absitis, quisquis colit arte capillos

10 et fluit effuso cui toga laxa sinu :

quisquis et occurret, ne possit crimen habere,
stet procul ante, alia stet procul ante via.
sic fieri iubet ipse deus, sic magna sacerdos
est mihi divino vaticinata sono.

- 45 haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem
flammam, non amens verbera torta timet:
ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos
sanguineque effuso spargit inulta deam,
statque latus praefixa veru, stat saucia pectus,
50 et canit eventus, quos dea magna monet.
'parcite, quam custodit Amor, violare puellam,
ne pigeat magno post didicisse malo.
attigerit, labentur opes, ut vulnere nostro
sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.'
55 et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas:
si tamen admittas sit precor illa levis.
non ego te propter parco tibi, sed tua mater
me movet atque iras aurea vincit anus.
haec mihi te adducit tenebris multoque timore
60 coniungit nostras clam taciturna manus,
haec foribusque manet noctu me adfixa proculque
cognoscit strepitus me veniente pedum.
vive diu mihi, dulcis anus: proprios ego tecum,
sit modo fas, annos contribuuisse velim.
65 te semper natamque tuam te propter amabo:
quidquid agit, sanguis est tamen illa tuus.
sit modo casta, doce, quamvis non vitta ligatos

- impediat crines nec stola longa pedes.
et mihi sint durae leges, laudare nec ullam
70 possim ego, quin oculos adpetat illa meos,
et siquid peccasse putet, ducarque capillis
inmerito pronas proripiarque vias.
non ego te pulsare velim, sed, venerit iste
si furor, optarim non habuisse manus:
75 nec saevo sis casta metu, sed mente fideli:
mutuus absenti te mihi servet amor.
at quae fida fuit nulli, post victa senecta
ducit inops tremula stamina torta manu
firmaque conductis adnectit licia telis
80 tractaque de niveo vellere ducta putat.
hanc animo gaudente vident iuvenumque catervae
commemorant merito tot mala ferre senem,
hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
spectat et infidis quam sit acerba monet.
85 haec aliis maledicta cadant: nos, Delia, amoris.
exemplum cana simus uterque coma.
-

VII.

Hunc cecinere diem parcae fatalia nentes
stamina non ulli dissoluenda deo;
hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,

- quem tremere forti milite victus Atax.
5 evenere : novos pubes Romana triumphos
vidit et evinctos brachia capta duces :
at te victrices lauros, Messalla, gerentem
portabat niveis currus eburnus equis.
non sine me est tibi partus honos : Tarbella Pyrene
10 testis et Oceani litora Santonici,
testis Arar Rhodanusque celer magnusque Garumna,
Carnuti et flavi caerula lympa Liger.
an te, Cydne, canam, tacitis qui leniter undis
caeruleus placidis per vada serpis aquis,
15 quantus et aetherio contingens vertice nubes
frigidus intensos Taurus alat Cilicas ?
quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes
alba Palaestino sancta columba Syro,
utque maris vastum prospectet turribus aequor
20 prima ratem ventis credere docta Tyros,
qualis et, arentes cum findit Sirius agros,
fertilis aestiva Nilus abundet aqua ?
Nile pater, quam possim te dicere causa
aut quibus in terris oculuisse caput ?
25 te propter nullos tellus tua postulat imbres,
arida nec pluvio supplicat herba Iovi.
te canit atque suum pubes miratur Osirim
barbara, Memphiten plangere docta bovem.
primus aratra manu sollerti fecit Osiris
30 et teneram ferro sollicitavit humum,

primus inexpertae commisit semina terrae
pomaque non notis legit ab arboribus.
hic docuit teneram palis adiungere vitem,
hic viridem dura caedere falce comam :
35 illi iucundos primum matura sapores
expressa incultis uva dedit pedibus.
ille liquor docuit voces inflectere cantu,
movit et ad certos nescia membra modos,
Bacchus et agricolae magno confecta labore
40 pectora tristiciae dissoluenda dedit.
Bacchus et adflictis requiem mortalibus adfert,
crura licet dura compede pulsa sonent.
non tibi sunt tristes curae nec luctus, Osiri,
sed chorus et cantus et levis aptus amor,
45 sed varii flores et frons redimita corymbis,
fusa sed ad teneros lutea palla pedes
et Tyriae vestes et dulcis tibia cantu
et levis occultis conscia cista sacris.
huc ades et genium ludo geniumque choreis
50 concelebra et multo tempora funde mero :
illius et nitido stillent unguenta capillo,
et capite et collo mollia sarta gerat.
sic venias hodie : tibi dem turis honores,
liba et Mopsopio dulcia melle feram.
55 at tibi succrescat proles, quae facta parentis
augeat et circa stet veneranda senem.
nec taceat monumenta viae, quem Tuscula tellus

candidaque antiquo detinet Alba lare.
namque opibus congesta tuis hic glarea dura
60 sternitur, hic apta iungitur arte silex.
te canit agricola, e magna cum venerit urbe
serus inoffensum rettuleritque pedem.
at tu, natalis multos celebrande per annos,
candidior semper candidiorque veni.

VIII.

Non ego celari possum, quid nutus amantis
quidve ferant miti lenia verba sono.
nec mihi sunt sortes nec conscia fibra deorum,
praecinit eventus nec mihi cantus avis :
5 ipsa Venus magico religatum bracchia nodo
perdocuit multis non sine verberibus.
desine dissimulare : deus crudelius urit
quos videt invitos succubuisse sibi.
quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos
10 saepeque mutatas disposuisse comas,
quid suco splendente genas ornare, quid ungues
artificis docta subsecuisse manu ?
frustra iam vestes, frustra mutantur amictus
ansaque compressos colligit arta pedes.
15 illa placet, quamvis inculto venerit ore

nec nitidum tarda compserit arte caput.
num te carminibus, num te pallentibus herbis
devovit tacito tempore noctis anus?
cantus vicinis fruges traducit ab agris,
20 cantus et iratae detinet anguis iter,
cantus et e curru Lunam deducere temptat,
et faceret, si non aera repulsa sonent.
quid queror heu misero carmen nocuisse, quid her-
bas?

forma nihil magicis utitur auxiliis:
25 sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse
oscula, sed femori conseruisse femur.
nec tu difficilis puero tamen esse memento
(persequitur poenis tristia facta Venus),
munera nec poscas: det munera canus amator,
30 ut foveas molli frigida membra sinu.
carior est auro iuvenis cui levia fulgent
ora nec amplexus aspera barba terit.
huic tu candentes umero suppone lacertos,
et regum magnae despiciantur opes.
35 at Venus inveniet puero succumbere furtim,
dum tumet et teneros conserit usque sinus,
et dare anhelanti pugnantibus umida linguis
oscula et in collo figere dente notas.
non lapis hanc gemmaeque iuvant, quae frigore
sola
40 dormiat et nulli sit cupienda viro.

heu sero revocatur amor seroque iuventa,
cum vetus infecit cana senecta caput.
tum studium formae est: coma tum mutatur, ut
annos

dissimulet viridi cortice tincta nucis:

45 tollere tum cura est albos a stirpe capillos

et faciem dempta pelle referre novam.

at tu, dum primi floret tibi temporis aetas,

utere: non tardo labitur illa pede.

neu Marathum torque: puero quae gloria victos?

50 in veteres esto dura, puella, senes.

parce precor tenero: non illi sontica causast,

sed nimius luto corpora tingit amor.

vae miser absenti maestas quam saepe querellas

conicit et lacrimis omnia plena madent!

55 'quid me spernis?' ait. 'poterat custodia vinci:

ipse dedit cupidis fallere posse deus.

nota Venus furtiva mihi est, ut lenis agatur

spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum:

et possum media quamvis obrepere nocte

60 et strepitu nullo clam reserare fores.

quid prosunt artes, miserum si spernit amantem

et fugit ex ipso saeva puella toro?

vel cum promittit, subito sed perfida fallit,

est mihi nox multis evigilanda malis.

65 dum mihi venturam fingo, quodcumque movetur,

illius credo tum sonuisse pedem.'

- desistas lacrimare, puer : non frangitur illa,
et tua iam fletu lumina fessa tument.
oderunt, Pholoe, moneo, fastidia divi,
70 nec prodest sanctis tura dedisse focus.
hic Marathus quondam miseros ludebat amantes,
nescius ultorem post caput esse deum :
saepe etiam lacrimis fertur risisse dolentis
et cupidum ficta detinuisse mora :
75 nunc omnis odit fastus, nunc displicet illi
quaecumque opposita est ianua dura sera.
at te poena manet, ni desinis esse superba.
quam cupies votis hunc revocare diem !
-

VIII.

- Quid mihi, si fueras miseros laesurus amores,
foedera per divos, clam violanda, dabas ?
ah miser, etsi quis primo periuria celat,
sera, tamen tacitis Poena venit pedibus.
5 parcite, caelestes : aequum est inpune licere
numina formosis laedere vestra semel.
lucra petens habili tauros adiungit aratro
et durum terrae rusticus urget opus,
lucra petituras freta per parentia ventis
10 ducunt instabiles sidera certa rates :

- muneribus meus est captus puer. at deus illa
in cinerem et liquidas munera vertat aquas.
iam mihi persolvat poenas, pulvisque decorem
detrahet et ventis horrida facta coma,
15 uretur facies, urentur sole capilli,
deteret invalidos et via longa pedes.
admonui quotiens 'auro ne pollue formam :
saepe solent auro multa subesse mala.
divitiis captus si quis violavit amorem,
20 aspera est illi difficilisque Venus.
ure meum potius flamma caput et pete ferro
pectus et intorto verbera terga seca.
nec tibi celandi spes sit peccare paranti :
est deus, occultos qui vetat esse dolos.
25 ipse deus tacito permisit lingua ministro
ederet ut multo libera verba mero :
ipse deus somno domitos emittere vocem
iussit et invitos facta tegenda loqui.'
haec ego dicebam : nunc me flevisse loquentem,
30 nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.
tum mihi iurabas non ullo divitis auri
pondere, non gemmis, vendere velle fidem,
non tibi si pretium Campania terra daretur,
non tibi si Bacchi cura Falernus ager.
35 illis eriperes verbis mihi sidera caeli
lucere et puras fulminis esse vias.
quin etiam flebas : at non ego fallere doctus

tergebam umentes credulus usque genas.

quid faciam, nisi et ipse fores in amore puellae?

40 sed precor exemplo sit levis illa tuo.

o quotiens, verbis ne quisquam conscius esset,

ipse comes multa lumina nocte tuli!

saepe insperanti venit tibi munere nostro

et latuit clausas post adoperta fores.

45 tum miser interii, stulte confisus amari:

nam poteram ad laqueos cautior esse tuos.

quin etiam attonita laudes tibi mente canebam,

et me nunc nostri Pieridumque pudet.

illa velim rapida Vulcanus carmina flamma

50 torreat et liquida deleat amnis aqua.

tu procul hinc absis, cui formam vendere curast,

et pretium plena grande referre manu.

at te, qui puerum donis corrumpere es ausus,

rideat adsiduis uxor inulta dolis,

55 et cum furtivo iuvenem lassaverit usu,

tecum interposita languida veste cubet.

semper sint externa tuo vestigia lecto,

et pateat cupidis semper aperta domus:

nec lasciva soror dicatur plura bibisse

60 pocula vel plures emeruisse viros.

illam saepe ferunt convivia ducere Baccho

dum rota Luciferi provocet orta diem:

illa nulla queat melius consumere noctem

aut operum varias disposuisse vices.

- 65 at tua perdidicit: nec tu, stultissime, sentis,
cum tibi non solita corpus ab arte movet.
tune putas illam pro te disponere crines
aut tenues denso pectere dente comas?
ista haec persuadet facies auroque lacertos
70 vinciat et Tyrio prodeat apta sinu?
non tibi, sed iuveni cuidam vult bella videri,
devoveat pro quo remque domumque tuam.
nec facit hoc vitio, sed corpora foeda podagra
et senis amplexus culta puella fugit.
75 huic tamen adcubuit noster puer: hunc ego credam
cum trucibus Venerem iungere posse feris.
blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus,
tune aliis demens oscula ferre mea?
tum flebis, cum me vinctum puer alter habebit
80 et geret in regno regna superba tuo.
at tua tum me poena iuvet, Venerique merenti
fixa notet casus aurea palma meos.
'hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
dedicat et grata sis, dea, mente rogat.'
-

X.

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
quam ferus et vere ferreus ille fuit!

- tum caedes hominum generi, tum proelia nata,
tum brevior dirae mortis aperta viast.
- 5 an nihil ille miser meruit, nos ad mala nostra
vertimus in saevas quod dedit ille feras?
divitis hoc vitium est auri, nec bella fuerunt,
faginus adstabat cum scyphus ante dapes.
non arces, non vallus erat, somnumque petebat
- 10 securus varias dux gregis inter oves.
tum mihi vita foret, vulgo nec tristia nossem
arma nec audissem corde micante tubam:
nunc ad bella trahor, et iam quis forsitan hostis
haesura in nostro tela gerit latere.
- 15 sed patrii servate lares: aluistis et idem,
cursarem vestros cum tener ante pedes.
neu pudeat prisco vos esse e stipite factos:
sic veteris sedes incoluistis avi.
tum melius tenuere fidem, cum paupere cultu
- 20 stabat in exigua ligneus aede deus.
hic placatus erat, seu quis libaverat uvam
seu dederat sanctae spicea sarta comae:
atque aliquis voti compos liba ipse ferebat
postque comes purum filia parva favum.
- 25 at nobis aerata, lares, depellite tela,
hostiaque e plena rustica porcus hara.
hanc pura cum veste sequar myrtoque canistra
vincta geram, myrto vinctus et ipse caput.
sic placeam vobis: alius sit fortis in armis,

- 30   sternat et adversos Marte favente duces,
ut mihi potanti possit sua dicere facta
      miles et in mensa pingere castra mero.
      quis furor est atram bellis arcessere mortem?
      inminet et tacito clam venit illa pede.
- 35   non seges est infra, non vinea culta, sed audax
      Cerberus et Stygiae navita turpis aquae:
      illic rescissisque genis ustoque capillo
      errat ad obscuros pallida turba lacus.
      quam potius laudandus hic est quem prole parata
- 40   occupat in parva pigra senecta casa!
ipse suas sectatur oves, at filius agnos,
      et calidam fesso comparat uxor aquam.
      sic ego sim, liceatque caput candescere canis,
      temporis et prisci facta referre senem.
- 45   interea Pax arva colat. Pax candida primum
      duxit araturos sub inga curva boves,
      Pax aluit vites et sucos condidit uvae,
      funderet ut nato testa paterna merum:
      pace bidens vomerque vigent, at tristia duri
- 50   militis in tenebris occupat arma situs
      . . . . .
      . . . . .
      rusticus e lucoque vehit, male sobrius ipse,
      uxorem plaustro progeniemque domum.
      sed Veneris tum bella calent, scissosque capillos
      femina perfractas conqueriturque fores:

- 55 flet teneras subtusa genas, sed victor et ipse
flet sibi dementes tam valuisse manus.
at lascivus Amor rixae mala verba ministrat,
inter et iratum lentus utrumque sedet.
ah lapis est ferrumque, suam quicumque puellam
60 verberat: e caelo deripit ille deos.
sit satis e membris tenuem rescindere vestem,
sit satis ornatus dissoluisse comae,
sit lacrimas movisse satis: quater ille beatus
quo tenera irato flere puella potest.
65 sed manibus qui saevus erit, scutumque sudemque
is gerat et miti sit procul a Venere.
at nobis, Pax alma, veni spicamque teneto,
perfluat et pomis candidus ante sinus.
-

ALBII TIBULLI

LIBER SECUNDUS.

I.

Quisquis adest, faveat : fruges lustramus et agros,
ritus ut a prisco traditus extat avo.

Bacche, veni, dulcisque tuis e cornibus uva
pendeat, et spicis tempora cinge, Ceres.

5 luce sacra requiescat humus, requiescat arator,
et grave suspenso vomere cesset opus.

solvite vincla iugis : nunc ad praesepia debent
plena coronato stare boves capite.

omnia sint operata deo : non audeat ulla

10 lanificam pensis inposuisse manum.

vos quoque abesse procul iubeo, discedat ab aris,
cui tulit hesternae gaudia nocte Venus.

casta placent superis : pura cum veste venite
et manibus puris sumite fontis aquam.

15 cernite, fulgentes ut eat sacer agnus ad aras

vinctaque post olea candida turba comas.

dī patrii, purgamus agros, purgamus agrestes :

vos mala de nostris pellite limitibus,

neu seges eludat messem fallacibus herbis,

20 neu timeat celeres tardior agna lupos.

tum nitidus plenis confusus rusticus agris

ingeret ardenti grandia ligna foco,

turbaque vernarum, saturi bona signa coloni,

ludet et ex virgis extruet ante casas.

25 eventura precor : viden ut felicibus extis

significet placidos nuntia fibra deos ?

nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos

consulis et Chio solvite vincla cado.

vina diem celebrent : non festa luce madere

30 est rubor, errantes et male ferre pedes.

sed 'bene Messallam' sua quisque ad pocula dicat,

nomen et absentis singula verba sonent.

gentis Aquitanae celeber Messalla triumphis

et magna intonsis gloria victor avis,

35 huc ades adspiraque mihi, dum carmine nostro

redditur agricolis gratia caelitibus.

rura cano rurisque deos. his vita magistris

desuevit querna pellere glande famem :

illi conpositis primum docuere tigillis

40 exiguum viridi fronde operire domum,

illi etiam tauros primi docuisse feruntur

servitium et plaustro supposuisse rotam.

- tum victus abiere feri, tum consita pomus,
tum bibit inriguas fertilis hortus aquas,
45 aurea tum pressos pedibus dedit uva liquores
mixtaque securo est sobria lympha mero.
rure terunt messes, calidi cum sideris aestu
deponit flavas annua terra comas.
rure levis verno flores apis ingerit alveo,
50 compleat ut dulci sedula melle favos.
agricola adsiduo primum satiatum aratro
cantavit certo rustica verba pede
et satur arenti primum est modulatus avena
carmen, ut ornatos diceret ante deos,
55 agricola et minio suffusus, Bacche, rubenti
primus inexperta duxit ab arte choros.
huic datus a pleno, memorabile munus, ovili
dux pecoris: curtas auxerat hircus opes.
rure puer verno primum de flore coronam
60 fecit et antiquis inposuit laribus.
rure etiam teneris curam exhibitura puellis
molle gerit tergo lucida vellus ovis.
hinc et femineus labor est, hinc pensa colusque,
fusus et adposito pollice versat opus:
65 atque aliqua adsiduae textrix operata Minervae
cantat, et adplauso tela sonat latere.
ipse quoque inter agros interque armenta Cupido
natus et indomitas dicitur inter equas.
illic indocto primum se exercuit arcu:

- 70   hei mihi, quam doctas nunc habet ille manus !
nec pecudes, velut ante, petit : fixisse puellas
      gestit et audaces perdomuisse viros.
hic iuveni detraxit opes, hic dicere iussit
      limen ad iratae verba pudenda senem :
- 75   hoc duce custodes furtim transgressa iacentes
      ad iuvenem tenebris sola puella venit
et pedibus praetemptat iter suspensa timore,
      explorat caecas cui manus ante vias.
ah miseri, quos hic graviter deus urget ! at ille
- 80   felix, cui placidus leniter adflat Amor.
sancte, veni dapibus festis, sed pone sagittas
      et procul ardentes hinc precor abde faces.
vos celebrem cantate deum pecorique vocate
      voce : palam pecori, clam sibi quisque vocet.
- 85   aut etiam sibi quisque palam : nam turba iocosa
      obstrepat et Phrygio tibia curva sono.
ludite : iam Nox iungit equos, currumque sequun-
      tur
      matris lascivo sidera fulva choro,
postque venit tacitus furvis circumdatus alis
- 90   Somnus et incerto Somnia nigra pede.
-

II.

- Dicamus bona verba (venit natalis) ad aras :
    quisquis ades, lingua, vir mulierque, fave.
urantur pia tura focis, urantur odores
    quos tener e terra divite mittit Arabs.
- 5 ipse suos genius adsit visurus honores,
    cui decorent sanctas mollia sarta comas.
illius puro destillent tempora nardo,
    atque satur libo sit madeatque mero,
adnuat et, Cornute, tibi, quodcumque rogabis.
- 10 en age, quid cessas? adnuit ille: roga.
auguror, uxoris fidos optabis amores:
    iam reor hoc ipsos edidicisse deos.
nec tibi malueris, totum quaecumque per orbem
    fortis arat valido rusticus arva bove,
- 15 nec tibi, gemmarum quidquid felicibus Indis
    nascitur, eoi qua maris unda rubet.
vota cadunt: utinam strepitantibus advolet alis
    flavaque coniugio vincula portet Amor,
vincula, quae maneant semper, dum tarda senectus
- 20 inducat rugas inficiatque comas.
hic veniat natalis avis prolemque ministret,
    ludat et ante tuos turba novella pedes.
-

III.

Rura meam, Cornute, tenent villaeque puellam :

ferreus est, heu heu, quisquis in urbe manet.

ipsa Venus latos iam nunc migravit in agros,

verbaque aratoris rustica discit Amor.

5 o ego, cum adspicerem dominam, quam fortiter illic
versarem valido pingue bidente solum

agricolaeque modo curvum sectarer aratrum,

dum subigunt steriles arva serenda boves !

nec quererer, quod sol graciles exureret artus,

10 laederet et teneras pustula rupta manus.

pavit et Admeti tauros formosus Apollo,

nec cithara intonsae profueruntve comae,

nec potuit curas sanare salubribus herbis :

14 quidquid erat medicae vicerat artis amor.

ipse deus solitus stabulis expellere vaccas

. . . . .

et miscere novo docuisse coagula lacte,

lacteus et mixtu subrignuisse liquor.

15 tum fiscella levi detexta est vimine iunci,

raraque per nexus est via facta sero.

o quotiens illo vitulum gestante per agros

dicitur occurrens erubuisse soror !

o quotiens ausae, caneret dum valle sub alta,

- 20   rumpere mugitu carmina docta boves !
          saepe duces trepidis petiere oracula rebus,
              venit et a templis inrita turba domum :
          saepe horrere sacros doluit Latona capillos,
              quos admirata est ipsa noverca prius.
- 25   quisquis inornatumque caput crinesque solutos
              adspiceret, Phoebi quaereret ille comam.
          Delos ubi nunc, Phoebe, tua est, ubi Delphica
              Pytho ?
              nempe amor in parva te iubet esse casa.
          felices olim, Veneri cum fertur aperte
- 30   servire aeternos non pudeisse deos.
          fabula nunc ille est : sed cui sua cura puellast,
              fabula sit mavult quam sine amore deus.
          at tu, quisquis is es, cui tristi fronte Cupido
              imperat ut nostra sint tua castra domo,
          . . . . .
          . . . . .
- 35   ferrea non Venerem sed praedam saecula laudant :
              praeda tamen multis est operata malis.
          praeda feras acies cinxit discordibus armis :
              hinc cruor, hinc caedes mors propiorque venit.
          praeda vago iussit geminare pericula ponto,
- 40   bellica cum dubiis rostra dedit ratibus.
          praedator cupit inmensos obsidere campos,
              ut multa innumera iugera pascat ove ;
          cui lapis externus curae est, urbisque tumultus

- portatur validis mille columna iugis,
 45 claudit et indomitum moles mare, lentus ut intra
     neglegat hibernas piscis adesse minas.
 at tibi laeta trahant Samiae convivia testae
     fictaque Cumana lubrica terra rota.
 heu heu divitibus video gaudere puellas :
 50 iam veniant praedae, si Venus optat opes ;
 ut mea luxuria Nemesis fluat utque per urbem
     incedat donis conspicienda meis.
 illa gerat vestes tennes, quas femina Coa
     texuit, auratas disposuitque vias :
 55 illi sint comites fuscii, quos India torret,
     Solis et admotis inficit ignis equis :
 illi selectos certent praebere colores
     Africa puniceum purpureumque Tyros.
 . . . . .
 . . . . .
 nota loquor : regnum iste tenet, quem saepe coegit
 60 barbara gypsatos ferre catasta pedes.
 at tibi dura seges, Nemesim qui abducis ab urbe,
     persolvat nulla semina certa fide.
 et tu, Bacche tener, iucundae consitor uvae,
     tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus.
 65 haud inpune licet formosas tristibus agris
     bdere : non tanti sunt tua musta, pater.
 o valeant fruges, ne sint modo rure puellae :
     glans alat, et prisco more bibantur aquae.

glans aluit veteres, et passim semper amarunt:

70   quid nocuit sulcos non habuisse satos?
tum, quibus adspirabat Amor, praebebat aperte
      mitis in umbrosa gaudia valle Venus.
nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
      ianua: si fas est, mos precor ille redi.

75   . . . . .
      horrida villosa corpora veste tegant.
nunc si clausa mea est, si copia rara videndi,
      heu miserum, laxam quid iuvat esse togam?
ducite: ad imperium dominae sulcabimus agros:
80   non ego me vinclis verberibusque nego.

III.

Hic mihi servitium video dominamque paratam:

      iam mihi, libertas illa paterna, vale.
servitium sed triste datur, teneorque catenis,
      et numquam misero vincla remittit Amor,
6 et seu quid merui seu nil peccavimus, urit.
      uror: io remove, saeva puella, faces.
o ego ne possim tales sentire dolores,
      quam mallem in gelidis montibus esse lapis,
stare vel insanis cautes obnoxia ventis,

- 10 naufraga quam vasti tunderet unda maris!
nunc et amara dies et noctis amarior umbrast,
omnia nunc tristi tempora felle madent.
nec prosunt elegi nec carminis auctor Apollo:
illa cava pretium flagitat usque manu.
- 15 ite procul, musae, si non prodestis amanti:
non ego vos, ut sint bella canenda, colo,
nec refero solisque vias et qualis, ubi orbem
conplevit, versis Luna recurrit equis.
ad dominam faciles aditus per carmina quaero:
- 20 ite procul, musae, si nihil ista valent.
at mihi per caedem et facinus sunt dona paranda,
ne iaceam clausam flebilis ante domum:
aut rapiam suspensa sacris insignia fanis:
sed Venus ante alios est violanda mihi.
- 25 illa malum facinus suadet dominamque rapacem
dat mihi: sacrilegas sentiat illa manus.
o pereat, quicumque legit viridesque smaragdos
et niveam Tyrio murice tingit ovem.
hic dat avaritiae causas et Coa puellis
- 30 vestis et e rubro lucida concha mari.
haec fecere malas: hinc clavim ianua sensit
et coepit custos liminis esse canis.
sed pretium si grande feras, custodia victast,
nec prohibent claves, et canis ipse tacet.
- 35 heu quicumque dedit formam caelestis avarae,
quale bonum multis attulit ille malis!

hinc fletus rixaeque sonant, haec denique causa
fecit ut infamis sic deus esset Amor.

at tibi, quae pretio victos excludis amantes,

40 eripiant partas ventus et ignis opes :

quin tua tum iuvenes spectent incendia laeti,
nec quisquam flammae sedulus addat aquam.

seu veniet tibi mors, nec erit qui lugeat ullus,
nec qui det maestas munus in exequias.

45 at bona quae nec avara fuit, centum licet annos
vixerit, ardentem flebitur ante rogam :

atque aliquis senior veteres veneratus amores
annua constructo certa dabit tumulo

et 'bene' discedens dicet 'placideque quiescas,

50 terraque securae sit super ossa levis.'

vera quidem moneo, sed prosunt quid mihi vera?
illius est nobis lege colendus Amor.

quin etiam sedes iubeat si vendere avitas,
ite sub imperium sub titulumque, lares.

55 quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,
quidquid et herbarum Thessala terra gerit,

et quod, ubi indomitis gregibus Venus adflat amo-
res,

hippomanes cupidae stillat ab inguine equae,
si modo me placido videat Nemesis mea vultu,

60 mille alias herbas misceat illa, bibam.

V.

Phoebe, fave : novus ingreditur tua templa sacerdos :

huc age cum cithara carminibusque veni.

nunc te vocales inpellere pollice chordas,

nunc precor ad laudes flectere verba novas.

5 ipse triumphali devinctus tempora lauro,

dum cumulant aras, ad tua sacra veni.

sed nitidus pulcherque veni : nunc indue vestem

sepositam, longas nunc bene pecte comas,

qualem te memorant Saturno rege fugato

10 victori laudes concinuisse Iovi.

tu procul eventura vides, tibi deditus augur

scit bene quid fati provida cantet avis,

tuque regis sortes, per te praesentit aruspex,

lubrica signavit cum deus exta notis :

15 te duce Romanos numquam frustrata Sibylla,

abditae quae senis fata canit pedibus.

Phoebe, sacras Messalinum sine tangere chartas

vatis, et ipse precor quid canat illa doce.

haec dedit Aeneae sortes, postquam ille parentem

20 dicitur et raptos sustinuisse lares.

nec fore credebat Romam, cum maestus ab alto

Ilion ardentes respiceretque deos.

Romulus aeternae nondum firmaverat urbis

- moenia, consorti non habitanda Remo,
25 sed tum pascebant herbosa Palatia vaccae
et stabant humiles in Iovis arce casae.
lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae
et facta agresti lignea falce Pales,
pendebatque vagi pastoris in arbore votum,
30 garrula silvestri fistula sacra deo,
fistula, cui semper decrescit arundinis ordo :
nam calamus cera iungitur usque minor.
at qua Velabri regio patet, ire solebat
exiguus pulsa per vada linter aqua.
35 illa saepe gregis diti placitura magistro
ad iuvenem festa est vecta puella die,
cum qua fecundi redierunt munera ruris,
caseus et niveae candidus agnus ovis.
'inpiger Aenea, volitantis frater Amoris,
40 Troica qui profugis sacra vehis ratibus,
iam tibi Laurentes adsignat Iuppiter agros,
iam vocat errantes hospita terra lares.
illic sanctus eris, cum te veneranda Numici
unda deum caelo miserit indigetem.
45 ecce super fessas volitat Victoria puppes ;
tandem ad Troianos diva superba venit.
ecce mihi lucent Rutulis incendia castris :
iam tibi praedico, barbare Turne, necem.
ante oculos Laurens castrum murusque Lavinist
50 Albaque ab Ascanio condita longa duce.

- te quoque iam video, Marti placitura sacerdos
Ilia, Vestales deseruisse focos,
concubitusque tuos furtim vittasque iacentes
et cupidi ad ripas arma relictas dei.
- 55 carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas,
dum licet: hic magnae iam locus urbis erit.
Roma, tuum nomen terris fatale regendis,
qua sua de caelo prospicit arva Ceres,
quaque patent ortus et qua fluitantibus undis
- 60 Solis anhelantes abluit amnis equos.
Troia quidem tum se mirabitur et sibi dicet
vos bene tam longa consuluisse via.
vera cano: sic usque sacras innoxia laurus
vescar, et aeternum sit mihi virginitas.'
- 65 haec cecinit vates et te sibi, Phoebe, vocavit,
iactavit fusas et caput ante comas.
quidquid Amalthea, quidquid Marpessia dixit
Herophile, Phyto Graia quod admonuit,
quasque Aniena sacras Tiburs per flumina sortes
- 70 portarit sicco pertuleritque sinu
(hae fore dixerunt belli mala signa cometen,
multus ut in terras deplueretque lapis:
atque tubas atque arma ferunt strepitantia caelo
audita et lucos praecinuisse fugam,
- 75 ipsum etiam Solem defectum lumine vidit
iungere pallentes nubilus annus equos
et simulacra deum lacrimas fudisse tepentes
Tibull. ed. V.

- fataque vocales praemonuisse boves),
haec fuerunt olim : sed tu iam mitis, Apollo,
80 prodigia indomitis merge sub aequoribus,
et succensa sacris crepitet bene laurea flammis,
omine quo felix et sacer annus erit.
laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni :
distendet spicis horrea plena Ceres,
85 oblitus et musto feriet pede rusticus uvas,
dolia dum magni deficientque lacus.
at madidus Baccho sua festa Palilia pastor
concinet (a stabulis tum procul este lupi) :
ille levis stipulae solemnis potus acervos
90 accendet, flammis transilietque sacras.
et fetus matrona dabit, natusque parenti
oscula conprentis auribus eripiet,
nec taedebit avum parvo advigilare nepoti
balbaque cum puero dicere verba senem.
95 tunc operata deo pubes discumbet in herba,
arboris antiquae qua levis umbra cadit,
aut e veste sua tendent umbracula sertis
vincta, coronatus stabit et ante calix.
at sibi quisque dapes et festas extruet alte
100 caespitibus mensas caespitibusque torum.
ingeret hic potus iuvenis maledicta puellae,
post modo quae votis inrita facta velit :
nam ferus ille suae plorabit sobrius idem
et se iurabit mente fuisse mala.

- 105 pace tua pereant arcus pereantque sagittae,
Phoebe, modo in terris erret inermis Amor.
ars bona: sed postquam sumpsit sibi tela Cupido,
heu heu quam multis ars dedit illa malum!
et mihi praecipue. iaceo cum saucius annum
110 et faveo morbo, cum iuvat ipse dolor,
usque cano Nemesim, sine qua versus mihi nullus
verba potest iustos aut reperire pedes.
at tu (nam divum servat tutela poetas),
praemoneo, vati parce, puella, sacro,
115 ut Messalinum celebrem, cum praemia belli
ante suos currus oppida victa feret,
ipse gerens lauros, lauro devinctus agresti
miles 'io' magna voce 'trumphe' canet.
tum Messalla meus pia det spectacula turbae
120 et plaudat curru praetereunte pater.
adnue: sic tibi sint intonsi, Phoebe, capilli,
sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

VI.

Castra Macer sequitur: tenero quid fiet Amori?
sit comes et collo fortiter arma gerat?
et seu longa virum terrae via seu vaga ducent

aequora, cum telis ad latus ire volet?

- 5 ure, puer, quaeso, tua qui ferus otia liquit,
atque iterum erronem sub tua signa voca.
quod si militibus parces, erit hic quoque miles,
ipse levem galea qui sibi portet aquam.

castra peto, valeatque Venus valeantque puellae:

- 10 et mihi sunt vires, et mihi facta tubast.
magna loquor, sed magnifice mihi magna locuto
excutiunt clausae fortia verba fores.

iuravi quotiens rediturum ad limina numquam!
cum bene iuravi, pes tamen ipse redit.

- 15 acer Amor, fractas utinam tua tela sagittas,
si licet, extinctas adspiciamque faces!
tu miserum torques, tu me mihi dira precari
cogis et insana mente nefanda loqui.

iam mala finissem leto, sed credula vitam

- 20 Spes fovet et fore cras semper ait melius.
Spes alit agricolas, Spes sulcis credit aratis
semina, quae magno fenore reddat ager:
haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces,
cum tenues hamos abdidit ante cibus:

- 25 Spes etiam valida solatur compede vinctum
(crura sonant ferro, sed canit inter opus):
Spes facilem Nemesim spondet mihi, sed negat illa.
hei mihi, ne vincas, dura puella, deam.

parce, per inmatura tuae precor ossa sororis:

- 30 sic bene sub tenera parva quiescat humo.

- illa mihi sancta est, illius dona sepulcro
et madefacta meisserta feram lacrimis,
illius ad tumulum fugiam supplexque sedebo
et mea cum muto fata querar cinere.
- 35 non feret usque suum te propter flere clientem :
illius ut verbis, sis mihi lenta veto,
ne tibi neglecti mittant mala somnia manes,
maestaque sopitae stet soror ante torum,
qualis ab excelsa praeceps delapsa fenestra
- 40 venit ad infernos sanguinolenta lacus.
desino, ne dominae luctus renoventur acerbi :
non ego sum tanti, ploret ut illa semel.
nec lacrimis oculos digna est foedare loquaces :
lena nocet nobis, ipsa puella bonast.
- 45 lena necat miserum Phryne furtimque tabellas
occulto portans itque reditque sinu :
saepe, ego cum dominae dulces a limine duro
agnosco voces, haec negat esse domi :
saepe, ubi nox promissa mihi est, languere puellam
- 50 nuntiat aut aliquas extimuisse minas.
tum morior curis, tum mens mihi perdita fingit,
quisve meam teneat, quot teneatve modis.
tum tibi, lena, precor diras : satis anxia vivas,
moverit e votis pars quotacumque deos.
-

ALBII TIBULLI

LIBER TERTIUS.

LYGDAMI ELEGIAE.

I.

Martis Romani festae venere kalendae
    (exoriens nostris hic fuit annus avis),
et vaga nunc certa discurrunt undique pompa
    perque vias urbis munera perque domos :
5 dicite, Pierides, quonam donetur honore
    seu mea, seu fallor, cara Neaera tamen.
carmine formosae, pretio capiuntur avarae :
    gaudeat, ut digna est, versibus illa meis.
lutea sed niveum involvat membrana libellum,
10 pumicet et canas tondeat ante comas
summaque praetexat tenuis fastigia chartae,

- indicet ut nomen littera facta, puer,
atque inter geminas pingantur cornua frontes:
sic etenim comptum mittere oportet opus.
- 15 per vos, auctores huius mihi carminis, oro
Castaliamque umbram Pieriosque lacus,
ite domum cultumque illi donate libellum,
sicut erit: nullus defluat inde color.
illa mihi referet, si nostri mutua curast
- 20 an minor, an toto pectore deciderim.
sed primum meritam longa donate salute
atque haec submisso dicite verba sono.
'haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera,
mittit et accipias munera parva rogat,
- 25 teque suis iurat caram magis esse medullis,
sive sibi coniunx sive futura soror.
sed potius coniunx: huius spem nominis illi
auferet extincto pallida Ditis aqua.'
-

II.

Qui primus caram iuveni carumque puellae
eripuit iuvenem, ferreus ille fuit.
durus et ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
vivere et erepta coniuge qui potuit.

- 5 non ego firmus in hoc, non haec patientia nostro
ingenio : frangit fortia corda dolor :
nec mihi vera loqui pudor est vitaeque fateri
tot mala perpessae taedia nata meae.
ergo cum tenuem fuero mutatus in umbram
10 candidaque ossa super nigra favilla teget,
ante meum veniat longos incompta capillos
et fleat ante meum maesta Neaera rogam.
sed veniat carae matris comitata dolore :
maereat haec genero, maereat illa viro.
15 praefatae ante meos manes animamque precatae
perfusaeque pias ante liquore manus,
pars quae sola mei superabit corporis, ossa
incinctae nigra candida veste legent,
et primum annoso spargent collecta Lyaeo,
20 mox etiam niveo fundere lacte parent,
post haec carbaseis umorem tollere velis
atque in marmorea ponere sicca domo.
illic quas mittit dives Panchaia merces
eoique Arabes, dives et Assyria,
25 et nostri memores lacrimae fundantur eodem :
sic ego conponi versus in ossa velim.
sed tristem mortis demonstrat littera causam
atque haec in celebri carmina fronte notet.
'Lygdamus hic situs est : dolor huic et cura Neae-
rae,
30 coniugis ereptae, causa perire fuit.'
-

III.

Quid prodest caelum votis inplesse, Neaera,
blandaue cum multa tura dedisse prece,
non ut marmorei prodirem e limine tecti,
insignis clara conspicuusque domo,
5 aut ut multa mei renovarent iugera tauri
et magnas messes terra benigna daret,
sed tecum ut longae sociarem gaudia vitae
inque tuo caderet nostra senecta sinu
tum cum permenso defunctus tempore lucis
10 nudus Lethaea cogeret ire rate?
nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri,
arvaeque si findant pinguia mille boves?
quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis,
Taenare sive tuis, sive Caryste tuis,
15 et nemora in domibus sacros imitantia lucos
aurataeque trabes marmoreumque solum?
quidve in Erythraeo legitur quae litore concha
tinctaque Sidonio murice lana iuvat,
et quae praeterea populus miratur? in illis
20 invidia est: falso plurima vulgus amat.
non opibus mentes hominum curaeque levantur:
nam Fortuna sua tempora lege regit.
sit mihi paupertas tecum iucunda, Neaera:

- at sine te regum munera nulla volo.
25 o niveam, quae te poterit mihi reddere, lucem !
o mihi felicem terque quaterque diem !
at si, pro dulci reditu quaecumque voventur,
audiat aversa non meus aure deus,
nec me regna iuvant nec Lydius aurifer amnis
30 nec quas terrarum sustinet orbis opes.
haec alii cupiant, liceat mihi paupere cultu
seculo cara coniuge posse frui.
adsis et timidis faveas, Saturnia, votis,
et faveas concha, Cypria, vecta tua.
35 aut si fata negant reditum tristesque sorores
stamina quae ducunt quaeque futura neunt,
me vocet in vastos amnes nigramque paludem
dives in ignava luridus Orcus aqua.
-

III.

- Di meliora ferant, nec sint mihi somnia vera
quae tulit hesternæ pessima nocte quies.
ite procul, vani, falsumque avertite visum.
desinite in vanis quaerere velle fidem.
5 divi vera monent, venturae nuntia sortis
vera monent Tuscis exta probata viris :

somnia fallaci ludunt temeraria nocte
et pavidas mentes falsa timere iubent.
et natum in curas hominum genus omina noctis
10 farre pio placant et saliente sale?
et tamen, utcumque est, sive illi vera moneri,
mendaci somno credere sive volent,
efficiat vanos noctis Lucina timores
et frustra inmeritum pertimuisse velit,
15 si mea nec turpi mens est obnoxia facto
nec laesit magnos in pia lingua deos.
iam Nox aetherium nigris emensa quadrigis
mundum caeruleo laverat amne rotas,
nec me sopierat menti deus utilis aegrae:
20 Somnus sollicitas deficit ante domos.
tandem, cum summa Phoebus prospexit ab Oeta,
pressit languentis lumina sera quies.
hic iuvenis casta redimitus tempora lauro
est visus nostra ponere sede pedem.
25 non illo quicquam formosius ulla priorum
aetas, humanum nec, videt, illud opus.
intonsi crines longa cervice fluebant,
stillabat Syrio myrtea rore coma.
candor erat qualem praefert Latonia Luna,
30 et color in niveo corpore purpureus,
ut iuveni primum virgo deducta marito
inficitur teneras ore rubente genas,
et cum contextunt amarantis alba puellae

- lilia et autumnno candida mala rubent.
35 ima videbatur talis inludere palla :
namque haec in nitido corpore vestis erat.
artis opus rarae, fulgens testudine et auro
pendebat laeva garrula parte lyra.
hanc primum veniens plectro modulatus eburno
40 felices cantus ore sonante dedit :
sed postquam fuerant digiti cum voce locuti,
edidit haec dulci tristia verba modo.
'salve, cura deum : casto nam rite poetae
Phoebusque et Bacchus Pieridesque favent :
45 sed proles Semeles Bacchus doctaeque sorores
dicere non norunt quid ferat hora sequens :
at mihi fatorum leges aevique futuri
eventura pater posse videre dedit.
quare ego quae dico non fallax accipe vates,
50 quodque deus vero Cynthius ore feram.
tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
quantum nec cupido bella puella viro,
pro qua sollicitas caelestia numina votis,
quae tibi securos non sinit ire dies,
55 et cum te fusco Somnus velavit amictu,
vanum nocturnis fallit imaginibus,
carminibus celebrata tuis formosa Neaera
alterius mavult esse puella viri,
diversasque suas agitat mens inopia curas,
60 nec gaudet casta nupta Neaera domo.

ah crudele genus nec fidum femina nomen !

ah pereat, didicit fallere siqua virum.

sed flecti poterit : mens est mutabilis illis :

tu modo cum multa bracchia tende fide.

15 saevus Amor docuit validos temptare labores,

saevus Amor docuit verbera saeva pati.

me quondam Admeti niveas pavisse iuencas

non est in vanum fabula ficta iocum :

tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora

20 nec similes chordis reddere voce sonos,

sed perlucenti cantus meditabar avena

ille ego Latonae filius atque Iovis.

nescis quid sit amor, iuvenis, si ferre recusas

inmitem dominam coniugiumque ferum. .

25 ergo ne dubita blandas adhibere querellas :

vincuntur molli pectora dura prece.

quod si vera canunt sacris oracula templis,

haec illi nostro nomine dicta refer,

“hoc tibi coniugium promittit Delius ipse :

30 felix hoc, alium desine velle virum.”

dixit, et ignavus defluxit corpore somnus.

ah ego ne possim tanta videre mala.

nec tibi crediderim votis contraria vota

nec tantum crimen pectore inesse tuo :

35 nam te nec vasti genuerunt aequora ponti

nec flammam volvens ore Chimaera fero

nec canis anguinea redimitus terga caterva,

- cui tres sunt linguae tergeminumque caput,
Scyllaque virgineam canibus succincta figuram,
90 nec te conceptam saeva leaena tulit,
barbara nec Scythiae tellus horrendave Syrtis,
sed culta et duris non habitanda domus
et longe ante alias omnes mitissima mater
isque pater quo non alter amabilior.
95 haec deus in melius crudelia somnia vertat
et iubeat tepidos inrita ferre notos.
-

V.

- Vos tenet Etruscis manat quae fontibus unda,
unda sub aestivum non adeunda canem,
nunc autem sacris Baiarum proxima lymphis,
cum se purpureo vere remittit humus:
5 at mihi Persephone nigram denuntiat horam:
inmerito iuveni parce nocere, dea.
non ego temptavi nulli temeranda virorum
audax laudandae sacra docere deae,
nec mea mortiferis infecit pocula sucis
10 dextera nec cuiquam trita venena dedit,
nec nos sacrilegi templis admovimus ignes,
nec cor sollicitant facta nefanda meum,
nec nos insanae meditantes iurgia mentis

in pia in adversos solvimus ora deos :
15 et nondum cani nigros laesere capillos,
nec venit tardo curva senecta pede.
natalem primo nostrum videre parentes,
cum cecidit fato consul uterque pari.
quid fraudare iuvat vitem crescentibus uvis
20 et modo nata mala vellere poma manu ?
parcite, pallentes undas quicumque tenetis
duraque sortiti tertia regna dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos
Lethaeamque ratem Cimmeriosque lacus,
25 cum mea rugosa pallebunt ora senecta
et referam pueris tempora prisca senex.
atque utinam vano nequiquam terrear aestu !
languent ter quinos sed mea membra dies.
at vobis Tuscae celebrantur numina lymphae
0 et facilis lenta pellitur unda manu.
vivite felices, memores et vivite nostri,
sive erimus seu nos fata fuisse velint.
interea nigras pecudes promittite Diti
et nivei lactis pocula mixta mero.

VI.

- Candide Liber, ades (sic sit tibi mystica vitis,
semper sic hederæ tempora vincta feras),
aufer et ipse meum patera medicante dolorem :
saepe tuo cecidit munere victus amor.
- 5 care puer, madæant generoso pocula Baccho,
et nobis prona funde Falerna manu.
ite procul durum curæ genus, ite labores :
fulserit hic niveis Delius alitibus.
vos modo proposito dulces faveatis amici,
- 10 neve neget quisquam me duce se comitem :
aut si quis vini certamen mite recusat,
fallat eum tecto cara puella dolo.
ille facit dites animos deus, ille ferocem
contudit et dominae misit in arbitrium,
- 15 Armenias tigres et fulvas ille leaenas
vicit et indomitis mollia corda dedit.
haec Amor et maiora valet. sed poscite Bacchi
munera : quem vestrum pocula sicca iuvant ?
convenit ex aequo nec torvus Liber in illis
- 20 qui se quique una vina iocosa colunt :
convenit iratus nimium nimiumque severos :
qui timet irati numina magna, bibat.
quales his poenas qualis quantusque minetur,
Cadmeae matris præda cruenta docet.

- 25 sed procul a nobis hic sit timor, illaque, siquast,
quid valeat laesi sentiat ira dei.
quid precor ah demens? venti temeraria vota
aeriae et nubes diripienda ferant.
quamvis nulla mei superest tibi cura, Neaera,
30 sis felix, et sint candida fata tua.
at nos securae reddamus tempora mensae:
venit post multos una serena dies.
hei mihi, difficile est imitari gaudia falsa,
difficile est tristi fingere mente iocum,
35 nec bene mendaci risus componitur ore,
nec bene sollicitis ebria verba sonant.
quid queror infelix? turpes discedite curae:
odit Lenaeus tristia verba pater.
Gnosia, Theseae quondam periuria linguae
40 flevisi ignoto sola relictæ mari.
sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
ingrati referens in pia facta viri:
vos ego nunc moneo (felix, quicumque dolore
alterius disces posse cavere tuo):
45 ne vos aut capiant pendentia brachia collo
aut fallat blanda sordida lingua fide.
etsi perque suos fallax iuravit ocellos
Iunonemque suam perque suam Venerem,
nulla fides inerit: periuria ridet amantum
50 Iuppiter et ventos inrita ferre iubet.
ergo quid totiens fallacis verba puellae
Tibull. ed. V.

- conqueror? ite a me, seria verba, procul.
quam vellem tecum longas requiescere noctes
et tecum longos pervigilare dies,
55 perfida nec merito nobis inimica merenti,
perfida, sed, quamvis perfida, cara tamen!
naida Bacchus amat: cessas, o lente minister?
temperet annosum Marcia lympa merum.
non ego, si fugit nostrae convivia mensae
60 ignotum cupiens vana puella torum,
sollicitus repetam tota suspiria nocte.
tu puer, i, liquidum fortius adde merum.
iam dudum Syrio madefactus tempora nardo
debueram sertis implicuisse comas.
-

ALBII TIBULLI

LIBER QUARTUS.

I.

Te, Messalla, canam, quamquam tua cognita virtus
terret, ne infirmæ nequeant subsistere vires,
incipiam tamen. a meritis si carmina laudes,
deficiant: humilis tantis sim conditor actis,
5 nec tua praeter te chartis intexere quisquam
facta queat, dictis ut non maiora supersint.
est nobis voluisse satis, nec munera parva
respueris. etiam Phoebæ gratissima dona
Cres tulit, et cunctis Baccho iucundior hospes
10 Icarus, ut puro testantur sidera caelo
Erigoneque canisque, neget ne longior aetas.
quin etiam Alcides deus adscensus Olympum
laeta Molorcheis posuit vestigia tectis,
parvaeque caelestis placavit mica, nec illis
15 semper inaurato taurus cadit hostia cornu.

hic quoque sit gratus parvus labor, ut tibi possim
inde alios aliosque memor componere versus.

- alter dicat opus magni mirabile mundi,
qualis in inmenso desederit aere tellus,
20 qualis et in curvum pontus confluxerit orbem,
et vagus, e terris qua surgere nititur, aer,
huic et contextus passim fluat igneus aether,
pendentique super claudantur ut omnia caelo:
at quodcumque meae poterunt audere camenae,
25 seu tibi par poterunt seu, quod spes abnuit, ultra
sive minus (certeque canent minus), omne vovemus
hoc tibi, nec tanto careat mihi carmine charta.
nam, quamquam antiquae gentis superant tibi laudes,
non tua maiorum contenta est gloria fama,
30 nec quaeris quid quaque index sub imagine dicat,
sed generis priscos contendis vincere honores,
quam tibi maiores maius decus ipse futuris:
at tua non titulus capiet sub nomine facta,
aeterno sed erunt tibi magna volumina versu,
35 convenientque tuas cupidi componere laudes
undique quique canent vincto pede quique soluto.
quis potior, certamen erit: sim victor in illis,
ut nostrum tantis inscribam nomen in actis.

- nam quis te maiora gerit castrisve forove?
40 nec tamen hic aut hic tibi laus maiorve minorve,
iusta pari premitur veluti cum pondere libra,
prona nec hac plus parte sedet nec surgit ab illa,

qualis, inaequatum si quando onus urget utrimque,
instabilis natat alterno depressior orbe.

- 45   nam seu diversi fremat inconstantia vulgi,
non alius sedare queat; seu iudicis ira
sit placanda, tuis poterit mitescere verbis.
non Pylos aut Ithace tantos genuisse feruntur
Nestora vel parvae magnum decus urbis Ulixen,
50   vixerit ille senex quamvis, dum terna per orbem
saecula fertilibus Titan decurreret horis,
ille per ignotas audax erraverit urbes,
qua maris extremis tellus includitur undis.
nam Ciconumque manus adversis reppulit armis,
55   nec valuit lotos coeptos avertere cursus,
cessit et Aetnaeae Neptunius incola rupis
victa Maroneo foedatus lumina Baccho:
vexit et Aeolios placidum per Nerea ventos:
incultos adiit Laestrygonas Antiphatenque,
60   nobilis Artacie gelida quos inrigat unda:
solum nec doctae verterunt pocula Circes,
quamvis illa foret Solis genus, apta vel herbis
aptaque vel cantu veteres mutare figuras:
Cimmerion etiam obscuras accessit ad arcis,
65   quis numquam candente dies adparuit ortu,
seu supra terras Phoebus seu curreret infra:
vidit, ut inferno Plutonis subdita regno
magna deum proles levibus discurreret umbris,
praeteriitque cita sirenum litora puppi.

- 70 illum inter geminae nantem confinia mortis
nec Scyllae saevo conterruit impetus ore,
cum canibus rapidas inter fera serperet undas,
nec violenta suo consumpsit more Charybdis,
vel si sublimis fluctu consurgeret imo,
75 vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
non violata vagi sileantur pascua Solis,
non amor et fecunda Atlantidos arva Calypsus,
finis et erroris miseri Phaeacia tellus.
atque haec seu nostras inter sunt cognita terras,
80 fabula sive novum dedit his erroribus orbem,
sit labor illius, tua dum facundia, maior.
nam te non alius belli tenet aptius artes,
qua deceat tutam castris praeducere fossam,
qualiter adversos hosti defigere cervos,
85 quemve locum ducto melius sit claudere vallo,
fontibus ut dulces erumpat terra liquores,
ut facilisque tuis aditus sit et arduus hosti,
laudis et adsiduo vigeat certamine miles,
quis tardamve sudem melius celeremve sagittam
90 iecerit aut lento perfregerit obvia pilo,
aut quis equum celeremque arto conpescere freno
possit et effusas tardo permittere habenas,
inque vicem modo directo contendere passu,
seu libeat, curvo brevius convertere gyro,
95 quis parma, seu dextra velit seu laeva, tueri,
sive hac sive illac veniat gravis impetus hastae

amplior, aut signata cita loca tangere funda.
iam simul audacis venient certamina Martis,
adversisque parent acies concurrere signis,
100 tum tibi non desit faciem componere pugnae,
seu sit opus quadratum acies consistat in agmen,
rectus ut aequatis decurrat frontibus ordo,
seu libeat duplicem seiunctim cernere Martem,
dexter uti laevum teneat dextrumque sinister
105 miles sitque duplex gemini victoria casus.

at non per dubias errant mea carmina laudes:
nam bellis experta cano. testis mihi victae
fortis Iapydiae miles, testis quoque fallax
Pannonius gelidas passim disiectus in Alpes,
110 testis Arupinis et pauper natus in arvis,
quem siquis videat vetus ut non fregerit aetas,
terna minus Pyliae miretur saecula famae.
namque senex longae peragit dum tempora vitae,
centum fecundos Titan renovaverit annos:
ipse tamen velox celerem super edere corpus
115 gaudet equum validisque sedet moderator habenis.
te duce non alias conversus terga domator
libera Romanae subiecit colla catenae.

nec tamen his contentus eris: maiora peractis
instant, conpertum est veracibus ut mihi signis,
120 quis Amythaonius nequeat certare Melampus.
nam modo fulgentem Tyrio subtegmine vestem
indueras oriente die duce fertilis anni,

- splendidior liquidis cum Sol caput extulit undis
et fera discordes tenuerunt flamina venti,
125 curva nec adsueros egerunt flumina cursus,
quin rapidum placidis etiam mare constitit undia,
nulla nec aerias volacris perlabitur auras
nec quadrupes densas depascitur aspera silvas,
quin largita tuis sunt cuncta silentia votis.
130 Iuppiter ipse levi vectus per inania curru
adfuit et caelo vicinum liquit Olympum
intentaque tuis precibus se praebeuit aure
cunctaque veraci capite adnuit: additus aris
laetior eluxit structos super ignis acervos.
135 quin hortante deo magnis insistere rebus
incipere: non idem tibi sint aliisque triumphus.
non te vicino remorabitur obvia Marte
Gallia nec latis audax Hispania terris
nec fera Theraeo tellus obsessa colono,
140 nec qua vel Nilus vel regia lympha Choaspes
profluit aut rapidus, Cyri dementia, Gyndes
aret Arecteis haud una per ostia campis,
nec qua regna vago Tomyris finivit Araxe,
inopia nec saevis celebrans convivia mensis
145 (ultima vicinus Phoebus tenet arva) Padaeus:
quaque Hebrus Tanaisque Getasrigat atque Magynos,
quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
nulla tibi adversis regio sese offeret armis.
te manet invictus Romano Marte Britannus,

- 150 teque interiecto mundi pars altera sole.
nam circumfuso consistit in aere tellus
et quinque in partes toto disponitur orbe.
atque duae gelido vastantur frigore semper:
illic et densa tellus absconditur umbra,.
155 et nulla incepto perlabitur unda liquore,
sed durata riget densam in glaciemque nivemque,
quippe ubi non umquam Titan super egerit ortus.
at media est Phoebi semper subiecta calori,
seu propior terris aestivum fertur in orbem
160 seu celer hibernas properat decurrere luces:
non igitur presso tellus exurgit aratro,
nec frugem segetes praebent nec pabula terrae:
non illic colit arva deus, Bacchusve Ceresve,
nulla nec exustas habitant animalia partes.
165 fertilis hanc inter posita est interque rigentes
nostraque et huic adversa solo pars altera nostro,
quas similis utrimque tenens vicinia caeli
temperat, alter et alterius vires necat aer:
hinc placidus nobis per tempora vertitur annus:
170 hic et colla iugo didicit submittere taurus
et lenta excelsos vitis conscendere ramos,
tondeturque seges maturos annua partus,
et ferro tellus, pontus confinditur aere,
quin etiam structis exurgunt oppida muris.
175 ergo, ubi praeclaros cierint tua facta triumphos,
solus utroque idem diceris magnus in orbe.

- non ego sum satis ad tantae praeconia laudis,
ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus.
est tibi, qui possit magnis se accingere rebus,
180 Valgius: aeterno propior non alter Homero.
languida non noster peragit labor otia, quamvis
Fortuna, ut mos est illi, me adversa fatiget.
nam mihi, cum magnis opibus domus alta niteret,
cui fuerant flavi ditantes ordine sulci
185 horrea fecundas ad deficientia messes,
cuique pecus denso pascebant agmine colles
(et domino satis et nimium furique lupoque),
nunc desiderium superest: nam cura novatur,
cum memor ante actos semper dolor admonet annos.
190 sed licet asperiora cadant spolierque relictis,
non te deficient nostrae memorare camenae.
nec solum tibi Pierii tribuentur honores:
pro te vel rapidas ausim maris ire per undas,
adversis hiberna licet tumeant freta ventis,
195 pro te vel densis solus subsistere turmis
vel parvum Aetnaeae corpus committere flammae.
sum quodcumque, tuum est. nostri si parvula cura
sit tibi, quanta libet, si sit modo, non mihi regna
Lydia, non magni potior sit fama Gylippi;
200 posse Meleteas nec malle[m] vincere chartas.
quod tibi si versus noster, totusve minusve,
vel bene sit notus, summo vel inerret in ore,
nulla mihi statuent finem te fata canendi.

quin etiam mea tum tumulus cum texerit ossa,
05 seu matura dies celerem properat mihi mortem,
longa manet seu vita, tamen, mutata figura
seu me finget equum rigidos percurrere campos
doctum seu tardi pecoris sim gloria taurus
sive ego per liquidum volucris vehar aera pennis,
10 quandocumque hominem me longa receperit aetas,
inceptis de te subtexam carmina chartis.

II.

Sulpicia est tibi culta tuis, Mars magne, kalendis:
spectatum e caelo, si sapis, ipse veni.
hoc Venus ignoscet; at tu, violente, caveto
ne tibi miranti turpiter arma cadant.
5 illius ex oculis, cum vult exurere divos,
accendit geminas lampadas acer Amor.
illam, quidquid agit, quoquo vestigia movit,
conponit furtim subsequiturque Decor.
seu solvit crines, fuis decet esse capillis;
0 seu comptis, comptis est veneranda comis.
urit, seu Tyria voluit procedere palla;
urit, seu nivea candida veste venit.
talis in aeterno felix Vertumnus Olympo
mille habet ornatus, mille decenter habet.
5 sola puellarum digna est, cui mollia caris

vellera det sucis bis *maefacta* Tyros,
possideatque, metit quidquid bene olentibus arvis
cultor odoratae dives Arabs segetis
et quascumque niger rubro de litore gemmas
20 proximus eois colligit Indus aquis.
hanc vos, Pierides, festis cantate kalendis,
et testudinea Phoebe superbe lyra:
hoc solemne sacrum multos haec sumet in annos:
dignior est vestro nulla puella choro.

III.

Parce meo iuveni, seu quis bona pascua campi
seu colis umbrosi devia montis aper,
nec tibi sit duros acuisse in proelia dentes:
incolumem custos hunc mihi servet Amor.
5 sed procul abducit venandi Delia cura:
o pereant silvae deficientque canes!
quis furor est, quae mens, densos indagine colles
claudentem teneras laedere velle manus?
quidve iuvat furtim latebras intrare ferarum
10 candidaque hamatis crura notare rubis?
sed tamen, ut tecum liceat, Cerinthe, vagari,
ipsa ego per montes retia torta feram,
ipsa ego velocis quaeram vestigia cervi

et demam celeri ferrea vincla cani.
15 tum mihi, tum placeant silvae, si, lux mea, tecum
arguar ante ipsas concubuisse plagas :
tum veniat licet ad casses, inlaesus abibit,
ne Veneris cupidae gaudia turbet, aper.
nunc sine me sit nulla Venus, sed lege Dianae,
20 caste puer, casta retia tange manu :
et quaecumque meo furtim subrepit amori,
incidat in saevas diripienda feras.
at tu venandi studium concede parenti,
et celer in nostros ipse recurre sinus.

III.

Huc ades et tenerae morbos expelle puellae,
huc ades, intonsa Phoebe superbe coma.
crede mihi, propera, nec te iam, Phoebe, pigebit
formosae medicas adplicuisse manus.
5 effice ne macies pallentes occupet artus,
neu notet informis pallida membra color,
et quodcumque malist et quidquid triste timemus,
in pelagus rapidis evehat amnis aquis.
sancte, veni, tecumque feras, quicumque sapor
10 quicumque et cantus corpora fessa levant :
neu iuvenem torque, metuit qui fata puellae

- votaque pro domina vix numeranda facit.
interdum vovet, interdum, quod langueat illa,
dicit in aeternos aspera verba deos.
- 15 pone metum, Cerinthe: deus non laedit amantes.
tu modo semper ama: salva puella tibist.
- 21 nil opus est fletu: lacrimis erit aptius uti,
si quando fuerit tristior illa tibi.
- 17 at nunc tota tua est, te solum candida secum
cogitat, et frustra credula turba sedet.
Phoebe, fave: laus magna tibi tribuetur in uno
corpore servato restituisse duos.
- 23 iam celebrer, iam laetus eris, cum debita reddet
certatim sanctis laetus uterque focus.
- 25 tum te felicem dicet pia turba deorum,
optabunt artes et sibi quisque tuas.
-

V.

- Qui mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi sanctus
atque inter festos semper habendus erit.
te nascente novum parcae cecinere puellis
servitium et dederunt regna superba tibi.
- 5 uror ego ante alias: iuvat hoc, Cerinthe, quod uror,
si tibi de nobis mutuus ignis adest.
mutuus adsit amor, per te dulcissima furta

perque tuos oculos per geniumque rogo.

magne geni, cape tura libens votisque faveto,

10 si modo, cum de me cogitat, ille calet.

quod si forte alios iam nunc suspirat amores,

tum precor infidos, sancte, relinque focos.

nec tu sis iniusta, Venus: vel serviat aequè

vinctus uterque tibi, vel mea vincla leva.

15 sed potius valida teneamur uterque catena,

nulla queat posthac nos soluisse dies.

optat idem iuvenis quod nos, sed tectius optat:

nam pudet haec illum dicere verba palam.

at tu, natalis, quoniam deus omnia sentis,

20 adnue: quid refert, clamne palamne roget?

VI.

Natalis Iuno, sanctos cape turis acervos,

quos tibi dat tenera docta puella manu.

lota tibi est hodie, tibi se laetissima compsit,

staret ut ante tuos conspicienda focos.

5 illa quidem ornandi causas tibi, diva, relegat:

est tamen, occulte cui placuisse velit.

at tu, sancta, fave, neu quis divellat amantes,

sed iuveni quaeso mutua vincla para.

sic bene conpones: ullae non ille puellae

- 10   servire aut cuiquam dignior illa viro.
nec possit cupidos vigilans deprendere custos,
fallendique vias mille ministret Amor.
adnue purpureaque veni perlucida palla:
ter tibi fit libo, ter, dea casta, mero.
- 15   praecipit et natae mater studiosa quod optet:
illa aliud tacita, iam sua, mente rogat.
uritur, ut celeres urunt altaria flammae,
nec, liceat quamvis, sana fuisse velit.
sit iuveni grata, et veniet cum proximus annus,
- 20   hic idem votis iam vetus adsit amor.
-

VII.

- Tandem venit amor, qualem texisse pudori
quam nudasse alicui sit mihi fama magis.
exorata meis illum Cytherea camenis
attulit in nostrum deposuitque sinum.
- 5   exolvit promissa Venus: mea gaudia narret,
dicetur siquis non habuisse sua.
non ego signatis quicquam mandare tabellis,
ne legat id nemo quam meus ante, velim,
sed peccasse iuvat, vultus componere famae
- 10   taedet: cum digno digna fuisse ferar.
-

VIII.

Invisus natalis adest, qui rure molesto
 et sine Cerintho tristis agendus erit.
 dulcius urbe quid est? an villa sit apta puellae
 atque Arretino frigidus amnis agro?
 5 iam, nimium Messalla mei studiose, quiescas,
 non tempestivae saepe propinque viae.
 hic animum sensusque meos abducta relinquo,
 arbitrio quamvis non sinis esse meo.

VIII.

Scis iter ex animo sublatum triste puellae?
 natali Romae iam licet esse tuo.
 omnibus ille dies nobis natalis agatur,
 qui nec opinanti nunc tibi forte venit.

X.

Gratum est, securus multum quod iam tibi de me
permittis, subito ne male inepta cadam.
sit tibi cura togae potior pressumque quasillo
scortum quam Servi filia Sulpicia :
5 solliciti sunt pro nobis, quibus illa doloris,
ne cedam ignoto, maxima causa, toro.

XI.

Estne tibi, Cerinthe, tuae pia cura puellae,
quod mea nunc vexat corpora fessa calor ?
ah ego non aliter tristes evincere morbos
optarim, quam te si quoque velle putem.
5 at mihi quid prosit morbos evincere, si tu
nostra potes lento pectore ferre mala ?

XII.

Ne tibi sim, mea lux, aequae iam fervida cura,
ac videor paucos ante fuisse dies,

si quicquam tota commisi stulta iuventa,
cuius me fatear paenituisse magis,
hesterna quam te solum quod nocte reliqui,
ardorem cupiens dissimulare meum.

XIII.

Nulla tuum nobis subducet femina lectum :
hoc primum iuncta est foedere nostra Venus.
tu mihi sola places, nec iam te praeter in urbe
formosa est oculis ulla puella meis.
atque utinam posses uni mihi bella videri !
displiceas aliis : sic ego tutus ero.
nil opus invidia est, procul absit gloria vulgi :
qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
sic ego secretis possum bene vivere silvis,
qua nulla humano sit via trita pede.
tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
lumen, et in solis tu mihi turba locis.
nunc licet e caelo mittatur amica Tibullo,
mittetur frustra, deficietque Venus.
hoc tibi sancta tuae Iunonis numina iuro,
quae sola ante alios est mihi magna deos.
quid facio demens ? heu heu mea pignora cedo.

iuravi stulte: proderat iste timor.

nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius ures:

20   hoc peperit misero garrula lingua malum.

iam faciam quodcumque voles, tuus usque manebo,

nec fugiam notae servitium dominae,

sed Veneris sanctae considam vinctus ad aras.

haec notat iniustos supplicibusque favet.

XIII.

Rumor ait crebro nostram peccare puellam:

nunc ego me surdis auribus esse velim.

crimina non haec sunt nostro sine facta dolore:

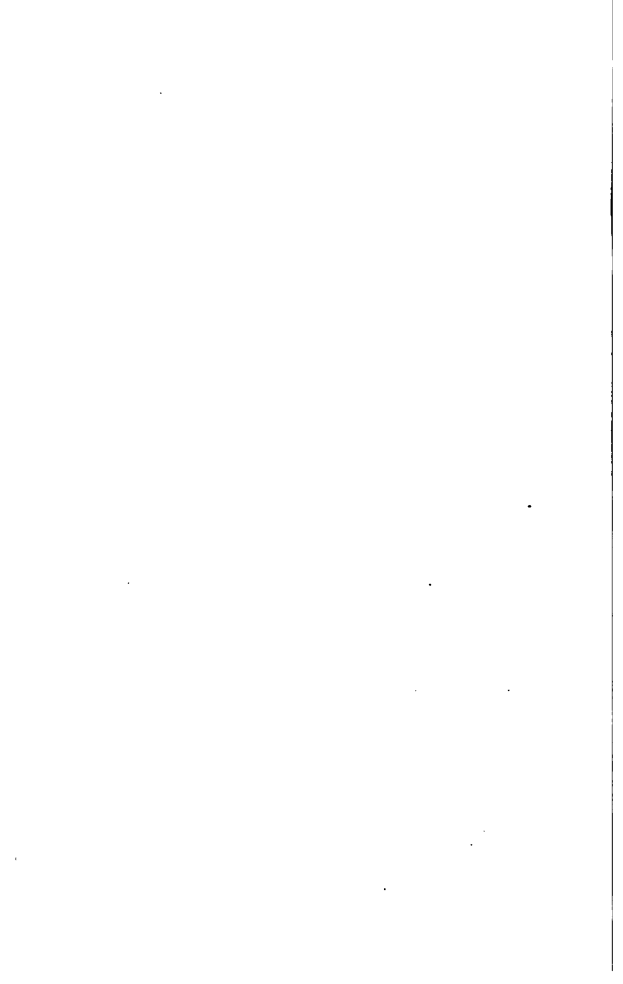
quid miserum torques, Rumor acerbe? tace.

SEX. PROPERTII

ELEGIAE.

SEX. PROPERTII

ELEGIARUM

LIBER PRIMUS.

I.

Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis,
contactum nullis ante cupidinibus.

tum mihi constantis deiecit lumina fastus
et caput inpositis pressit Amor pedibus,

5 donec me docuit castas odisse puellas

inprobis et nullo vivere consilio :

et mihi iam toto furor hic non deficit anno,

cum tamen adversos cogor habere deos.

Milanion nullos fugiendo, Tulle, labores

10 saevitiam durae contudit Iasidos.

nam modo Partheniis amens errabat in antris,

ibat et hirsutas ille videre feras :

ille etiam Hylaei percussus vulnere rami

saucius Arcadiis rupibus ingemuit.

15 ergo velocem potuit domuisse puellam :

tantum in amore preces et benefacta valent.

in me tardus Amor non ullas cogitat artes,

nec meminit notas, ut prius, ire vias.

at vos, deductae quibus est fallacia lunae

20 et labor in magicis sacra piare focis,

en agedum dominae mentem convertite nostrae,

et facite illa meo palleat ore magis.

tunc ego crediderim vobis et sidera et amnes

posse Cytaines ducere carminibus.

25 aut vos, qui sero lapsum revocatis, amici,

· quaerite non sani pectoris auxilia.

fortiter et ferrum, saevos patiemur et ignes,

sit modo libertas quae velit ira loqui.

ferre per extremas gentes et ferre per undas,

30 qua non ulla meum femina norit iter.

vos remanete, quibus facili deus adnuit aure,

sitis et in tuto semper amore pares.

in me nostra Venus noctes exercet amaras,

et nullo vacuus tempore defit amor.

35 hoc, moneo, vitate malum : sua quemque moretur

cura, neque adsueto mutet amore locum.

quod siquis monitis tardas adverterit aures,

heu referet quanto verba dolore mea !

II.

Quid iuvat ornato procedere, vita, capillo
et tenues Coa veste movere sinus,
aut quid Orontea crines perfundere murra,
teque peregrinis vendere muneribus,
5 naturaeque decus mercato perdere cultu,
nec sinere in propriis membra nitere bonis?
crede mihi, non ulla tuaest medicina figurae:
nudus Amor formae non amat artificem.
adspice, quo submittat humus formosa colores
10 et veniant hederæ sponte sua melius,
surgat et in solis formosius arbutus antris,
et sciat indociles currere lympa vias.
litora nativis persuadent picta lapillis,
et volucres nulla dulcius arte canunt.
15 non sic Leucippis succendit Castora Phoebe,
Pollucem cultu non Hilaira soror,
non Idæ et cupido quondam discordia Phoebo
Eueni patriis filia litoribus,
nec Phrygium falso traxit candore maritum
20 aucta externis Hippodamia rotis:
sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
qualis Apelleis est color in tabulis.
non illis studium vulgo conquirere amantes:
illis ampla satis forma pudicitia.

- 25 non ego nunc vereor ne sim tibi vilior istis:
uni siqua placet, culta puella sat est;
cum tibi praesertim Phoebus sua carmina donet
Aoniamque libens Calliopea lyram,
unica nec desit iucundis gratia verbis,
30 omnia quaeque Venus quaeque Minerva probat.
his tu semper eris nostrae gratissima vitae,
taedia dum miserae sint tibi luxuriae.
-

III.

- Qualis Thesea iacuit cedente carina
languida desertis Gnosia litoribus,
qualis et accubuit primo Cepheia somno
libera iam duris cotibus Andromede,
5 nec minus adsiduis Edonis fessa choreis
qualis in herboso concidit Apidano,
talis visa mihi mollem spirare quietem
Cynthia non certis nixa caput manibus,
ebria cum multo traherem vestigia Baccho
10 et quaterent sera nocte facem pueri.
hanc ego, nondum etiam sensus deperditus omnes,
molliter inpresso conor adire toro.
et quamvis duplici correptum ardore iuberent
hac Amor hac Liber, durus uterque deus,

- 15 subiecto leviter positam temptare lacerto,
osculaque admota sumere et arma manu,
non tamen ausus eram dominae turbare quietem,
expertae metuens iurgia saevitiae,
sed sic intentis haerebam fixus ocellis,
- 20 Argus ut ignotis cornibus Inachidos.
et modo solvebam nostra de fronte corollas
ponebamque tuis, Cynthia, temporibus,
et modo gaudebam lapsos formare capillos,
nunc furtiva cavis poma dabam manibus,
- 25 omniaque ingrato largibar munera somno,
munera de prono saepe voluta sinu.
et quotiens raro duxti suspiria motu,
obstupui vano credulus auspicio,
nequa tibi insolitos portarent visa timores,
- 30 neve quis invitam cogeret esse suam.
donec diversas percurrrens luna fenestras,
luna moraturis sedula luminibus,
conpositos levibus radiis patefecit ocellos.
sic ait, in molli fixa toro cubitum,
- 35 'tandem te nostro referens iniuria lecto
alterius clausis expulit e foribus?
namque ubi longa meae consumpsti tempora noctis,
languidus exactis hei mihi sideribus?
o utinam tales producas, inprobe, noctes,
- 40 me miseram quales semper habere iubes!
nam modo purpureo fallebam stamine somnum,

rursus et Orphea carmine fessa lyrae,
interdum leviter mecum deserta querebar
externo longas saepe in amore moras,
45 dum me incundis lapsam sopor inpulit alis.
illa fuit lacrimis ultima cura meis.'

III.

Quid mihi tam multas laudando, Basse, puellas
mutatum domina cogis abire mea?
quid me non pateris vitae quodcumque sequetur
hoc magis adsueto ducere servitio?
5 tu licet Antiopae formam Nycteidos et tu
Spartanae referas laudibus Hermionae,
et quascumque tulit formosi temporis aetas:
Cynthia non illas nomen habere sinet;
nedum, si levibus fuerit conlata figuris,
10 inferior duro indice turpis eat.
haec sed forma mei pars est extrema furoris:
sunt maiora, quibus, Basse, perire iuvat,
ingenuus calor et multis decus artibus et quae
gaudia sub tacita ducere veste libet:
15 quo magis et nostros contendis solvere amores,
hoc magis accepta fallit uterque fide.

non impune feres. sciet haec insana puella,
et tibi non tacitis vocibus hostis erit :
nec tibi me post haec committet Cynthia, nec te
20 quaeret : erit tanti criminis illa memor,
et te circum omnis alias irata puellas
differet : heu nullo limine carus eris.
nullas illa suis contemnet fletibus aras,
et quicumque sacer, qualis, ubique, lapis.
25 non ullo gravius temptatur Cynthia damno,
quam sibi cum raptō cessat amore deus,
praecipue nostro. maneat sic semper, adoro,
nec quicquam ex illa quod querar inveniam.

V.

Invide, tu tandem voces conpesce molestas,
et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
quid tibi vis, insane? meos sentire furores?
infelix, properas ultima nosse mala,
5 et miser ignotos vestigia ferre per ignes,
et bibere e tota toxica Thessalia.
non est illa vagis similis conlata puellis :
molliter irasci non solet illa tibi.
quod si forte tuis non est contraria votis,

- 10   at tibi curarum milia quanta dabit !
non tibi iam somnos, non illa relinquet ocellos :
      illa feros animis adligat una viros.
ah mea contemptus quotiens ad limina curres,
      cum tibi singultu fortia verba cadent,
15   et tremulus maestis orietur fletibus horror,
      et timor informem ducet in ore notam,
et quaecumque voles fugient tibi verba querenti,
      nec poteris, qui sis aut ubi, nosse miser.
tum grave servitium nostrae cogere puellae
20   discere et exclusum quid sit abire domo :
nec iam pallorem totiens mirabere nostrum,
      aut cur sim toto corpore nullus ego.
nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti :
      nescit Amor priscis cedere imaginibus.
25   quod si parva tuae dederis vestigia culpae,
      quam cito de tanto nomine rumor eris !
non ego tum potero solacia ferre roganti,
      cum mihi nulla mei sit medicina mali :
sed pariter miseri socio cogemur amore
30   alter in alterius mutua flere sinu.
quare, quid possit mea Cynthia, desine, Galle,
      quaerere : non inpune illa rogata venit.
-

VI.

Non ego nunc Hadriae vereor mare noscere tecum,
Tulle, neque Aegaeo ducere vela salo,
cum quo Rhipaeos possim conscendere montes,
ulteriusque domos vadere Memnonias :
5 sed me complexae remorantur verba puellae,
mutatoque graves saepe colore preces.
illa mihi totis argutat noctibus ignes,
et queritur nullos esse relictæ deos :
illa meam mihi iam se denegat : illa minatur,
10 quæ solet ingrato tristis amica viro.
his ego non horam possum durare querellis :
ah pereat, siquis lentus amare potest !
an mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas
atque Asiae veteres cernere divitias,
15 ut mihi deducta faciat convicia puppi
Cynthia et insanis ora notet manibus,
osculaque opposito dicat sibi debita vento,
et nihil infido durius esse viro ?
tu patruï meritas conare anteire secures,
20 et vetera oblitis iura refer sociis :
nam tua non aetas umquam cessavit amori,
semper et armatae cura fuit patriæ,
et tibi non umquam nostros puer iste labores

adferat et lacrimis omnia nota meis.

- 25 me sine, quem semper voluit Fortuna iacere,
hanc animam extremae reddere nequitiae.
multi longinquo periere in amore libenter,
in quorum numero me quoque terra tegat.
non ego sum laudi, non natus idoneus armis :
30 hanc me militiam fata subire volunt.
at tu seu mollis qua tendit Ionia seu qua
Lydia Pactoli tingit arata liquor,
seu pedibus terras seu pontum carpere remis
ibis, et accepti pars eris imperii,
35 tum tibi siqua mei veniet non inmemor hora,
vivere me duro sidere certus eris.
-

VII.

- Dum tibi Cadmeae dicuntur, Pontice, Thebae
armaque fraternae tristia militiae,
atque, ita sim felix, primo contendis Homero,
sint modo fata tuis mollia carminibus,
5 nos, ut consuemus, nostros agitamus amores,
atque aliquid duram quaerimus in dominam :
nec tantum ingenio quantum servire dolori
cogor et aetatis tempora dura queri.

hic mihi conteritur vitae modus, haec mea famast,

hinc cupio nomen carminis ire mei,
me laudent doctae solum placuisse puellae,

Pontice, et iniustas saepe tulisse minas:
me legat adsidue post haec neglectus amator,
et prosint illi cognita nostra mala.

te quoque si certo puer hic concusserit arcu,
quod nolim nostros evoluisse deos,

longe castra tibi, longe miser agmina septem
flebis in aeterno surda iacere situ,

et frustra cupies mollem componere versum,

nec tibi subiciet carmina serus Amor.

tum me non humilem mirabere saepe poetam:

tunc ego Romanis praeferar ingeniis,
nec poterunt iuvenes nostro reticere sepulcro
'ardoris nostri magne poeta iaces.'

tu cave nostra tuo contemnas carmina fastu:
saepe venit magno fenore tardus Amor.

VIII.

Tunc igitur demens, nec te mea cura moratur?

an tibi sum gelida vilior Illyria,
et tibi iam tanti, quicumque est, iste videtur,

- ut sine me vento quolibet ire velis?
5 tune audire potes vesani murmura ponti
fortis, et in dura nave iacere potes?
tu pedibus teneris positas fulcire pruinas,
tu potes insolitas, Cynthia, ferre nives?
o utinam hibernae duplicentur tempora brumae,
10 et sit iners tardis navita vergiliis,
nec tibi Tyrrhena solvatur funis harena,
neve inimica meas elevet aura preces,
atque ego non videam tales subsidere ventos,
cum tibi provectas auferet unda rates,
15 ut me defixum vacua patiat in ora
crudelem infesta saepe vocare manu.
sed quocumque modo de me, periura, mereris,
sit Galatea tuae non aliena viae,
ut te, felici praevecta Ceraunia remo,
20 accipiat placidis Oricos aequoribus.
nam me non ullae poterunt corrumpere taedae,
quin ego, vita, tuo limine verba querar:
nec me deficiet nautas rogitare citatos
'dicite, quo portu clausa puella meast?'
25 et dicam 'licet Autariis considat in oris,
et licet Hylleis: illa futura meast.'
-

VIIIb.

Hic erit, hic ierata manet. rumpantur iniqui!
vicinus: adsiduas non tulit illa preces.
falsa licet cupidus deponat gaudia livor:
destitit ire novas Cynthia nostra vias.
illi carus ego et per me carissima Roma
dicitur, et sine me dulcia regna negat.
illa vel angusto mecum requiescere lecto
et quocumque modo maluit esse mea,
quam sibi dotatae regnum vetas Hippodamiae,
et quas Elis opes ante pararat equis.
quamvis magna daret, quamvis maiora daturus,
non tamen illa meos fugit avara sinus.
hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
sed potui blandi carminis obsequio.
sunt igitur musae, neque amanti tardus Apollo;
quis ego fretus amo: Cynthia rara meast.
nunc mihi summa licet contingere sidera plantis:
sive dies seu nox venerit, illa meast,
nec mihi rivalis certos subducit amores.
ista meam norit gloria canitiem.

VIII.

- Dicebam tibi venturos, inrisor, amores,
nec tibi perpetuo libera verba fore :
ecce iaces supplexque venis ad iura puellae,
et tibi nunc quovis imperat empti modo.
- 5 non me Chaoniae vincant in amore columbae
dicere quos iuvenes quaeque puella domet.
me dolor et lacrimae merito fecere peritum :
atque utinam posito dicar amore rudis !
quid tibi nunc misero prodest grave dicere carmen
- 10 aut Amphioniae moenia flere lyrae ?
plus in amore valet Mimnermi versus Homero :
carmina mansuetus lenia quaerit Amor.
i quaeso et tristis istos compone libellos,
et cane quod quaevīs nosse puella velit.
- 15 quid si non esset facilis tibi copia ? nunc tu
insanus medio flumine quaeris aquam.
necdum etiam palles, vero nec tangeris igni :
haec est venturi prima favilla mali.
tum magis Armenias cupies accedere tigres
- 20 et magis infernae vincula nosse rotae,
quam pueri totiens arcum sentire medullis
et nihil iratae posse negare tuae.
nullus Amor cuiquam facilis ita praebeuit alas,

ut non alterna presserit ille manu.

- 25 nec te decipiat, quod sit satis illa parata :
acrius illa subit, Pontice, siqua tuast ;
quippe ubi non liceat vacuos seducere ocellos,
nec vigilare alio nomine cedat Amor,
qui non ante patet, donec manus attigit ossa.
30 quisquis es, adsiduas ah fuge blanditias.
illis et silices possunt et cedere quercus ;
nedum tu possis, spiritus iste levis.
quare, si pudor est, quam primum errata fatere :
dicere, quo pereas, saepe in amore levat.
-

X.

- O iucunda quies, primo cum testis amori
adfuera^m vestris conscius in lacrimis !
o noctem meminisse mihi iucunda voluptas,
o quotiens votis illa vocanda meis,
5 cum te complexa morientem, Galle, puella
vidimus et longa ducere verba mora !
quamvis labentis premeret mihi somnus ocellos
et mediis caelo Luna ruberet equis,
non tamen a vestro potui secedere lusu :
10 tantus in alternis vocibus ardor erat.
sed quoniam non es veritus concedere nobis,

- accipe commissae munera laetitiae.
non solum vestros didici reticere calores :
est quiddam in nobis maius, amice, fide.
15 possum ego diversos iterum coniungere amantes,
et dominae tardas possum aperire fores,
et possum alterius curas sanare recentis,
nec levis in verbis est medicina meis.
Cynthia me docuit semper quaecumque petenda
20 quaeque cavenda forent: non nihil egit Amor.
tu cave ne tristi cupias pugnare puellae,
neve superba loqui, neve tacere diu;
neu, siquid petiit, rugata fronte negaris,
neu tibi pro vano verba benigna cadant.
25 irritata venit, quando contemnitur illa,
nec meminit iustas ponere laesa minas:
at quo sis humilis magis et subiectus amori,
hoc magis effecto saepe fruar bono.
is poterit felix una remauere puella,
30 qui numquam vacuo pectore liber erit.
-

XI.

Ecquid te mediis cessantem, Cynthia, Baiis,
qua iacet Herculeis semita litoribus,
et modo te Protei mirantem subdita regno

- proxima Misenis aequora nobilibus,
5 nostri cura subit memores ah ducere noctes?
ecquis in extremo restat amore locus?
an te nescio quis simulatis ignibus hostis
sustulit e nostris, Cynthia, carminibus?
atque utinam mage te remis confisa minutis
10 parvula Lucrina cymba moretur aqua,
aut teneat clausam tenui Teuthrantis in unda
alternae facilis cedere lympa manu,
quam vacet alterius blandos audire susurros
molliter in tacito litore conpositam,
15 ut solet amota labi custode puella
perfida, communes nec meminisse deos;
non quia perspecta non es mihi cognita fama,
sed quod in hac omnis parte veretur amor.
ignoscas igitur, siquid tibi triste libelli
20 attulerint nostri: culpa timoris erit.
ah mihi non maior carae custodia matris
aut sine te vitae cura sit ulla meae.
tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes,
omnia tu nostrae tempora laetitiae.
25 seu tristis veniam seu contra laetus amicis,
quidquid ero, dicam 'Cynthia causa fuit.'
tu modo quam primum corruptas desere Baias.
multis ista dabant litora discidium,
litora quae fuerant castis inimica puellis.
30 ah pereant Biae crimen amoris aquae!
-

XII.

- Quid mihi desidia non cessas fingere crimen,
quod faciat nobis conscia Roma moram?
tam multa illa meo divisa est milia lecto,
quantum Hypanis Veneto dissidet Eridano,
5 nec mihi consuetos amplexu nutrit amores,
Cynthia nec nostra dulcis in aure sonat.
olim gratus eram: non illo tempore cuiquam
contigit ut simili posset amare fide.
invidiae fuimus: num me deus obruit? an quae
10 lecta Prometheis dividit herba iugis?
non sum ego qui fueram: mutat via longa puellas:
quantus in exiguo tempore fugit amor!
nunc primum longas solus cognoscere noctes
cogor et ipse meis auribus esse gravis.
15 felix qui potuit praesenti flere puellae:
non nihil adpersis gaudet Amor lacrimis;
aut si despectus potuit mutare calores:
sunt quoque translato gaudia servitio.
mi neque amare aliam neque ab hac discedere fas
est:
20 Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.
-

XIII.

Tu, quod saepe soles, nostro laetabere casu,
Galle, quod abrepto solus amore vacem.
at non ipse tuas imitabor, perfide, voces:
fallere te numquam, Galle, puella velit.
5 dum tibi deceptis augetur fama puellis,
certus et in nullo quaeris amore moram,
perditus in quadam tardis pallescere curis
incipis et primo lapsus abire gradu.
haec erit illarum contempti poena doloris,
10 multarum miseras exiget una vices.
haec tibi vulgares istos conpescet amores,
nec nova quaerendo semper amicus eris.
haec ego non rumore aio, non augure doctus:
vidi ego; me quaeso teste negare potes?
15 vidi ego te toto vinctum languescere collo
et flere iniectis, Galle, diu manibus,
et cupere optatis animam deponere labris,
et quae deinde meus celat, amice, pudor.
non ego complexus potui diducere vestros:
20 tantus erat demens inter utrosque furor.
non sic Haemonio Salmonida mixtus Enipeo
Taenarius facili pressit amore deus,
nec sic caelestem flagrans amor Herculis Heben
sensit ab Oetaeis gaudia prima rogis.

- 25 una dies omnis potuit praecurrere amores :
nam tibi non tepidas subdidit illa faces,
nec tibi praeteritos passa est succedere fastus,
nec sinet abduci : te tuus ardor aget.
nec mirum, cum sit Iove dignae proxima Ledaë,
30 et Ledaë partu gratior, una tribus,
illa sit Inachiis et blandior heroinis,
illa suis verbis cogat amare Iovem.
tu vero, quoniam semel es periturus amore,
utere : non alio limine dignus eras.
35 quae tibi sit, felix quoniam novus incidit error :
et quotcumque voles, una sit ista tibi.
-

XIII.

- Tu licet abiectus Tiberina molliter unda
Lesbia Mentoreo vina bibas opere,
et modo tam celeres mireris currere lintres
et modo tam tardas funibus ire rates,
5 et nemus undè satas intendat vertice silvas,
urgetur quantis Caucasus arboribus :
non tamen ista meo valeant contendere amorì :
nescit Amor magnis cedere divitiis.
nam sive optatam mecum trahit illa quietem,

- 10   seu facili totum ducit amore diem,
tum mihi Pactoli veniunt sub tecta liquores,
et legitur rubris gemma sub aequoribus:
tum mihi cessuros spondent mea gaudia reges;
quae maneant, dum me fata perire volent.
- 15   nam quis divitiis adverso gaudet Amore?
nulla mihi tristi praemia sint Venere!
illa potest magnas heroum infringere vires,
illa etiam duris mentibus esse dolor:
illa neque Arabium metuit transcendere limen,
- 20   nec timet ostrino, Tulle, subire toro,
et miserum toto iuvenem versare cubili:
quid relevant variis serica textilibus?
quae mihi dum placata aderit, non ulla verebor
regna vel Alcinoi munera despicere.
-

XV.

- Saepe ego multa tuae levitatis dura timebam,
hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.
adspice me quanto rapiat fortuna periclo:
tu tamen in nostro lenta timore venis,
- 5   et potes hesternos manibus componere crines
et longa faciem quaerere desidia

nec minus eois pectus variare lapillis,

ut formosa novo quae parat ire viro.

at non sic Ithaci digressu mota Calypso

10 desertis olim fleverat aequoribus :

multos illa dies incomptis maesta capillis

sederat iniusto multa locuta salo,

et, quamvis numquam post haec visura, dolebat

illa tamen longae conscia laetitiae.

17 nec sic Aesoniden rapientibus anxia ventis

Hypsipyle vacuo constitit in thalamo :

Hypsipyle nullos post illos sensit amores,

20 ut semel Haemonio tabuit hospitio.

coniugis Euadne miseros ablata per ignes

occidit, Argivae fama pudicitiae.

15 Alphesiboea suos ulta est pro coniuge fratres,

sanguinis et cari vincula rupit amor.

23 quarum nulla tuos potuit convertere mores,

tu quoque uti fieres nobilis historia.

25 desine iam revocare tuis periuria verbis,

Cynthia, et oblitos parce movere deos,

audax ah nimium nostro dolitura periclo,

siquid forte tibi durius inciderit.

muta prius vasto labentur flumina ponto,

30 annus et inversas duxerit ante vices,

quam tua sub nostro mutetur pectore cura :

sis quodcumque voles, non aliena tamen.

nam mihi ne viles isti videantur ocelli

per quos saepe mihi credita perfidiast!
35 hos tu iurabas, siquid mentita fuisses,
ut tibi suppositis exciderent manibus:
et contra magnum potes hos attollere solem,
nec tremis admissae conscia nequitiae?
quis te cogebat multos pallere colores
40 et fletum invitis ducere luminibus?
quis ego nunc pereo, similes moniturus amantes
'o nullis tutum credere blanditiis.'

XVI.

Quae fueram magnis olim patefacta triumphis,
ianua Tarpeiae nota pudicitiae,
cuius inaurati celebrarunt limina currus
captorum lacrimis umida supplicibus,
5 nunc ego, nocturnis potorum saucia rixis,
pulsata indignis saepe queror manibus,
et mihi non desunt turpes pendere corollae
semper et exclusi signa iacere faces.
nec possum infamis dominae defendere noctes,
10 nobilis obscenis tradita carminibus.
13 has inter gravibus cogor deflere querellis,
supplicis a longis tristior excubiis.

- 15 ille meos numquam patitur requiescere postes,
arguta referens carmina blanditia.
ianua vel domina penitus crudelior ipsa,
quid mihi tam duris clausa taces foribus?
cur numquam reserata meos admittis amores,
20 nescia furtivas reddere mota preces?
nullane finis erit nostro concessa dolori,
tristis et in tepido limine somnus erit?
me mediae noctes, me sidera prona iacentem,
frigidaque eoo me dolet aura gelu:
25 tu sola humanos numquam miserata dolores
respondes tacitis mutua cardinibus.
o utinam traiecta cava mea vocula rima
percussas dominae vertat in auriculas!
sit licet et saxo patientior illa Sicano,
30 sit licet et ferro durior et chalybe;
non tamen illa suos poterit conpescere ocellos,
surget et invitis spiritus in lacrimis.
nunc iacet alterius felici nixa lacerto:
at mea nocturno verba cadunt zephyro.
35 sed tu sola mei, tu maxima causa doloris,
victa meis numquam, ianua, muneribus.
te non ulla meae laesit petulantia linguae,
quae solet ingrato dicere taetra loco,
ut me tam longa raucum patiare querella
40 sollicitas trivio pervigilare moras.
at tibi saepe novo deduxi carmina versu,

- osculaue impressis nixa dedi genibus.
ante tuos quotiens verti me, perfida, postes,
debitaque occultis vota tuli manibus !'
45 haec ille et siquae miseri novistis amantes
et matutinis obstrepit alitibus.
sic ego nunc dominae vitiis et semper amantis
fletibus aeterna differor invidia.
11 nec tamen illa suae revocatur parcere famae,
turpior et saeculi vivere luxuria.
-

XVII.

- Et merito, quoniam potui fugisse puellam !
nunc ego désertas adloquor alcyonas.
nec mihi Cassope solito visura carinam,
omniaque ingrato litore vota cadunt.
5 quin etiam absenti prosunt tibi, Cynthia, venti:
adspice, quam saevas increpat aura minas.
nullane placatae veniet fortuna procellae ?
haecine parva meum funus arena teget ?
tu tamen in melius saevas converte querellas :
10 sat tibi sit poenae nox et iniqua vada.
an poteris siccis mea fata opponere ocellis,
ossaue nulla tuo nostra tenere sinu ?

- ah pereat, quicumque rates et vela paravit
primus et invito gurgite fecit iter.
- 15 nonne fuit levius dominae pervincere mores
(quamvis dura, tamen rara puella fuit),
quam sic ignotis circumdata litora silvis
cernere et optatos quaerere Tyndaridas?
illic siqua meum sepelissent fata dolorem,
- 20 ultimus et posito staret amore lapis,
illa meo caros donasset funere crines,
molliter et tenera poneret ossa rosa:
illa meum extremo clamasset pulvere nomen,
ut mihi non ullo pondere terra foret.
- 25 at vos aequoreae formosa Doride natae,
candida felici solvite vela choro:
si quando vestras labens Amor attigit undas,
mansuetis socio parcite litoribus.
-

XVIII.

- Haec certe deserta loca et taciturna querenti,
et vacuum zephyri possidet aura nemus;
hic licet occultos proferre inpune dolores,
si modo sola queant saxa tenere fidem.
- 5 unde tuos primum repetam, mea Cynthia, fastus?
quod mihi das flendi, Cynthia, principium?

- qui modo felices inter numerabar amantes,
nunc in amore tuo cogor habere notam.
quid tantum merui? quae te mihi crimina mutant?
- 10 an nova tristitiae causa puella tuae?
sic mihi te referas levis, ut non altera nostro
limine formosos intulit ulla pedes.
quamvis multa tibi dolor hic meus aspera debet,
non ita saeva tamen venerit ira mea,
- 15 ut tibi sim merito semper furor et tua flendo
lumina deiectis turpia sint lacrimis.
an quia parva damus mutato signa calore
et non ulla meo clamat in ore fides?
vos eritis testes, siquos habet arbor amores,
- 20 fagus et Arcadio pinus amica deo.
ah quotiens teneras resonant mea verba sub umbras,
scribitur et vestris Cynthia corticibus!
an tua quod peperit nobis iniuria curas,
quae solum tacitis cognita sunt foribus?
- 25 omnia consuevi timidus perferre superbae
iussa neque arguto facta dolore queri.
pro quo, divini Fontes, et frigida rupes
et datur inculto tramite dura quies:
et quodcumque meae possunt narrare querellae,
- 30 cogor ad argutas dicere solus aves.
sed qualiscumque es, resonent mihi 'Cynthia' silvae
nec deserta tuo nomine saxa vacent.

XVIII.

- Non ego nunc tristes vereor, mea Cynthia, manes,
nec moror extremo debita fata rogo :
sed ne forte tuo careat mihi funus amore,
hic timor est ipsis durior exequiis.
- 5 non adeo leviter nostris puer haesit ocellis,
ut meus oblito pulvis amore vacet.
illic Phylacides iucundae coniugis heros
non potuit caecis inmemor esse locis,
sed cupidus falsis attingere gaudia palmis
- 10 Thessalis antiquam venerat umbra domum.
illic quidquid ero, semper tua dicar imago :
traicit et fati litora magnus amor.
illic formosae veniant chorus heroinae,
quas dedit Argivis Dardana praeda viris ;
- 15 quarum nulla tua fuerit mihi, Cynthia, forma
gratior, et (Tellus hoc ita iusta sinat)
quamvis te longae remorentur fata senectae,
cara tamen lacrimis ossa futura meis.
quae tu viva mea possis sentire favilla !
- 20 tum mihi non ullo mors sit amara loco.
quam vereor ne te contempto, Cynthia, busto
abstrahat a nostro pulvere iniquus Amor,
cogat et invitam lacrimas siccare cadentes !
flectitur adsiduis certa puella minis.

- 25 quare, dum licet, inter nos laetemur amantes :
non satis est ullo tempore longus amor.
-

XX.

- Hoc pro continuo te, Galle, monemus amore,
id tibi ne vacuo defluat ex animo :
saepe imprudenti fortuna occurrit amanti.
crudelis Minyis dixerit Ascanius.
- 5 est tibi non infra speciem, non nomine dispar,
Thiodamanteo proximus ardor Hylae :
hunc tu, sive leges umbrosae flumina Silae,
sive Aniena tuos tinxerit unda pedes,
sive gigantea spatiabere litoris ora
- 10 sive ubicumque vago fluminis hospitio,
nympharum semper cupidis defende rapinis
(non minor Ausoniis est amor adryasin),
ne tibi sit (durum) montes et frigida saxa,
Galle, neque expertos semper adire lacus,
- 15 quae miser ignotis error perpessus in oris
Herculis indomito fleverat Ascanio.
namque ferunt olim Pagases navalibus Argo
egressam longe Phasidos isse viam,
et iam praeteritis labentem Athamantidos undis
- 20 Mysorum scopulis adplicuisse ratem.

- hic manus heroum, placidis ut constitit oris,
mollia composita litora fronde tegit.
at comes Invicti iuvenis processerat ultra
raram sepositi quaerere fontis aquam.
- 25 hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles,
hunc super et Zetes, hunc super et Calais,
oscula suspensis instabant carpere palmis,
oscula et alterna ferre supina fuga.
ille sub extrema pendens secluditur ala,
- 30 et volucres ramo submovet insidias.
iam Pandioniae cessit genus Orithyiae:
ah dolor ibat Hylas, ibat, hamadryasin.
hic erat Arganthi, Pegae, sub vertice montis
grata domus nymphis umida Thyniasin,
- 35 quam supra nullae pendebant debita curae
roscida desertis poma sub arboribus,
et circum inrigo surgebant lilia prato
candida purpureis mixta papaveribus;
quae modo decerpens tenero pueriliter ungui
- 40 proposito florem praetulit officio,
et modo formosis incumbens nescius undis
errorem blandis tardat imaginibus.
tandem haurire parat demissis flumina palmis
innixus dextro plena trahens umero;
- 45 cuius ut accensae dryades candore puellae
miratae solitos destituere choros,
prolapsum leviter facili traxere liquore:

tum sonitum raptō corpore fecit Hylas.
cui procul Alcides iterat, responset: at illi
50 nomen ab extremis fontibus aura refert.
his, o Galle, tuos monitus servabis amores,
formosum nymphis credere visus Hylan.

XXI.

Tu qui consortem properas evadere casum,
miles, ab Etruscis saucius aggeribus
qui nostro gemitu turgentia lumina torques,
pars ego sum vestrae proxima militiae.
5 sic te servato ut possint gaudere parentes,
. nec soror acta tuis sentiat e lacrimis:
Gallum per medios ereptum Caesaris enses
effugere ignotas non potuisse manus,
et quaecumque super dispersa invenerit ossa
10 montibus Etruscis, haec sciat esse mea.

XXII.

Qualis et unde genus, qui sint mihi, Tulle, penates,
quaeris pro nostra semper amicitia.

si Perusina tibi patriae sunt nota sepulcra,
Italiae duris funera temporibus,
5 cum Romana suos egit discordia cives
(sic, mihi praecipue, pulvis Etrusca, dolor,
tu proiecta mei perpessa es membra propinqui,
tu nullo miseri contegis ossa solo),
proxima supposito contingens Umbria campo
10 me genuit terris fertilis uberibus.

SEX. PROPERTII

ELEGIARUM

LIBER SECUNDUS.

I.

Quaeritis unde mihi totiens scribantur amores,
unde meus veniat mollis in ora liber.
non haec Calliope, non haec mihi cantat Apollo:
ingenium nobis ipsa puella facit.
5 sive illam Cois fulgentem incedere cogis,
hoc totum e Coa veste volumen erit:
seu vidi ad frontem sparsos errare capillos,
gaudet laudatis ire superba comis:
sive lyrae carmen digitis percussit eburnis,
10 miramur, facilis ut premat arte manus:
seu cum poscentes somnum declinat ocellos,
invenio causas mille poeta novas:
seu nuda erepto mecum luctatur amictu,

- tum vero longas condimus Iliadas :
15 seu quidquid fecit sive est quodcumque locuta,
maxima de nihilo nascitur historia.
quod mihi si tantum, Maecenas, fata dedissent,
ut possem heroas ducere in arma manus,
non ego titanas canerem, non Ossan Olympo
20 inpositam, ut caeli Pelion esset iter,
non veteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
Xerxis et imperio bina coisse vada,
regnave prima Remi, aut animos Carthagini altae,
Cimbrorumque minas et benefacta Mari :
25 bellaque resque tui memorarem Caesaris, et tu
Caesare sub magno cura secunda fores.
nam quotiens Mutinam aut civilia busta Philippos
aut canerem Sicalae classica bella fugae,
eversosque focos antiquae gentis Etruscae,
30 et Ptolemaei litora capta Phari,
aut canerem Aegyptum et Nilum cum tractus in
urbem
septem captivis debilis ibat aquis,
aut regum auratis circumdata colla catenis,
Actiaque in sacra currere rostra via,
35 te mea musa illis semper contexeret armis,
et sumpta et posita pace fidele caput.
Theseus infernis, superis testatur Achilles,
hic Ixioniden, ille Menoetiaden.
sed neque Phlegraeos Iovis Enceladique tumultus

- 40 intonet angusto pectore Callimachus,
nec mea conveniunt duro praecordia versu,
Caesaris in Phrygios condere nomen avos.
navita de ventis, de tauris narrat arator,
enumerat miles vulnera, pastor oves,
45 nos contra angusto versantes proelia lecto :
qua pote quisque, in ea conterat arte diem.
laus in amore mori : laus altera, si datur uno
posse frui : fruar o solus amore meo !
si memini, solet illa leves culpae puellas,
50 et totam ex Helena non probat Iliada.
seu mihi sint tangenda novercae pocula Phaedrae,
pocula privigno non nocitura suo,
seu mihi Circaeο pereundum est gramine, sive
Colchis Iolciacis urat aena focis,
55 una meos quoniam praedata est femina sensus,
ex hac ducentur funera nostra domo.
omnis humanos sanat medicina dolores :
solus amor morbi non amat artificem.
tarda Philoctetae sanavit crura Machaon,
60 Phoenicis Chiron lumina Phillyrides,
et deus extinctum Cressis Epidaurius herbis
restituit patriis Androgeona focis,
Mysus et Haemonia iuvenis qua cuspide vulnus
senserat, hac ipsa cuspide sensit opem.
65 hoc si quis vitium poterit mihi demere, solus
Tantaleae poterit tradere poma manu :

- dolia virgineis idem ille repleverit urnis,
ne tenera adsidua colla graventur aqua :
idem Caucasias solvet de rupe Promethei
70   bracchia et a medio pectore pellet avem.
quandocumque igitur vitam mea fata reposcent,
et breve in exiguo marmore nomen ero,
Maecenas, nostrae spes invidiosa iuventae,
et vitae et morti gloria iusta meae,
75   si te forte meo ducet via proxima busto,
esseda caelatis siste Britannia iugis,
talique inlacrimans mutae iace verba favillae,
‘huic misero fatum dura puella fuit.’
-

II.

- Liber eram et vacuo meditabar vivere lecto :
at me composita pace fefellit Amor.
cur haec in terris facies humana moratur ?
Iuppiter, ignoro pristina furta tua.
5   fulva coma est longaeque manus, et maxima toto
corpore, et incedit vel Iove digna soror,
aut cum Munychias Pallas spatatur ad aras,
Gorgonis anguiferae pectus operata comis,
qualis et Ischomache Lapithae genus heroine
10   centauris medio grata rapina mero.

Mercurio talis fertur Boebeidos undis
virgineum Brimo composuisse latus.
cedite iam, divae, quas pastor viderat olim
Idaeis tunicas ponere verticibus.
hanc utinam faciem nolit mutare senectus,
etsi Cumaeae saecula vatis aget.

III.

‘Qui nullam tibi dicebas iam posse nocere,
haesisti: cecidit spiritus ille tuus.
vix unum potes, infelix, requiescere mensem,
et turpis de te iam liber alter erit.’
quaerebam, sicca si posset piscis arena
nec solitus ponto vivere torvus aper,
aut ego si possem studiis vigilare severis:
differtur, numquam tollitur ullus amor.
nec me tam facies, quamvis sit candida, cepit
(lilia non domina sint magis alba mea;
ut Maeotica nix minio si certet Hiberno,
utque rosae puro lacte natant folia),
nec de more comae per levia colla fluentes,
non oculi, geminae, sidera nostra, faces,
nec siqua Arabio lucet bombyce puella

- (non sum de nihilo blandus amator ego),
quantum quod posito formose saltat Iaccho,
egit ut euhantes dux Ariadna choros,
et quantum, Aeolio cum temptat carmina plectro,
20 par Aganippeae ludere docta lyrae,
et, sua cum antiquae committit scripta Corinnae,
carmina, quae quivis, non putat aequa suis.
non tibi nascenti primis, mea vita, diebus
candidus argutum sternuit omen Amor?
25 haec tibi contulerunt caelestia munera divi,
haec tibi ne matrem forte dedisse putes.
non non humani partus sunt talia dona:
ista decem menses non peperere bona.
gloria Romanis una es tu nata puellis:
30 Romana accumbes prima puella Iovi,
nec semper nobiscum humana cubilia vises.
post Helenam haec terris forma secunda redit.
hac ego nunc mirer si flagret nostra iuventus?
pulcrius hac fuerat, Troia, perire tibi.
35 olim mirabar, quod tanti ad Pergama belli
Europae atque Asiae causa puella fuit:
nunc Pari tu sapiens et tu Menelae fuisti,
tu quia poscebas, tu quia lentus eras.
digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles:
40 vel Priamo belli causa probanda fuit.
siquis vult fama tabulas anteire vetustas,
hic dominam exemplo ponat in arte meam:

sive illam hesperiis sive illam ostendet eois,
uret et eoos, uret et hesperios.

III.

45 His saltem ut tenear iam finibus ! hei mihi, siquis,
acrius ut moriar, venerit alter amor !
ac veluti primo taurus detrectat aratra,
post venit adsueto mollis ad arva iugo,
sic primo iuvenes trepidant in amore feroces,
50 dehinc domiti post haec aequa et iniqua ferunt.
turpia perpressus vates est vincla Melampus,
cognitus Iphicli surripuisse boves ;
quem non lucra, magis Pero formosa coegit,
mox Amythaonia nupta futura domo.
multa prius dominae delicta queraris oportet,
saepe roges aliquid, saepe repulsus eas,
et saepe inmeritos corrumpas dentibus ungues,
et crepitum dubio suscitet ira pede :
5 nequiquam perfusa meis unguenta capillis,
ibat et expenso planta morata gradu ?
non hic herba valet, non hic nocturna Cytæis,
non Perimedææ gramina cocta manus ;
quippe ubi nec causas nec apertos cernimus ictus,
10 unde tamen veniant tot mala caeca viast.

III

- non eget hic medicis, non lectis mollibus, aeger,
huic nullum caeli tempus et aura nocet:
ambulat, et subito mirantur funus amici:
sic est incautum, quidquid habetur amor.
15 nam cui non ego sum fallaci praemia vati?
quae mea non decies somnia versat anus?
hostis siquis erit nobis, amet ille puellas:
gaudeat in puero, siquis amicus erit.
tranquillo tuta descendis flumine cymba:
20 quid tibi tam parvi litoris unda nocet?
alter saepe uno mutat praecordia verbo,
altera vix ipso sanguine mollis erit.
-

V.

- Hoc verum est, tota te ferri, Cynthia, Roma,
et non ignota vivere nequitia?
haec merui sperare? dabis mihi, perfida, poenas:
et nobis aliquo, Cynthia, ventus erit.
5 inveniam tamen e multis fallacibus unam
quae fieri nostro carmine nota velit,
nec mihi tam duris insultet moribus, et te
vellicet: heu sero flebis amata diu.
nunc est ira recens, nunc est discedere tempus:
10 si dolor afuerit, crede, redibit amor.

- non ita Carpathiae variant aquilonibus undae,
nec dubio nubes vertitur atra noto,
quam facile irati verbo mutantur amantes:
dum licet, iniusto subtrahe colla iugo.
- 15 nec tu non aliquid, sed prima nocte, dolebis:
omne in amore malum, si patiare, levest.
at tu per dominae Iunonis dulcia iura
parce tuis animis, vita, nocere tibi.
non solum taurus ferit uncis cornibus hostem,
- 20 verum etiam instanti laesa repugnat ovis.
nec tibi periuro scindam de corpore vestem,
nec mea praeclusas fregerit ira fores,
nec tibi conexos iratus carpere crines
nec duris ausim laedere pollicibus.
- 25 rusticus haec aliquis tam turpia proelia quaerat,
cuius non hederæ circuiere caput.
scribam igitur, quod non umquam tua deleat aetas,
'Cynthia forma potens, Cynthia verba levis.'
crede mihi, quamvis contemnas murmura famae,
- 30 hic tibi pallori, Cynthia, versus erit.

VI.

Non ita conplebant Ephyreae Laidos aedes,
ad cuius iacuit Graecia tota fores,

- turba Menandreae fuerat nec Thaidos olim
tanta, in qua populus lusit Erichthonius,
5 nec, quae deletas potuit componere Thebas,
Phryne tam multis facta beata viris.
quin etiam falsos fingis tibi saepe propinquos,
oscula nec desunt qui tibi iure ferant.
me iuvenum pictae facies, me nomina laedunt,
10 me tener in cunis et sine voce puer:
me laedit si multa tibi dedit oscula mater,
me soror et cum quae dormit amica simul:
omnia me laedunt: timidus sum (ignosce timori),
et miser in tunica suspicor esse virum.
15 his olim, ut fama est, vitiis ad proelia ventumst:
his Troiana vides funera principiis.
aspera centauros eadem dementia iussit
frangere in adversum pocula Pirithoum.
cur exempla petam Graium? tu criminis auctor,
20 nutritus duro, Romule, lacte lupae.
tu rapere intactas docuisti inpune Sabinas:
per te nunc Romae quidlibet audet Amor.
felix Admeti coniunx et lectus Ulixis,
et quaecumque viri femina limen amat.
. . . . .
25 templa Pudicitiae quid opus statuuisse puellis,
si cuivis nuptae cuilibet esse licet?
. . . . .
quae manus obscenas depinxit prima tabellas

et posuit casta turpia visa domo,
 illa puellarum ingenuos corrumpit ocellos
 30 nequitiaeque suae noluit esse rudes.
 ah gemat, in terris ista qui protulit arte
 iurgia sub tacita condita laetitia.
 non istis olim variabant tecta figuris:
 tum paries nullo crimine pictus erat.
 . . . . .
 35 sed non inmerito velavit aranea fanum,
 et mala desertos occupat herba deos.
 . . . . .
 quos igitur tibi custodes, quae limina ponam,
 quae numquam supra pes inimicus eat?
 nam nihil invitæ tristis custodia prodest:
 40 quam peccare pudet, Cynthia, tuta sat est.
 . . . . .
 nos uxor numquam, numquam diducet amica:
 semper amica mihi, semper et uxor eris.

 VII.

Gavisa es certe sublatam, Cynthia, legem
 qua quondam edicta flemus uterque diu
 ni nos divideret. quamvis diducere amantes
 non queat invitos Iuppiter ipse duos.

- 5 at magnus Caesar. sed magnus Caesar in armis:
devictae gentes nil in amore valent.
nam citius paterer caput hoc discedere collo
quam possem nuptae perdere amore faces
aut ego transirem tua limina clausa maritus,
10 respiciens udis prodita luminibus.
ah mea tum qualis caneret tibi, Cynthia, somnos
tibia, funesta tristior illa tuba!
. . . . .
unde mihi Parthis gnatos praebere triumphis?
nullus de nostro sanguine miles erit.
15 quod si vera meae comitarent castra puellae,
non mihi sat magnus Castoris iret equus.
hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
gloria ad hibernos lata Borysthenidas.
tu mihi sola places: placeam tibi, Cynthia, solus.
20 hic erit et patrio sanguine pluris amor.

VIII.

Eripitur nobis iam pridem cara puella,
et tu me lacrimas fundere, amice, vetas!
nullae sunt inimicitiae nisi amoris acerbae:
ipsum me iugula, lenior hostis ero.

5 possum ego in alterius positam spectare lacerto?

nec mea dicetur quae modo dicta meast?

'omnia vertuntur. certe vertuntur amores:

vinceris aut vincis, haec in amore rotast.

magni saepe duces, magni cecidere tyranni,

10 et Thebae steterunt altaque Troia fuit.'

munera quanta dedi, vel qualia carmina feci!

illa tamen numquam ferrea dixit 'amo'.

. . . . .

ergo iam multos nimium temerarius annos,

inproba, qui tulerim teque tuamque domum,

. . . . .

15 ecquandone tibi liber sum visus? an usque

in nostrum iacies verba superba caput?

sic igitur prima moriere aetate, Properti?

sed morere, interitu gaudeat illa tuo,

exagitet nostros manes, sectetur et umbras,

20 insultetque rogis, calcet et ossa mea.

quid? non Antigones tumulo Boeotius Haemon

corrui ipse suo saucius ense latus

et sua cum miserae permiscuit ossa puellae,

qua sine Thebanam noluit ire domum?

25 sed non effugies: mecum moriaris oportet:

hoc eodem ferro stillet uterque cruor.

quamvis ista mihi mors est inhonesta futura.

mors inhonesta quidem, tu moriere tamen.

ille etiam abrepta desertus coniuge Achilles

- 80 cessare in tectis pertulit arma sua.
viderat ille fugas, fractos in litore Achivos,
fervere et Hectorea Dorica castra face,
viderat informem multa Patroclon arena
porrectum et sparsas caede iacere comas,
85 omnia formosam propter Briseida passus :
tantus in erepto saevit amore dolor.
at postquam sera captiva est reddita poena,
fortem illum Haemoniis Hectora traxit equis.
inferior multo cum sim vel matre vel armis,
40 mirum, si de me iure triumphat Amor?
-

VIII.

- Iste quod est, ego saepe fui : sed fors et in hora
hoc ipso eiecto carior alter erit.
Penelope poterat bis denos salva per annos
vivere, tam multis femina digna procis :
5 coniugium falsa poterat differre Minerva,
nocturno solvens texta diurna dolo :
visura et quamvis numquam speraret Ulixen,
illum expectando facta remansit anus.
nec non exanimem amplectens Briseis Achillem
10 candida vesana verberat ora manu

foedavitque comas, et tanti corpus Achilli
maximaque in parva sustulit ossa manu,
et dominum lavit maerens captiva cruentum,
adpositum flavis in Simoenta vadis,
cum tibi nec Peleus aderat nec caerula mater,
Scyria nec viduo Deidamia toro.
tunc igitur veris gaudebat Graecia nuptis:
tunc etiam felix inter et arma pudor.
at tu non una potuisti nocte vacare,
in pia, non unum sola manere diem.
quin etiam multo duxistis pocula risu:
forsitan et de me verba fuere mala.
hic etiam petitur qui te prius ipse reliquit.
di faciant, isto capta fruarè viro!
haec mihi vota tuam propter suscepta salutem,
cum capite hoc Stygiae iam poterentur aquae,
et lectum flentes circum staremus amici?
hic ubi tum, pro di, perfida, quisve fuit?
quid si longinquos retinerer miles ad Indos,
aut mea si staret navis in Oceano?
sed vobis facile est verba et componere fraudes:
hoc unum didicit femina semper opus.
non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
nec folia hiberno tam tremefacta noto,
quam cito feminea non constat foedus in ira,
sive ea causa gravis, sive ea causa levis.
nunc, quoniam ista tibi placuit sententia, cedam.

•

- tela, precor, pueri, promite acuta magis,
figite certantes, atque hanc mihi solvite vitam :
40 sanguis erit vobis maxima palma meus.
sidera sunt testes et matutina pruina
et furtim misero ianua aperta mihi :
te nihil in vita nobis acceptius umquam :
nunc quoque eris, quamvis sis inimica mihi.
45 nec domina ulla meo ponet vestigia lecto :
solus ero, quoniam non licet esse tuum.
atque utinam, si forte pios eduximus annos,
ille vir in medio fiat amore lapis !
non ob regna magis diris cecidere sub armis
50 Thebani media non sine matre duces,
quam, mihi si media liceat pugnare puella,
mortem ego non fugiam morte subire tua.
-

SEX. PROPERTII

ELEGIARUM

LIBER TERTIUS.

X.

. . . . .
sed tempus lustrare aliis Heliconæ choreis,
et campum Haemonio iam dare tempus equo.
iam libet et fortes memorare ad proelia turmas,
et Romana mei dicere castra ducis.

5 quod si deficient vires, audacia certe
laus erit: in magnis et voluisse sat est.
aetas prima canat Veneres, extrema tumultus:
bella canam, quando scripta puella meast.

nunc volo subducto gravior procedere vultu,
10 nunc aliam citharam me mea musa docet.
surge, anima, ex humili iam carmine: sumite vires,
Pierides: magni nunc erit oris opus.

- iam negat Euphrates equitem post terga tueri
 Parthorum, et Crassos se tenuisse dolet:
 15 India quin, Auguste, tuo dat colla triumpho,
 et domus intactae te tremit Arabiae:
 et siqua extremis tellus se subtrahit oris,
 sentiat illa tuas post modo capta manus.
 haec ego castra sequar. vates tua castra canendo
 20 magnus ero. servent hunc mihi fata diem!
 ut caput in magnis ubi non est tangere signis,
 ponitur hic imos ante corona pedes,
 sic nos nunc, inopes landis conscendere culmen,
 pauperibus sacris vilia tura damus.
 25 nondum etiam Ascraeos norunt mea carmina fontes,
 sed modo Permessi flumine lavit Amor.
 . . . . .

 XI.

- . . . . .
 scribant de te alii vel sis ignota, licebit:
 laudet, qui sterili semina ponit humo.
 omnia, crede mihi, secum uno munera lecto
 auferet extremi funeris atra dies:
 5 et tua transibit contemnens ossa viator,
 nec dicet 'cinis hic docta puella fuit'.

XII.

Quicumque ille fuit puerum qui pinxit Amorem,
nonne putas miras hunc habuisse manus?

hic primum vidit sine sensu vivere amantes
et levibus curis magna perire bona.

5 idem non frustra ventosas addidit alas,

fecit et humano corde volare deum;

scilicet alterna quoniam iactamur in unda,

nostraque non ullis permanet aura locis.

et merito hamatis manus est armata sagittis

10 et pharetra ex umero Gnosia utroque iacet;

ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hostem,

nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.

in me tela manent, manet et puerilis imago:

sed certe pennas perdidit ille suas,

15 evolat heu nostro quoniam de pectore nusquam,

adsiduusque meo sanguine bella gerit.

quid tibi incundum est siccis habitare medullis?

si pudor est, alio traice tela tua.

intactos isto satius temptare veneno:

20 non ego, sed tenuis vapulat umbra mea.

quam si perdidideris, quis erit qui talia cantet

(haec mea musa levis gloria magna tuast),

qui caput et digitos et lumina nigra puellae

et canat ut soleant molliter ire pedes?

XIII.

- Non tot Achaemeniis armantur Susa sagittis,
spicula quot nostro pectore fixit Amor.
hic me tam graciles vetuit contemnere musas,
iussit et Ascræum sic habitare nemus,
6 non ut Pieriae quercus mea verba sequantur,
aut possim Ismaria ducere valle feras,
sed magis ut nostro stupefiat Cynthia versu:
tunc ego sim Inachio notior arte Lino.
non ego sum formae tantum mirator honestae,
10 nec siqua inlustres femina iactat avos:
me iuvet in gremio doctae legisse puellae,
auribus et puris scripta probasse mea.
haec ubi contigerint, populi confusa valet
fabula: nam domina iudice tutus ero.
15 quae si forte bonas ad pacem verterit aures,
possum inimicitias tunc ego ferre Iovis.
-

XIII b.

Quandocumque igitur nostros mors claudet ocellos,
accipe quae serves funeris acta mei.
nec mea tum longa spatietur imagine pompa,

- 20 nec tuba sit fati vana querella mei,
nec mihi tum fulcro sternatur lectus eburno,
nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
desit odoriferis ordo mihi lancibus, adsint
plebei parvae funeris exequiae.
- 25 sat mea sat magna est si tres sint pompa libelli,
quos ego Persephonaë maxima dona feram.
tu vero nudum pectus lacerata sequeris,
nec fueris nomen lassa vocare meum,
osculaue in gelidis pones suprema labellis,
- 30 cum dabitur Syrio munere plenus onyx.
deinde, ubi suppositus cinerem me fecerit ardor,
accipiat manes parvula testa meos,
et sit in exiguo laurus super addita busto,
quae tegat extincti funeris umbra locum.
- 35 et duo sint versus, 'qui nunc iacet horrida pulvis,
unius hic quondam servus Amoris erat.'
nec minus haec nostri notescet fama sepulcri,
quam fuerant Phthii busta cruenta viri.
tu quoque si quando venies ad fata, memento
- 40 hoc iter: ad lapides cana veni memores.
interea cave sis nos adspersa sepultos:
non nihil ad verum conscia terra sapit.
-

XIII c.

- Atque utinam primis animam me ponere cunis
iussisset quaevis de tribus una soror !
45 nam quo tam dubiae servetur spiritus horae ?
Nestoris est visus post tria saecula cinis.
quis tam longaevae minuisset fata senectae
† Gallicus Iliacis miles in aggeribus !
non ille Antilochi vidisset corpus humari,
50 diceret aut 'o mors, cur mihi sera venis ?'
tu tamen amisso non numquam flebis amico :
fas est praeteritos semper amare viros.
/ testis, cui niveum quondam percussit Adonin
venantem Idalio vertice durus aper :
55 illis formosum iacuisse paludibus, illuc
diceris effusa tu Venus isse coma.
sed frustra mutos revocabis, Cynthia, manes :
nam mea quid poterunt ossa minuta loqui ?
-

XIII.

Non ita Dardanio gavisus Atrida triumphost,
cum caderent magnae Laomedontis opes,

- nec sic errore exacto laetatus Ulixes,
cum tetigit carae litora Dulichiae,
5 nec sic Electra, salvum cum adspexit Oresten,
cuius falsa tenens fleverat ossa soror,
nec sic incolumem Minois Thesea vidit,
Daedaliū lino cum duce rexit iter,
quanta ego praeterita collegi gaudia nocte :
10 immortalis ero, si altera talis erit.
at dum demissis supplex cervicibus ibam,
dicebar sicco vilior esse lacu.
nec mihi iam fastus opponere quaerit iniquos,
nec mihi ploranti lenta sedere potest.
15 atque utinam non tam sero mihi nota fuisset
condicio ! cineri nunc medicina datur.
ante pedes caecis lucebat semita nobis :
scilicet insano nemo in amore videt.
hoc sensi prodesse magis : contemnite, amantes :
20 sic hodie veniet, siqua negavit heri.
pulsabant alii frustra dominamque vocabant :
mecum habuit positum lenta puella caput.
haec mihi devictis potior victoria Parthis,
haec spolia, haec reges, haec mihi currus erunt.
25 magna ego dona tua figam, Cytherea, columna,
taleque sub nostro nomine carmen erit,
'has pono ante tuas tibi, diva, Propertius aedes
exuvias, tota nocte receptus amans.'
nunc ad te, mea lux, veniat mea litore navis

- 80 servata : an mediis sidat onusta vadis ?
quod si forte aliqua nobis mutabere culpa,
vestibulum iaceam mortuus ante tuum.
-

XV.

- O me felicem ! o nox mihi candida ! et o tu
lectule deliciis facte beate meis !
quam multa adposita narramus verba lucerna,
quantaque sublato lumine rixa fuit !
6 nam modo nudatis mecum est luctata papillis,
interdum tunica duxit operta moram.
illa meos somno lapsos patefecit ocellos
ore suo, et dixit 'sicine, lente, iaces ?'
quam vario amplexu mutamus bracchia ! quantum
10 oscula sunt labris nostra morata tuis !
non iuvat in caeco Venerem corrumpere motu :
si nescis, oculi sunt in amore duces.
ipse Paris nuda fertur periisse Lacaena,
cum Menelaeo surgeret e thalamo :
15 nudus et Endymion Phoebi cepisse sororem
dicitur et nudae concubuisse deae.
quod si pertendens animo vestita cubaris,
scissa veste meas experiere manus :

- quin etiam, si me ulterius provexerit ira,
20 ostendes matri bracchia laesa tuae.
necdum inclinatae prohibent te ludere mammae:
viderit haec, siquam iam peperisse pudet.
dum nos fata sinunt, oculos satiemus amore:
nox tibi longa venit, nec reditura dies.
25 atque utinam haerentes sic nos vincire catena
velles, ut numquam solveret ulla dies!
exemplo iunctae tibi sint in amore columbae,
masculus et totum femina coniugium.
errat qui finem vesani quaerit amoris:
30 verus amor nullum novit habere modum.
terra prius falso partu deludet arantes,
et citius nigros Sol agitabit equos
fluminaque ad caput incipient revocare liquores
aridus et sicco gurgite piscis erit,
35 quam possim nostros alio transferre calores:
huius ero vivus, mortuus huius ero.
quod mihi si secum tales concedere noctes
illa velit, vitae longus et annus erit:
si dabit haec multas, flam immortalis in illis.
40 nocte una quivis vel deus esse potest.
qualem si cuncti cuperent decurrere vitam
et pressi multo membra iacere mero,
non ferrum crudele neque esset bellica navis,
nec nostra Actiacum verteret ossa mare,
45 nec totiens propriis circum oppugnata triumphis

lassa foret crines solvere Roma suos.
haec certe merito poterunt laudare minores :
laeserunt nullos pocula nostra deos,
tu modo, dum lucet, fructum ne desere vitae :
50 omnia si dederis oscula, pauca dabis.
ac veluti folia arentes liquere corollas,
quae passim calathis strata natare vides,
sic nobis, qui nunc magnum spiramus amantes,
forsitan includet crastina fata dies.

XVI.

Praetor ab Illyricis venit modo, Cynthia, terris,
maxima praeda tibi, maxima cura mihi.
non potuit saxo vitam posuisse Cerauno ?
ah Neptune, tibi qualia dona darem !
6 nunc sine me plena fiunt convivia mensa,
nunc sine me tota ianua nocte patet.
quare, si sapis, oblatas ne desere messes,
et stolidum pleno vellere carpe pecus :
deinde, ubi consumpto restabit munere pauper,
10 dic alias iterum naviget Illyrias.
Cynthia non sequitur fasces nec curat honores :
semper amatorum ponderat una sinus.

at tu nunc nostro, Venus, o succurre dolori,
rumpat ut adsiduis membra libidinibus.

15 ergo muneribus quivis mercatur amorem?

Iuppiter, indigna merce puella perit.
semper in Oceanum mittit me quaerere gemmas,
et iubet ex ipsa tollere dona Tyro.

atque utinam Romae nemo esset dives et ipse
0 straminea posset dux habitare casa!

numquam venales essent ad munus amicae
atque una fieret cana puella domo.

non quia septenas noctes seiuncta cubaris,
candida tam foedo bracchia fusa viro,

5 non quia peccaris (testor te), sed quia vulgo
formosis levitas semper amica fuit.

barbarus excussis agitat vestigia lumbis
et subito felix nunc mea regna tenet.

adspice quid donis Eriphyla invenit amaris,

1 arserit et quantis nupta Creusa malis.

nullane sedabit nostros iniuria fletus?

an dolor hic vitiis nescit abesse tuis?

tot iam abiire dies cum me nec cura theatri

nec tetigit campi nec mea musa iuvat.

1 at pudeat certe, pudeat; nisi forte, quod aiunt,
turpis amor surdis auribus esse solet.

cerne ducem, modo qui fremitu conplevit inani

Actia damnatis aequora militibus.

hunc infamis amor versis dare terga carinis

- 40 iussit et extremo quaerere in orbe fugam.
Caesaris haec virtus et gloria Caesaris haec est :
illa qua vicit condidit arma manu.
sed quascumque tibi vestes, quoscumque smaragdos
quosve dedit flavo lumine chrysolithos,
45 haec videam rapidas in vanum ferre procellas,
quae tibi terra, velim, quae tibi fiat aqua.
non semper placidus periuros ridet amantes
Iuppiter et surda neglegit aure preces.
vidistis toto sonitus percurrere caelo,
50 fulminaque aetherea desiluisse domo.
non haec Pleiades faciunt neque aquosus Orion,
nec sic de nihilo fulminis ira cadit :
periuras tunc ille solet punire puellas,
deceptus quoniam flevit et ipse deus.
55 quare ne tibi sit tanti Sidonia vestis,
ut timeas quotiens nubilus auster erit.
-

XVII.

- Mentiri noctem, promissis ducere amantem,
hoc erit infectas sanguine habere manus.
horum ego sum vates, quotiens desertus amaras
explevi noctes fractus utroque toro.
6 vel tu Tantalea moveare ad flumina sorte,

ut liquor arenti fallat ab ore sitim
 vel tu Sisypnios licet admirere labores,
 difficile ut toto monte volutet onus:
 durius in terris nihil est quod vivat amante,
 10 nec, modo si sapias, quod minus esse velis.
 quem modo felicem invidia admirante ferebant,
 nunc decimo admittor vix ego quoque die.
 nunc iacere e duro corpus iuvat, in pia, saxo,
 sumere et in nostras trita venena manus.
 15 nec licet in triviis sicca requiescere luna,
 aut per rimosas mittere verba fores.
 quod quamvis ita sit, dominam mutare cavebo.
 tum flebit cum in me senserit esse fidem.

 XVIII.

Adsiduae multis odium peperere querellae:
 frangitur in tacito femina saepe viro.
 siquid vidisti, semper vidisse negato:
 aut siquid doluit forte, dolere nega.
 5 quid mea si canis aetas candesceret annis,
 et faceret scissas languida ruga genas?
 at non Tithoni spernens Aurora senectam
 desertum eoa passa iacere domost.
 illum saepe suis decedens fovit in ulnis,

- 10 quam prius adiunctos sedula lavit equos.
illum ad vicinos cum amplexa quiesceret Indos,
matturos iterum est questa redire dies.
illa deos currum conscendens dixit iniquos,
invitum et terris praestitit officium ;
15 cui maiora senis Tithoni gaudia vivi
quam gravis amisso Memnone luctus erat.
cum sene non puduit talem dormire puellam
et canae totiens oscula ferre comae :
at tu etiam iuvenem odisti me, perfida, cum sis
20 ipsa anus haud longa curva futura die.
quin ego deminuo curam, quod saepe Cupido
huic malus esse solet cui bonus ante fuit.
-

XVIII b.

- Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
ludis et externo tincta nitore caput ?
25 ut natura dedit, sic omnis recta figurast :
turpis Romano Belgicus ore color.
illi sub terris fiant mala multa puellae,
quae mentita suas vertit inepta comas !
de me, mi certe poteris formosa videri :
30 mi formosa satis, si modo saepe venis.
an si caeruleo quaedam sua tempora fuco

tinxerit, idcirco caerula forma bonast?
cum tibi nec frater nec sit tibi filius ullus,
frater ego et tibi sim filius unus ego.
85 ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
nec nimis ornata fronte sedere velis.
credam ego narranti (noli committere) famae:
et terram rumor transilit et maria.

XVIII.

Etsi me invito discedis, Cynthia, Roma,
laetor quod sine me devia rura coles.
nullus erit castis iuvenis corruptor in agris,
qui te blanditiis non sinat esse probam.
6 nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras,
nec tibi clamatae somnus amarus erit.
sola eris et solos spectabis, Cynthia, montes
et pecus et fines pauperis agricolae.
illic te nulli poterunt corrumpere ludi
10 fanaque peccatis plurima causa tuis.
illic adsidue tauros spectabis arantes
et vitem docta ponere falce comas,
atque ibi rara feres inculto tura sacello,
haedus ubi agrestis corruet ante focos,
15 protinus et nuda choreas imitabere sura,

- omnia ab externo sint modo tuta viro.
ipse ego venabor. iam nunc me sacra Dianae
suscipere et Veneri ponere vota iuvat.
incipiam captare feras et reddere pinu
20 cornua et audaces ipse monere canes ;
non tamen ut vastos ausim temptare leones
aut celer agrestes comminus ire sues :
haec igitur mihi sit lepores audacia molles
excipere et stricto figere avem calamo,
25 qua formosa suo Clitumnus flumina luco
integit et niveos abluit unda boves.
tu quotiens aliquid conabere, vita, memento
venturum paucis me tibi luciferis.
sic me nec solae poterunt avertere silvae
30 nec vaga muscosis flumina fusa iugis,
quin ego in adsidua motem tua nomina lingua,
absenti nemo ne nocuisse velit.
-

XX.

- Quid fles abducta gravius Briseide ? quid fles
anxia captiva tristius Andromacha ?
quidve mea de fraude deos, insana, fatigas ?
quid quereris nostram sic cecidisse fidem ?
5 non tam nocturna volucris funesta querella

Attica Cecropiis obstrepit in foliis,
nec tantum Niobae bis sex ad busta superbae
sollicito lacrimae defluit a Sipylo.
me licet aeratis adstringant brachia nodis,
10 sint mea vel Danaes condita membra domo,
in te ego et aeratas rumpam, mea vita, catenas,
ferratam Danaes transiliamque domum.
de te quodcumque ad surdas mihi dicitur aures:
tu modo ne dubita de gravitate mea.
15 ossa tibi iuro per matris et ossa parentis
(si fallo, cinis heu sit mihi uterque gravis!)
me tibi ad extremas mansurum, vita, tenebras:
ambos una fides auferet, una dies.
quod si nec nomen nec me tua forma teneret,
20 posset servitium mite tenere tuum.
septima iam plenae deducitur orbita lunae,
cum de me et de te compita nulla tacent:
interea nobis non numquam ianua mollis,
non numquam lecti copia facta tui.
25 nec mihi muneribus nox ulla est empta beatis:
quidquid eram, hoc animi gratia magna tui.
cum te tam multi peterent, tu me una petisti:
possum ego naturae non meminisse tuae?
tum me vel tragicæ vexetis erinyes, et me
30 inferno damnes, Aeace, iudicio,
atque inter Tityi volucres mea poena vagetur,
tumque ego Sisyphio saxa labore geram.

nec tu supplicibus me sis venerata tabellis :
ultima talis erit quae mea prima fides.
85 hoc mihi perpetuo ius est, quod solus amator
nec cito desisto nec temere incipio.

XXI.

Ah quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
tantum illi Pantho ne sit amica Venus !
sed tibi iam videor Dodona verior augur ?
uxorem ille tuus pulcher amator habet.
5 tot noctes periere. nihil pudet ? adspice, cantat
liber : tu nimium credula sola iaces.
et nunc inter eos tu sermo es : te ille superbus
dicit se invito saepe fuisse domi.
dispeream, si quicquam aliud quam gloria de te
10 quaeritur : has laudes ille maritus habet.
Colchida sic hospes quondam decepit Iason :
eiecta est, tenuit namque Creusa domum.
sic a Dulichio iuvene est elusa Calypso :
vidit amatorem pandere vela suum.
15 ah nimium faciles aurem praebere puellae,
discite desertae non temere esse bonae.
hinc quoque qui restat ? iam pridem quaeritur alter.
experta in primo, stulta, cavere potes.

nos quocumque loco, nos omni tempore tecum
20 sive aegra pariter sive valente sumus.

XXII.

Scis here mi multas pariter placuisse puellas:
scis mihi, Demophoon, multa venire mala.
nulla meis frustra lustrantur compita plantis.
o nimis exitio nata theatra meo!
5 sive aliquis molli diducit candida gestu
bracchia seu varios incinit ore modos:
interea nostri quaerunt sibi vulnus ocelli,
candida non tacto pectore siqua sedet,
sive vagi crines puris in frontibus errant,
10 Indica quos medio vertice gemma tenet.
quae si forte aliquid vultu mihi dura negarat,
frigida de tota fronte cadebat aqua.
quaeris, Demophoon, cur sim tam mollis in omnes.
quod quaeris, quare non habet ullus amor.
15 cur aliquis sacris laniat sua bracchia cultris
et Phrygis insanos caeditur ad numeros?
uni cuique dedit vitium natura creato:
mi fortuna aliquid semper amare dedit.
me licet et Thamyrae cantoris fata sequantur,
20 numquam ad formosas, invide, caecus ero.

sed tibi si exiles videor tenuatus in artus,
falleris: haud umquam est culta labore Venus.
percontere licet: saepe est experta puella
officium tota nocte valere meum.

- 25 Iuppiter Alcmenae geminas requieverat arctos,
et caelum noctu bis sine rege fuit:
nec tamen idcirco languens ad fulmina venit.
nullus amor vires eripit ipse suas.
quid? cum e complexu Briseidos iret Achilles,
30 num fugere minus Thessala tela Phryges?
quid? ferus Andromachae lecto cum surgeret Hector,
bella Mycenaeae non timuere rates?
ille vel hic classes poterat vel perdere muros.
hic ego Pelides, hic ferus Hector ego.
35 adspice uti caelo modo sol modo luna ministret:
sic etiam nobis una puella parumst.
altera me cupidis teneat foveatque lacertis,
altera siquando non sinit esse locum,
aut si forte irata meo sit facta ministro,
40 ut sciat esse aliam quae velit esse mea.
nam melius duo defendunt retinacula navim,
tutius et geminos anxia mater alit.
-

XXII b.

Aut, si es dura, nega: sin es non dura, venito.

quid iuvat in nullo ponere verba loco?

45 hic unus dolor est ex omnibus acer amanti,

speranti subito siqua venire negat.

quanta illum toto versant suspiria lecto,

cum recipi, quem non noverit illa, putat,

et rursus puerum quaerendo audita fatigat,

50 quem, quae scire timet, quaerere plura iubet.

. . . . .

XXIII.

Cui fuit indocti fugienda haec semita vulgi,

ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aquast.

ingenuus quisquam alterius dat munera servo,

ut promissa suae verba ferat dominae,

5 et quaerit totiens 'quaenam nunc porticus illam

integit?' et 'campo quo movet illa pedes?',

deinde, ubi pertuleris, quos dicit fama, labores

Herculis, ut scribat 'muneris ecquid habes?',

cernere uti possis vultum custodis amari,

10 captus et inmunda saepe latere casa?

quam care semel in toto nox vertitur anno !
ah pereant, siquos ianua clausa iuvat !
contra, reiecto quae libera vadit amictu,
custodum et nullo saepta timore, placet,
15 cui saepe inmundo sacra conteritur via socco,
nec sinit esse moram, siquis adire velit.
differet haec numquam, nec poscet garrula quod te
adstrictus ploret saepe dedisse pater,
nec dicet 'timeo : propera iam surgere, quaeso :
20 infelix, hodie vir mihi rure venit.'
et quas Euphrates et quas mihi misit Orontes,
me iuerint : nolim furta pudica tori ;
libertas quoniam nulli iam restat amanti.
nullus liber erit, siquis amare volet.

XXIII.

'Tu loqueris, cum sis iam noto fabula libro
et tua sit toto Cynthia lecta foro ?
cui non his verbis adspergat tempora sudor ?
haut pudor ingenuis, haut reticendus amor.'
5 quod si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
non ego nequitiae dicerer esse caput,
nec sic per totam infamis traducerer urbem,
urerer et quamvis, nomine verba darem.

- quare ne tibi sit mirum me quaerere viles :
 10   parcius infamant : num tibi causa levis ?
 et modo pavonis caudae flabella superbae
      et manibus dura frigus habere pila
 et cupit iratum talos me poscere eburnos
      quaeque nitent sacra vilia dona via.
 15 ah peream, si me ista movent dispendia : sed me
      fallaci dominae iam pudet esse iocum.
-

XXIII b.

- Hoc erat in primis quod me gaudere iubebas :
      tam te formosam non pudet esse levem ?
 una aut altera nox nondum est in amore peracta,
 20   et dicor lecto iam gravis esse tuo.
 me modo laudabas et carmina nostra legebas :
      ille tuus pennas tam cito vertit amor ?
 contendat mecum ingenio, contendat et arte,
      in primis una discat amare domo :
 25 si libitum tibi erit, Lernaeas pugnet ad hydras,
      et tibi ab hesperio mala dracone ferat,
 taetra venena libens et naufragus ebibat undas,
      et numquam pro te deneget esse miser
 (quos utinam in nobis, vita, experiare labores) :
 30   iam tibi de timidis iste protervus erit,

qui nunc se in tumidum iactando venit honorem :
discidium vobis proximus annus erit.

at me non aetas mutabit tota Sibyllae,
non labor Alcidae, non niger ille dies.

85 tu mea conpones et dices 'ossa, Properti,
haec tua sunt: heu heu tu mihi certus eras.
certus eras heu heu, quamvis nec sanguine avito
nobilis et quamvis haud ita dives eras.'

nil ego non patiar: numquam me iniuria mutat:

40 ferre ego formosam nullum onus esse puto.
credo ego non paucos ista periisse figura,
credo ego sed multos non habuisse fidem.
parvo dilexit spatio Minoida Theseus,

Phyllida Demophoon, hospes uterque malus.

45 iam tibi Iasonia nota est Medea carina,
et modo servato sola relictā viro.

dura est quae multis simulatum fingit amorem,
et se plus uni siqua parare potest.

noli nobilibus, noli conferre beatis:

50 vix venit, extremo qui legat ossa die,
ni tibi nos erimus: sed tu potius precor ut me
demissis plangas pectora nuda comis.

XXV.

- Unica nata meo pulcherrima cura dolori,
excludit quoniam sors mea 'saepe veni',
ista meis fiet notissima forma libellis,
Calve tua venia, pace Catulle tua.
- 5 miles depositis annosus secubat armis,
grandaevique negant ducere aratra boves,
putris et in vacua requiescit navis arena,
et vetus in templo bellica parma vacat:
at me ab amore tuo deducet nulla senectus,
- 10 sive ego Tithonus sive ego Nestor ero.
nonne fuit satius duro servire tyranno
et gemere in tauro, saeve Perille, tuo,
Gorgonis et satius fuit obdurescere vultu,
Caucasias etiam si pateremur aves?
- 15 sed tamen obsistam. teritur rubigine mucro
ferreus et parvo saepe liquore silex:
at nullo dominae teritur † sub limine amor qui
restat et inmerita sustinet aure minas.
ultro contemptus rogat, et peccasse fatetur
- 20 laesus, et invitis ipse redit pedibus.
tu quoque, qui pleno fastus adsumis amore,
credule, nulla diu femina pondus habet.
an quisquam in mediis persolvit vota procellis,
cum saepe in portu fracta carina natet,

- 25 aut prius infecto deposcit praemia cursu,
septima quam metam triverit ante rota?
mendaces ludunt flatu in amore secundi.
si qua venit sero, magna ruina venit.
tu tamen interea, quamvis te diligat illa,
80 in tacito cohibe gaudia clausa sinu:
namque in amore suo semper sua maxima cuique
nescio quo pacto verba nocere solent.
quamvis te persaepe vocet, sepelire memento:
invidiam quod habet, non solet esse diu.
85 at si saecula forent antiquis † grata puellis,
essem ego quod nunc tu: tempore vincor ego.
non tamen ista meos mutabunt saecula mores:
unus quisque sua noverit ire via.
at vos qui officia in multos revocatis amores,
40 quantum sic cruciat lumina vestra dolor!
vidistis pleno teneram candore puellam,
vidistis fusco: ducit uterque color.
vidistis quandam Argiva prodire figura,
vidistis nostras: utraque forma rapit.
45 illaque plebeio vel sit sandycis amictu:
haec atque illa mali vulneris una viast;
cum satis una tuis insomnia portet ocellis,
una sit et cuivis femina multa mala.
-

XXVI.

Vidi te in somnis fracta, mea vita, carina
Ionio lassas ducere rore manus,
et quaecumque in me fueras mentita fateri,
nec iam umore graves tollere posse comas,
5 qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
aurea quam molli tergore vexit ovis.
quam timui ne forte tuum mare nomen haberet
atque tua labens navita fleret aqua!
quae tum ego Neptuno, quae tum cum Castore
fratri,
0 quaeque tibi excepi, iam dea Lencothee!
at tu vix primas extollens gurgite palmas
saepe meum nomen iam peritura vocas.
quod si forte tuos vidisset Glaucus ocellos,
esses Ionii facta puella maris
5 et tibi ob invidiam Nereides increpitarent,
candida Nesaeae, caerula Cymothoe.
sed tibi subsidio delphinum currere vidi,
qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.
iamque ego conabar summo me mittere saxo,
1 cum mihi discussit talia visa metus.

XXVI b.

- Nunc admirentur quod tam mihi pulcra puella
serviat et tota dicar in urbe potens.
non, si Cambletae redeant et flumina Croesi,
dicat 'de nostro surge, poeta, toro.'
- 25 nam mea cum recitat, dicit se odisse beatos:
carmina tam sancte nulla puella colit.
multum in amore fides, multum constantia prodest:
qui dare multa potest, multa et amare potest.
seu mare per longum mea cogitet ire puella,
- 30 hanc sequar, et fidos una aget aura duos.
unum litus erit sopitis unaque tecto
arbor, et ex una saepe bibemus aqua,
et tabula una duos poterit componere amantes,
prora cubile mihi seu mihi puppis erit.
- 35 omnia perpetiar: saevus licet urgeat eurus,
velaque in incertum frigidus auster agat,
quicumque et venti miserum vexastis Ulixen
et Danaum Euboico litore mille rates,
et qui movistis duo litora, cum rudis Argus
- 40 dux erat ignoto missa columba mari.
illa meis tantum non umquam desit ocellis,
incendat navem Iuppiter ipse licet.
certe isdem nudi pariter iactabimur oris:

me licet unda ferat, te modo terra tegat.
15 sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Iovi.
testis Amymone, latices cum ferret, in Argis
conpressa, et Lernae pulsa tridente palus.
nam deus amplexu votum persolvit: at illi
50 aurea divinas urna profudit aquas.
crudelem et Boream rapta Orithyia negavit:
hic deus et terras et maria alta domat.
crede mihi, nobis mitescet Scylla nec umquam
alternante vacans vasta Charybdis aqua,
55 ipsaque sidera erunt nullis obscura tenebris,
purus et Orion, purus et haedus erit.
quod mihi si ponenda tuo sit corpore vita,
exitus hic nobis non inhonestus erit.

XXVII.

Et vos incertam, mortales, funeris horam
quaeritis, et qua sit mors aditura via,
quaeritis et caelo Phoenicum inventa sereno,
quae sit stella homini commoda quaeque mala,
6 seu pedibus Parthos sequitur seu classe Britannos,
et maris et terrae caeca pericla viae,

- rursus et obiectum fletis capiti esse tumultum,
cum Mavors dubias miscet utrimque manus,
praeterea domibus flammam domibusque ruinas,
10 neu subeant labris pocula nigra tuis!
solus amans novit quando periturus et a qua
morte, neque hic boreae flabra neque arma timet.
iam licet et Stygia sedeat sub arundine remex,
cernat et infernae tristia vela ratis:
15 si modo clamantis revocaverit aura puellae,
concessum nulla lege redibit iter.
-

XXVIII.

- Iuppiter, adfectae tandem miserere puellae:
tam formosa tuum mortua crimen erit.
venit enim tempus quo torridus aestuat aer,
incipit et sicco fervere terra cane.
5 sed non tam ardoris culpa est neque crimina caeli
quam totiens sanctos non habuisse deos.
hoc perdit miseras, hoc perdidit ante, puellas:
quidquid iurarunt, ventus et unda rapit.
num sibi collatam doluit Venus? illa peraeque
10 prae se formosis invidiosa deast.
an contempta tibi Iunonis templa Pelasgae,

Palladis aut oculos ausa negare bonos?
semper, formosae, non nostis parcere verbis:
hoc tibi lingua nocens, hæc tibi forma dedit.
15 sed tibi vexatae per multa pericula vitae
extremo veniet mollior hora die.
Io versa caput primos mugiverat annos:
nunc dea, quæ Nili flumina vacca bibit.
Ino etiam prima terris ætate vagatast:
20 hanc miser inplorat navita Leucotheen.
Andromede monstribus fuerat devota marinis:
hæc eadem Persei nobilis uxor erat.
Callisto Arcadios erraverat ursa per agros:
hæc nocturna suo sidere vela regit.
25 quod si forte tibi properarint fata quietem,
illa sepulturae fata beata tuæ:
narrabis Semelæ, quo sit formosa periclo:
credet et illa, suo docta puella malo:
et tibi Maenias inter heroidas omnis
30 primus erit nulla non tribuente locus.
nunc, utcumque potes, fato gere saucia morem:
et deus et durus vertitur ipse dies.
hoc tibi vel poterit, coniunx, ignoscere Iuno:
frangitur et Iuno, siqua puella perit.

XXVIII b.

- 35 Deficiunt magico torti sub carmine rhombi,
et tacet extincto laurus adusta foco,
et iam Luna negat totiens descendere caelo,
nigraque funestum concinit omen avis.
una ratis fati nostros portabit amores
40 caerula ad infernos velificata lacus.
si non unius, quaeso, miserere duorum.
vivam, si vivet: si cadet illa, cadam.
pro quibus optatis sacro me carmine damno:
scribam ego 'per magnum salva puella Iovem',
45 ante tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit,
narrabitque sedens longa pericla sua.
-

XXVIII c.

- Haec tua, Persephone, maneat clementia, nec tu,
Persephones coniunx, saevior esse velis.
sunt apud infernos tot milia formosarum:
50 pulcra sit in superis, si licet, una locis.
vobiscum est Iope, vobiscum candida Tyro,

vobiscum Europe, nec proba Pasiphae,
† et quot Troia tulit vetus et quot Achaia formas,
† et Phoebi et Priami diruta regna senis :
55 et quaecumque erat in numero Romana puella,
occidit : has omnis ignis avarus habet.
nec forma aeternum aut cuiquam est fortuna per-
ennis :
longius aut propius mors sua quemque manet.
tu quoniam es, mea lux, magno dimissa periclo,
60 munera Dianae debita redde choros,
redde etiam excubias divae nunc, ante iuvencae,
votivas noctes et mihi solve decem.

XXVIII.

Extrema, mea lux, cum potus nocte vagarer,
nec me servorum duceret ulla manus,
obvia, nescio quot pueri, mihi turba minuta
venerat (hos vetuit me numerare timor),
6 quorum alii faculas, alii retinere sagittas,
pars etiam visa est vincla parare mihi.
sed nudi fuerant. quorum lascivior unus
'arripite hunc' inquit : 'nam bene nostis eum.
hic erat, hunc mulier nobis irata locavit.'

- 10 dixit, et in collo iam mihi nodus erat.
hic alter iubet in medium propellere, at alter
    'intereat qui nos non putat esse deos!
haec te non meritum totas expectat in horas:
    at tu nescio quas quaeris, inepte, fores.
- 15 quae cum Sidoniae nocturna ligamina mitrae
    solverit, atque oculos moverit illa graves,
adflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
    sed quos ipse suis fecit Amor manibus.
parcite iam, fratres: iam certos spondet amores,
- 20 et iam ad mandatam venimus ecce domum.'
atque ita mi iniecto dixerunt rursus amictu
    'i nunc, et noctes disce manere domi.'
mane erat, et volui si sola quiesceret illa
    visere: et in lecto Cynthia sola fuit.
- 25 obstupui: non illa mihi formosior umquam
    visa, neque ostrina cum fuit in tunica,
ibat et hinc castae narratum somnia Vestae,
    neu sibi neve mihi quae nocitura forent:
talis visa mihi somno dimissa recenti.
- 30 heu quantum per se candida forma valet!
'quo tu matutinus' ait 'speculator amicae?
    me similem vestris moribus esse putas?
non ego tam facilis: sat erit mihi cognitus unus,
    vel tu vel siquis verior esse potest.
- 35 adparent non ulla toro vestigia presso,
    signa voluptatis, nec iacuisse duos.

adspice, ut in toto nullus mihi corpore surgat
spiritus, admisso notus adulterio.'

dixit, et opposita propellens savia dextra

40 prosilit in laxa nixa pedem solea.

sic ego tam sancti † custode recludor amoris.

ex illo felix nox mihi nulla fuit.

XXX.

'Quo fugis ah demens? nulla est fuga. tu licet usque
ad Tanain fugias: usque sequetur Amor.

non si Pegaseo vectaris in aere dorso,

nec tibi si Persei moverit ala pedes:

5 vel si te sectae rapiant talaribus aerae,

nil tibi Mercurii proderit alta via.

instat semper Amor supra caput: instat amanti,

et gravis ipse super libera colla sedet.

excubat ille acer custos et tollere numquam

10 te patietur humo lumina capta semel.

et iam si pecces, deus exorabilis illest,

si modo praesentis viderit esse preces.

ista senes licet accusent convivium duri:

nos modo propositum, vita, teramus iter.

15 illorum antiquis onerentur legibus aures:

- hic locus est in quo, tibia docta, sones,
quae non iure vado Maeandri iacta natasti,
turpia cum faceret Palladis ora tumor.
num iam, dure, paras Phrygias nunc ire per undas
20 et petere Hyrcani litora nota maris,
spargere et alterna communes caede penates
et ferre ad patrios praemia dira lares?
una contentum pudeat me vivere amica?
hoc si crimen erit, crimen Amoris erit:
25 mi nemo obiciat. libeat tibi, Cynthia, mecum
rorida muscosis antra tenere iugis.
illic adspicies scopulis haerere sorores
et canere antiqui dulcia furta Iovis,
ut Semela est combustus, ut est deperditus Io,
30 denique ut ad Troiae tecta volarit avis.
quod si nemo extat qui vicerit alitis arma,
communis culpa cur reus unus agor?
nec tu virginibus reverentia moveris ora:
hic quoque non nescit quid sit amare chorus,
35 si tamen Oeagri quaedam compressa figura
Bistoniis olim rupibus accubuit.
hic ubi te prima statuent in parte choreae,
et medius docta cuspide Bacchus erit,
tum capiti sacros patiar pendere corymbos:
40 nam sine te nostrum non valet ingenium.
-

XXXI.

Quaeris, cur veniam tibi tardior. aurea Phoebi
porticus a magno Caesare aperta fuit.
tota erat in speciem Poenis digesta columnis,
inter quas Danaï femina turba senis.
5 hic equidem Phoebō visus mihi pulchrior ipso
marmoreus tacita carmen hiare lyra,
atque aram circum steterant armenta Myronis,
quattuor artifices, vivida signa, boves.
tum medium claro surgebat marmore templum,
10 et patria Phoebō carius Ortygia.
in quo Solis erat supra fastigia currus,
et valvae, Libyci nobile dentis opus,
altera deiectos Parnasi vertice Gallos,
altera maerebat funera Tantalidos.
15 deinde inter matrem deus ipse interque sororem
Pythius in longa carmina veste sonat.

XXXII.

Qui videt, is peccat: qui te non viderit ergo
non cupiet: facti lumina crimen habent.

- nam quid Praenesti dubias, o Cynthia, sortes,
quid petis Aeaei moenia Telegoni?
5 curve te in Herculeum deportant esseda Tibur?
Appia cur totiens te via ducit anus?
hoc utinam spatiere loco, quodeumque vacabis,
Cynthia! nam tibi me credere turba vetat,
cum videt accensis devotam currere taedis
10 in nemus et Triviae lumina ferre deae.
scilicet umbrosis sordet Pompeia columnis
porticus, aulaeis nobilis Attalicis,
et platanis creber pariter surgentibus ordo,
flumina sopito quaeque Anione cadunt,
15 tot leviter lymphis tota crepitantibus urbe
cum subito Triton ore recondit aquam.
falleris, ista tui furtum via monstrat amoris:
non urbem, demens, lumina nostra fugis:
nil agis, insidias in me conponis inanes,
20 tendis iners docto retia nota mihi.
sed de me minus est: famae iactura pudicae
tanta tibi miserae quanta mereris erit.
nuper enim de te nostras † me laedit ad aures
rumor et in tota non bonus urbe fuit.
25 sed tu non debes inimicae cedere linguae:
semper formosis fabula poena fuit.
non tua deprenso damnata est fama veneno:
testis eris puras, Phoebe, videre manus:
sin autem longo nox una aut altera lusu

- 30 consumpta est, non me crimina parva movent.
Tyndaris externo patriam mutavit amore,
et sine decreto viva reducta domumst.
ipsa Venus, quamvis corrupta libidine Martis,
nec minus in caelo semper honesta fuit
35 quamvis Ida † parim pastorem dicat amasse
atque inter pecudes accubuisse deam.
hoc et hamadryadum spectavit turba sororum
silenique senes et pater ipse chori,
cum quibus Idaeo legisti poma sub antro,
40 supposita excipiens naica dona manu.
an quisquam in tanto stuprorum examine quaerit
‘cur haec tam dives? quis dedit? unde dedit?’
o nimium nostro felicem tempore Romam,
si contra mores una puella facit!
45 haec eadem ante illam inpune et Lesbia fecit:
quae sequitur, certe est invidiosa minus.
qui quaerit Tatios veteres duosque Sabinos,
hic posuit nostra nuper in urbe pedem.
tu prius et fluctus poteris siccare marinos
50 altaque mortali deligere astra manu,
quam facere ut nostrae nolint peccare puellae.
hic mos Saturno regna tenente fuit,
et cum Deucalionis aquae fluxere per orbem.
at post antiquas Deucalionis aquas,
55 dic mihi, quis potuit lectum servare pudicum,
quae dea cum solo vivere sola deo?

uxorem quondam magni Minois, ut aiunt,
corruptit torvi candida forma bovis.

nec minus aerato Danae circumdata muro

60 non potuit magno casta negare Iovi.

quod si tu Graias aequesve imitata Latinas,
semper vive meo libera iudicio.

XXXIII.

Tristia iam redeunt iterum sollemnia nobis :

Cynthia iam noctes est operata decem.

atque utinam pereat Nilo quae sacra tepente
misit matronis Inachis Ausoniis !

5 quae dea tam cupidos totiens divisit amantes ?

quaecumque illa fuit, semper amara fuit.

tu certe Iovis occultis in amoribus, Io,

sensisti, multas quid sit inire vias,

cum te iussit habere puellam cornua Iuno

10 et pecoris duro perdere verba sono.

ah quotiens quernis laesisti frondibus ora,

mansisti stabulis abdita pasta tuis !

an, quoniam agrestem detraxit ab ore figuram

Iuppiter, idcirco facta superba dea's ?

15 an tibi non satis est fuscis Aegyptus alumnis ?

- cur tibi tam longa Roma petita viast?
quidve tibi prodest viduas dormire puellas?
sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt,
aut nos e nostra te, saeva, fugabimus urbe:
20 cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit.
at tu, quae nostro nimium placata dolori's,
noctibus his vacui ter faciamus iter.
non audis, et verba sinis mea ludere, cum iam
flectant Icarii sidera tarda boves.
25 lenta bibis: mediae nequeunt te frangere noctes.
an nondum est talos mittere lassa manus?
ah pereat quicumque meracas repperit uvas
corruitque bonas nectare primus aquas!
Icare Cecropiis merito iugulate colonis,
30 pampineus nosti quam sit amarus odor.
tu quoque o Eurytion vino centaure peristi,
nec non Ismario tu, Polypheme, mero.
vino forma perit, vino corrumpitur aetas,
vino saepe suum nescit amica virum.
35 me miserum, ut multo nihil est mutata Lyaeo!
iam bibe: formosa es: nil tibi vina nocent,
cum tua praependent demissae in pocula sertae,
et mea deducta carmina voce legis.
largius effuso madeat tibi mensa Falerno,
40 spumet et aurato mollius in calice.
nulla tamen lecto recipit se sola libenter:
est quiddam quod vos quaerere cogat Amor.

semper in absentis felicior aestus amantes :
elevat adsiduos copia longa viros.

XXXIII.

- Cur quisquam faciem dominae iam credit amico?
sic erepta mihi paene puella meast.
expertus dico, nemo est in amore fidelis:
formosam raro non sibi quisque petit.
5 polluit ille deus cognatos, solvit amicos,
et bene concordēs tristia ad arma vocat.
hospes in hospitium Menelao venit adulter:
Colchis et ignotum nonne secuta virumst?
Lyncēu, tunc meam potuisti, perfide, curam
10 tangere? nonne tuae tum cecidere manus?
quid si non constans illa et tam certa fuisset?
posses in tanto vivere flagitio?
tu mihi vel ferro pectus vel perde veneno:
a domina tantum te modo tolle mea.
15 te socium vitae, te corporis esse licebit:
te dominum admitto rebus, amice, meis:
lecto te solum, lecto te deprecor uno.
rivalem possum non ego ferre Iovem.
ipse meas solus, quod nil est, aemulor umbras,

- 20 stultus, quod stulto saepe timore tremo.
una tamen causa est, qua crimina tanta remitto,
errabant multo quod tua verba mero.
sed numquam vitae fallit me ruga severae:
omnes iam norunt quam sit amare bonum.
- 25 Lynceus ipse meus seros insanit amores.
serum te nostros laetor adire deos.
quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
proderit aut rerum dicere posse vias?
aut quid Crethai tibi prosunt carmina lecta?
- 30 nil iuvat in magno vester amore senex.
tu Latiis Meropem musis imitare Philetan
et non inflati somnia Callimachi.
nam cursus licet Aetoli referas Acheloi,
fluxerit ut magno fractus amore liquor,
- 35 atque etiam ut Phrygio fallax Maeandria campo
errat et ipsa suas decipit unda vias,
qualis et Adrasti fuerit vocalis Arion
tristis ad Archemori funera victor equus:
† non Amphiaraeae posint tibi fata quadrigae
- 40 aut Capanei magno grata ruina Iovi.
desine et Aeschyleo componere verba cothurno,
desine, et ad molles membra resolve choros.
incipere iam angusto versus includere torno,
inque tuos ignes, dure poeta, veni.
- 45 tu non Antimacho, non tutior ibis Homero:
despicit et magnos recta puella deos.

- sed non ante gravi taurus succumbit aratro,
cornua quam validis haeserit in laqueis,
nec tu tam duros per te patieris amores :
- 50 trux tamen a nobis ante domandus eris.
harum nulla solet rationem quaerere mundi,
nec cur fraternis Luna laboret equis,
nec si post Stygias aliquid restabimus undas,
nec si consulto fulmina missa tonent.
- 55 adspice me, cui parva domi fortuna relictast,
nullus et antiquo Marte triumphus avi,
ut regnem mixtas inter conviva puellas
hoc ego quo tibi nunc elebor ingenio.
me iuvet hesternis positum languere corollis,
- 60 quem tetigit iactu certus ad ossa deus,
Actia Vergilium custodis litora Phoebi,
Caesaris et fortes dicere posse rates,
qui nunc Aeneae Troiani suscitât arma
iactaque Lavinis moenia litoribus.
- 65 cedite Romani scriptores, cedite Grai :
nescio quid maius nascitur Iliade.
tu canis umbrosi subter pineta Galaesi
Thyrsin et attritis Daphnin arundinibus,
utque decem possint corrumpere mala puellas,
- 70 missus et inpressis haedus ab uberibus.
felix, qui viles pomis mercaris amores !
huic licet ingratae Tityrus ipse canat.
felix intactum Corydon qui temptat Alexin

agricolae domini carpere delicias!

75 quamvis ille sua lassus requiescat avena,

laudatur facilis inter hamadryadas.

tu canis Ascraei veteris praecepta poetae,

quo seges in campo, quo viret uva ingo.

tale facis carmen, docta testudine quale

80 Cynthus inpositis temperat articulis.

non tamen haec ulli venient ingrata legenti,

sive in amore rudis sive peritus erit.

nec minor his animis, aut, si minor, ore canorus

anseris indocto carmine cessit olor.

86 haec quoque perfecto ludebat Iasone Varro,

Varro Leucadiae maxima flamma suae.

haec quoque lascivi cantarunt scripta Catulli,

Lesbia quis ipsa notior est Helena.

haec etiam docti confessa est pagina Calvi,

90 cum caneret miserae funera Quintiliae.

et modo formosa quam multa Lycoride Gallus

mortuus inferna vulnera lavit aqua!

Cynthia quin etiam versu laudata Properti,

hos inter si me ponere Fama volet.

SEX. PROPERTII

ELEGIARUM

LIBER QUARTUS.

I.

Callimachi manes et Coi sacra Philetæ,
in vestrum, quaeso, me sinite ire nemus,
primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
Itala per Graios orgia ferre choros.

5 dicite, quo pariter carmen tenuastis in antro?
quove pede ingressi? quamve bibistis aquam?
ah valeat, Phoebum quicumque moratur in armis!
exactus tenui pumice versus eat.

quo me Fama levat terra sublimis, et a me
10 nata coronatis musa triumphat equis,
et mecum in curru parvi vectantur Amores,
scriptorumque meas turba secuta rotas.
quid frustra missis in me certatis habenis?

non datur ad musas currere lata via.

15 multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
qui finem imperii Bactra futura canent :
sed, quod pace legas, opus hoc de monte sororum
detulit intacta pagina nostra via.

mollia, Pegasides, date vestroserta poetae :

20 non faciet capiti dura corona meo.
at mihi quod vivo detraxerit invida turba,
post obitum duplici fenore reddet Honos.

omnia post obitum fingit maiora vetustas :
maius ab exequiis nomen in ora venit.

25 nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces,
fluminaque Haemonio comminus isse viro,
Idaeum Simoenta Iovis cum prole Scamandro,
Hectora per campos ter maculasse rotas?
Deiphobumque Helenumque et Polydamanta et in
armis

30 qualemcumque Parin vix sua nosset humus.

exiguo sermone fores nunc, Ilion et tu

Troia bis Oetaei numine capta dei.

nec non ille tui casus memorator Homerus
posteritate suum crescere sensit opus.

35 meque inter seros laudabit Roma nepotes :

illum post cineres auguror ipse diem.

ne mea contempto lapis indicet ossa sepulcro

provisum est Lycio vota probante deo.

carminis interea nostri redeamus in orbem :

- gaudeat in solito tacta puella sono.
Orphea detinuisse feras et concita dicunt
flumina Threicia sustinuisse lyra :
saxa Cithaeronis Thebas agitata per artem
sponte sua in muri membra coisse ferunt :
6 quin etiam, Polypheme, fera Galatea sub Aetna
ad tua rorantes carmina flexit equos :
miremur, nobis et Baccho et Apolline dextro
turba puellarum si mea verba colit?
quod non Taenariis domus est mihi fulta columnis,
10 nec camera auratas inter eburna trabes,
nec mea Phaeacas aequant pomaria silvas,
non operosa rigat Marcus antra liquor :
at musae comites, et carmina grata legenti,
et defessa choris Calliopea meis.
15 fortunata, meo siqua es celebrata libello !
carmina erunt formae tot monimenta tuae.
nam neque pyramidum sumptus ad sidera ducti
nec Iovis Elei caelum imitata domus
nec Mausolei dives fortuna sepulcri
20 mortis ab extrema condicione vacant.
aut illis flamma aut imber subducet honores,
annorum aut ictu pondera victa ruent.
at non ingenio quaesitum nomen ab aevo
excidet : ingenio stat sine morte decus.
-

III.

Visus eram molli recubans Heliconis in umbra,
 Bellerophonteï qua fuit umor equi,
 reges, Alba, tuos et regum facta tuorum,
 tantum operis, nervis hiscere posse meis,
 5 parvaque tam magnis admoram fontibus ora,
 unde pater sitiens Ennius ante bibit,
 et cecini Curios fratres et Horatia pila,
 regiaque Aemilia vecta tropaea rate,
 victricesque moras Fabii pugnamque sinistram
 10 Cannensem et versos ad pia vota deos,
 Hannibalemque lares Romana sede fugantes,
 anseris et tutum voce fuisse Iovem.
 cum me Castalia speculans ex arbore Phoebus
 sic ait, aurata nixus ad antra lyra,
 15 'quid tibi cum tali, demens, est flumine? quis te
 carminis heroi tangere iussit opus?
 non hic ulla tibi speranda est fama, Properti:
 mollia sunt parvis prata terenda rotis,
 ut tuus in scamno iactetur saepe libellus,
 20 quem legat expectans sola puella virum.
 cur tua praescripto sevecta est pagina gyro?
 non est ingenii cymba gravanda tui.
 alter remus aquas, alter tibi radat arenas:

- tutus eris : medio maxima turba marist.⁷
25 dixerat, et plectro sedem mihi monstrat eburno,
qua nova muscoso semita facta solost.
hic erat adfixis viridis spelunca lapillis,
pendebantque cavis tympana pumicibus,
orgia mystarum, et Sileni patris imago
30 fictilis, et calami, Pan Tegeae, tui,
et Veneris dominae volucres, mea turba, columbae
tingunt Gorgonio punica rostra lacu,
diversaeque novem sortitae rura puellae
exercent teneras in sua dona manus.
35 haec hederas legit in thyrsos, haec carmina nervis
aptat, at illa manu texit utraque rosam.
e quarum numero me contigit una dearum :
ut reor a facie, Calliopea fuit.
contentus niveis semper vectabere cynis,
40 nec te fortis equi ducet ad arma sonus.
nil tibi sit rauco praeconia classica cornu
flare, nec Aonium tinguere Marte nemus,
aut quibus in campis Mariano proelia signo
stent et Teutonicas Roma refringat opes,
45 barbarus aut Suevo perfusus sanguine Rhenus
saucia maerenti corpora vectet aqua.
quippe coronatos alienum ad limen amantes
nocturnaeque canes ebria signa fugae,
ut per te clausas sciat excantare puellas,
50 qui volet austeros arte ferire viros.⁷

talìa Calliope, lymphisque a fonte petitis
ora Philetaea nostra rigavit aqua.

III.

- Arma deus Caesar dices meditatur ad Indos,
et freta gemmiferi findere classe maris.
magna, viri, merces. parat ultima terra triumphos:
Tigris et Euphrates sub tua iura fluent:
5 sera, sed Ausoniis veniet provincia virgis:
adsuescent Latìo Partha tropaea Iovi.
ite agite, expertae bello date lintea prorae,
et solitum armigeri ducite munus equi.
omina fausta cano. Crassos clademque piate:
10 ite et Romanae consulite historiae.
Mars pater et sacrae fatalia lumina Vestae,
ante meos obitus sit, precor, illa dies
qua videam spoliis oneratos Caesaris axes,
ad vulgi plausus saepe resistere equos,
15 inque sinu carae nixus spectare puellae
incipiam, et titulis oppida capta legam,
tela fugacis equi et braccati militis arcus
et subter captos arma sedere duces.
ipsa tuam serva prolem, Venus: hoc sit in aevum,
20 cernis ab Aenea quod superesse caput.

præda sit hæc illis quorum meruere labores :
me sat erit sacra plaudere posse via.

V.

- Pacis Amor deus est, pacem veneramur amantes :
sat mihi cum domina proelia dura mea,
nec tantum invisio pectus mihi carpitur auro,
nec bibat e gemma divite nostra sitis,
5 nec mihi mille iugis Campania pinguis aretur,
nec miser aera paro clade, Corinthe, tua.
o prima infelix fingenti terra Prometheo !
ille parum cauti pectoris egit opus :
corpora disponens mentem non vidit in arte.
10 recta animi primum debuit esse via.
nunc maris in tantum vento iactamur, et hostem
quaerimus, atque armis nectimus arma nova.
haud ullas portabis opes Acherontis ad undas :
nudus ad infernas, stulte, vehere rates.
15 victor cum victis pariter miscebitur umbris :
consule cum Mario, capte Ingurtha, sedes.
Lydus Dulichio non distat Croesus ab Iro.
optima mors, parcae quæ venit acta die.
me iuvat in prima coluisse Heliconæ iuventa,

- 20   musarumque choris implicuisse manus :
me iuvat et multo mentem vincire Lyaeo
      et caput in verna semper habere rosa.
atque ubi iam Venerem gravis interceperit aetas,
      sparserit et nigras alba senecta comas,
25   tum mihi naturae libeat perdiscere mores,
      quis deus hanc mundi temperet arte domum,
qua venit exoriens, qua deficit, unde coactis
      cornibus in plenum menstrua luna redit,
unde salo superant ventî, quid flamine captet
30   eurus, et in nubes unde perennis aqua,
sit ventura dies, mundi quae subruat arces,
      purpureus pluvias cur bibit arcus aquas,
aut cur Perrhaebi tremuere cacumina Pindi,
      solis et atratis luxerit orbis equis,
35   cur serus versare boves et plaustra Bootes,
      Pleiadum spisso cur coit igne chorus,
curve suos fines altum non exeat aequor,
      plenus et in partes quattuor annus eat,
sub terris sint iura deum et tormenta nocentum,
40   Tisiphones atro si furit angue caput,
aut Alcmaeoniae furiae aut ieiunia Phinei,
      num rota, num scopuli, num sitis inter aquas,
num tribus infernum custodit faucibus antrum
      Cerberus, et Tityo iugera pauca novem,
45   an ficta in miseras descendit fabula gentis,
      et timor haud ultra quam rogos esse potest.

exitus hic vitae superet mihi : vos, quibus arma
grata magis, Crassi signa referte domum.

VI.

- Dic mihi de nostra, quae sentis, vera puella :
sic tibi sint dominae, Lygdame, dempta iuga.
num me laetitia tumefactum fallis inani,
haec referens quae me credere velle putas?
- 5 omnis enim debet sine vano nuntius esse,
maioresque timens servus habere fidem.
nunc mihi, siqua tenes, ab origine dicere prima
incipere : suspensis auribus ista bibam.
sicine eam incomptis vidisti flere capillis?
- 10 illius ex oculis multa cadebat aqua?
nec speculum strato vidisti, Lygdame, lecto?
ornabat niveas nullane gemma manus?
at maestam teneris vestem pendere lacertis,
scriniaque ad lecti clausa iacere pedes?
- 15 tristis erat domus, et tristes sua pensa ministrae
carpebant, medio nebat et ipsa loco,
umidaque inpressa siccat lumina lana,
rettulit et querulo iurgia nostra sono?
haec te teste mihi promissa est, Lygdame, merces?
- 20 est poenae servo rumpere teste fidem.

- ille potest nullo miseram me linquere facto
et qualem nulla dicere habere domo.
gaudet me vacuo solam tabescere lecto :
si placet, insultet, Lygdame, morte mea.
25 non me moribus illa, sed herbis improba vicit:
staminea rhombi ducitur ille rota :
illum turgentis ranae portenta rubetae
et lecta exectis anguibus ossa trahunt,
et strigis inventae per busta iacentia plumae,
30 vinctaque funesto lanea vitta toro.
si non vana canunt mea somnia, Lygdame, testor,
poena erit ante meos sera, sed ampla, pedes,
putris et in vacuo texetur aranea lecto,
noctibus illorum dormiet ipsa Venus.’
85 quae tibi si veris animis est questa puella,
hac eadem rursus, Lygdame, curre via,
et mea cum multis lacrimis mandata reporta,
iram, non fraudes esse in amore meo,
me quoque consimili inpositum torquerier igni :
40 iurabo bis sex integer esse dies.
quod mihi si e tanto felix concordia bello
extiterit, per me, Lygdame, liber eris.
-

VII.

- Ergo sollicitae tu causa, pecunia, vitae's !
per te in maturum mortis adimus iter.
tu vitiis hominum crudelia pabula praebes:
semina curarum de capite orta tuo.
- 5 tu Paetum ad Pharios tendentem lintea portus
obruis insano terque quaterque mari.
nam dum te sequitur, primo miser excidit aevo,
et nova longinquis piscibus esca natat:
et mater non iusta piaae dare debita terrae,
- 10 nec pote cognatos inter humare rogos,
sed tua nunc volucres adstant super ossa marinae,
nunc tibi pro tumulo Carpathium omne marest.
infelix Aquilo, raptae timor Orithyiae,
quae spolia ex illo tanta fuere tibi?
- 15 aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
portabat sanctos alveus ille viros.
Paete, quid aetatem numeras? quid cara natanti
mater in ore tibi est? non habet unda deos.
nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis
- 20 omnia detricto vincula fune cadunt.
sunt Agamemnonias testantia litora curas,
qua nota et Argynni poena minantis aquae.
hoc iuvene amisso classem non solvit Atrides,
pro qua mactata est Iphigenia mora.

- 25 reddite corpus humo : posita est in gurgite vita :
Paetum sponte tua, vilis arena, tegas :
et quotiens Paeti transibit nauta sepulcrum,
dicat 'et audaci tu timor esse potes'.
ite, rates curvas et leti texite causas :
- 30 ista per humanas mors venit acta manus.
terra parum fuerat fatis : adiecimus undas,
fortunae miseras auximus arte vias.
ancora te teneat, quem non tenuere penates ?
quid meritum dicas, cui sua terra parumst ?
- 35 ventorum est quodcumque paras : haut ulla carina
consenuit, fallit portus et ipse fidem.
natura insidians pontum substravit avaris :
ut tibi succedat, vix semel esse potest.
saxa triumphales fregere Capharea puppes,
40 naufraga cum vasto Graecia tracta salost.
paullatim socium iacturam flevit Ulixes,
in mare cui soli non valuere doli.
quod si contentus patrio bove verteret agros,
verbaque duxisset pondus habere mea,
- 45 viveret ante suos dulcis conviva penates,
pauper, at in terra, nil ubi flare potest.
non tulit hic Paetus stridorem audire procellae
et duro teneras laedere fune manus,
sed thyio thalamo aut Oricia terebintho
50 et fultum pluma versicolore caput.
huic fluctus vivo radicitus abstulit unguis,

et miser invisam traxit hiatus aquam ;
hunc parvo ferri vidit nox improba ligno :

Paetus ut occideret, tot coiere mala.

55 flens tamen extremis dedit haec mandata querellis,
cum moribunda niger clauderet ora liquor.

'di maris Aegaei quos sunt penes aequora, venti,
et quaecumque meum degravat unda caput,
quo rapitis miseros primae lanuginis annos?

60 attulimus longas in freta vestra manus.

ah miser alcyonum scopulis adfigar acutis :
in me caeruleo fuscina sumpta deost.

at saltem Italiae regionibus advehat aestus ;
hoc de me sat erit si modo matris erit.'

65 subtrahit haec fantem torta vertigine fluctus ;
ultima quae Paeto voxque diesque fuit.

o centum aequoreae Nereo genitore puellae,
et tu materno tacta dolore Theti,

vos decuit lasso supponere bracchia mento :

70 non poterat vestras ille gravare manus.

at tu, saeve aquilo, numquam mea vela videbis :
ante fores dominae condar oportet iners.

VIII.

Dulcis ad hesternas fuerat mihi rixa lucernas,
 vocis et insane tot maledicta tue.
 cur furibunda mero mensam propellis et in me
 proicis insana cymbia plena manu?
 5 tu vero nostros audax invade capillos,
 et mea formosis unguibus ora nota,
 tu minitare oculos subiecta exurere flamma,
 fac mea rescisso pectora nuda sinu.
 nimirum veri dantur mihi signa caloris:
 10 nam sine amore gravi femina nulla dolet.
 quae mulier rabida iactat convicia lingua,
 et Veneris magnae volvitur ante pedes,
 custodum gregibus circa seu stipat euntem,
 seu sequitur medias, maenas ut icta, vias,
 15 seu timidam crebro dementia somnia terrent,
 seu miseram in tabula picta puella movet:
 his ego tormentis animi sum vertis aruspex,
 has didici certo saepe in amore notas.
 non est certa fides, quam non in iurgia vertas.
 20 hostibus eveniat lenta puella meis!
 inmorso aequales videant mea vulnera collo:
 me doceat livor mecum habuisse meam.
 aut in amore dolere volo aut audire dolentem,
 Propert. ed. V.

- sive meas lacrimas sive videre tuas.
25 [tectis superciliis siquando verba remittis,
aut tua cum digitis scripta silenda notas.]
odi ego, cum numquam pungunt suspiria somnos:
semper in irata pallidus esse velim.
dulcior ignis erat Paridi, cum Graia per arma
30 Tyndaridi poterat gaudia ferre suae.
dum vincunt Danaï, dum restat barbarus Hector,
ille Helenae in gremio maxima bella gerit.
aut tecum aut pro te mihi cum rivalibus arma
semper erunt: in te pax mihi nulla placet.
35 gaude quod nulla est aequae formosa: doleres,
siqua foret: nunc sis iure superba licet.
at tibi, qui nostro nexisti retia lecto,
sit socer aeternum nec sine matre domus!
cui nunc siqua data est furandae copia noctis,
40 offensa illa mihi, non tibi amica, dedit.
-

VIII.

Maecenas eques Etrusco de sanguine regum,
intra fortunam qui cupis esse tuam,
quid me scribendi tam vastum mittis in aequor?
non sunt apta meae grandia vela rati.

- 5 turpe est, quod nequeas, capiti committere pondus,
et pressum inflexo mox dare terga genu.
omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
fama nec ex aequo ducitur ulla ingo.
gloria Lysippo est animosa effingere signa,
10 exactis Calamis se mihi iactat equis,
in Veneris tabula summam sibi ponit Apelles,
Parrhasius parva vindicat arte locum,
argumenta magis sunt Mentoris addita formae,
at Myos exiguum flectit acanthus iter,
15 Phidiacus signo se Iuppiter ornat eburno,
Praxitelen patria vindicat urbe lapis.
est quibus Eleae concurrit palma quadrigae,
est quibus in celeres gloria nata pedes.
hic satus ad pacem, hic castrensis utilis armis.
20 naturae sequitur semina quisque suae.
at tua, Maecenas, vitae praecepta recepi,
cogor et exemplis te superare tuis.
cum tibi Romano dominas in honore secures
et liceat medio ponere iura foro,
25 vel tibi Medorum pugnaces ire per hastas
atque onerare tuam fixa per arma domum,
et tibi ad effectum vires det Caesar, et omni
tempore tam faciles insinuentur opes,
parcis, et in tennes humilem te colligis umbras,
30 velorum plenos subtrahis ipse sinus.
crede mihi, magnos aequabunt ista Camillos

- iudicia, et venies tu quoque in ora virum,
Caesaris et famae vestigia iuncta tenebis :
Maecenatis erunt vera tropaea fides.
- 35 non ego velifera tumidum mare findo carina : †
tuta sub exiguo flumine nostra morast.
non flebo in cineres arcem sedisse paternos
Cadmi, nec septem proelia clade pari,
nec referam Scaeas et Pergama Apollinis arces,
- 40 et Danaum decimo vere redisse rates,
moenia cum Graio Neptunia pressit aratro
victor Palladiae ligneus artis equus.
inter Callimachi sat erit placuisse libellos
et cecinisse modis, Coe poeta, tuis.
- 45 haec urant pueros, haec urant scripta puellas,
meque deum clament et mihi sacra ferant.
te duce vel Iovis arma canam caeloque minantem
Coeum et Phlegraeis Oromedonta iugis,
celsaque Romanis decerpta Palatia tauris
- 50 ordiar et caeso moenia firma Remo,
eductosque pares silvestri ex ubere reges,
crescet et ingenium sub tua iussa meum,
prosequar et currus utroque ab litore ovantes,
Parthorum astutae tela remissa fugae,
- 55 castraque Pelusi Romano subruta ferro,
Antonique graves in sua fata manus.
mollis tu coeptae fautor cape lora iuventae
dexteraque inmissis da mihi signa rotis.

hoc mihi, Maecenas, laudis concedis, et a test
60 quod ferar in partes ipse fuisse tuas.

X.

Mirabar, quidnam misissent mane camenae,
ante meum stantes sole rubente torum.
natalis nostrae signum misere puellae,
et manibus faustos ter crepuere sonos.
5 transeat hic sine nube dies, stent aere venti,
ponat et in sicco molliter unda minas.
adspiciam nullos hodierna luce dolentes,
et Niobes lacrimas supprimat ipse lapis,
alcyonum positis requiescant ora querellis,
10 increpet absumptum nec sua mater Ityn.
tuque, o cara mihi, felicibus edita pennis,
surge et poscentes iusta precare deos.
ac primum pura somnum tibi discute lympa
et nitidas presso pollice finge comas:
15 dein, qua primum oculos cepisti veste Properti,
indue, nec vacuum flore relinque caput:
et pete, qua polles, ut sit tibi forma perennis
inque meum semper stent tua regna caput.
inde coronatas ubi ture piaveris aras,

- 20 luxerit et tota flamma secunda domo,
sit mensae ratio, noxque inter pocula currat,
et crocino naris murreus ungat onyx.
tibia nocturnis succumbat rauca choreis,
et sint nequitiae libera verba tuae,
25 dulciaque ingratos adimant convicia somnos,
publica vicinae perstrepat aura viae.
sit sors et nobis talorum interprete iactu,
quem gravibus pennis verberet ille puer.
cum fuerit multis exacta trientibus hora,
30 noctis et instituet sacra ministra Venus,
annua solvamus thalamo sollemnia nostro,
natalisque tui sic peragamus iter.
-

XI.

- Quid mirare, meam si versat femina vitam
et trahit addictum sub sua iura virum,
criminaque ignavi capitis mihi turpia fingis,
quod nequeam fracto rumpere vincla iugo?
5 venturam melius praesagit navita noctem,
vulneribus didicit miles habere metum.
ista ego praeterita iactavi verba iuventa:
tu nunc exemplo disce timere meo.

- Colchis flagrantis adamantina sub iuga tauros
10 egit et armigera proelia sevit humo,
custodisque feros clausit serpentis hiatus,
iret ut Aesonias aurea lana domos.
ausa ferox ab equo quondam oppugnare sagittis
Maeotis Danaum Penthesilea rates ;
15 aurea cui postquam nudavit cassida frontem,
vicit victorem candida forma virum.
Omphale in tantum formae processit honorem,
Lydia Gygaeo tincta puella lacu,
ut, qui pacato statuisset in orbe columnas,
20 tam dura traheret mollia pensa manu.
Persarum statuit Babylona Semiramis urbem,
ut solidum cocto tolleret aggere opus,
et duo in adversum missi per moenia currus
ne possent tacto stringere ab axe latus,
25 duxit et Euphratem medium, qua condidit arces,
iussit et imperio subdere Bactra caput.
nam quid ego heroas, quid raptem in crimina divos?
(Iuppiter infamat seque suamque domum)
quid, modo quae nostris opprobria vexerit armis
30 et famulos inter femina trita suos?
coniugis obsceni pretium Romana poposcit
moenia et addictos in sua regna patres.
noxia Alexandria, dolis aptissima tellus,
et totiens nostro Memphi cruenta malo,
35 tres ubi Pompeio detraxit harena triumphos!

- tollet nulla dies hanc tibi, Roma, notam.
issent Phlegraeo melius tibi funera campo,
vel tua si socero colla daturus eras.
scilicet incesti meretrix regina Canopi
40 (una Philippeo sanguine adusta nota)
ausa Iovi nostro latrantem opponere Anubim,
et Tiberim Nili cogere ferre minas,
Romanamque tubam crepitanti pellere sistro,
baridos et contis rostra Liburna sequi,
45 foedaque Tarpeio conopia tendere saxo,
iura dare et statuas inter et arma Mari.
quid nunc Tarquinii fractas iuvat esse secures,
nomine quem simili vita superba notat,
si mulier patienda fuit? cape, Roma, triumphum,
50 et longum Augusto salva precare diem.
fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili:
accepere tuae Romula vincla manus.
bracchia spectavi sacris admorsa colubris,
et trahere occultum membra soporis iter.
55 'non hoc, Roma, fui tanto tibi cive verenda'
dixit 'et adsiduo lingua sepulta mero.'
septem urbs alta iugis, toto quae praesidet orbi,
femineas timuit territa Marte minas.
Hannibalis spolia et victi monimenta Syphacis
60 et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes,
Curtius expletis statuit lamenta lacunis,
at Decius misso proelia rupit equo,

Coclitis abscissos testatur semita pontes,
est cui cognomen corvus habere dedit.

65 haec di condiderant, haec di quoque moenia servant :

vix timeat salvo Caesare Roma Iovem.
nunc ubi Scipiadae classes, ubi signa Camilli,
aut modo Pompeia Bospore capta manu?
Leucadius versas acies memorabit Apollo.

70 tantum operis belli sustulit una dies.
at tu, sive petes portus seu, navita, linques,
Caesaris in toto sis memor Ionio.

XII.

Postume, plorantem potuisti linquere Gallam,
miles et Augusti fortia signa sequi?
tantine ulla fuit spoliati gloria Parthi,
ne faceres Galla multa rogante tua?

8 si fas est, omnes pariter pereatis avari,
et quisquis fido praetulit arma toro!
tu tamen iniecta tectus, vesane, lacerna
potabis galea fessus Araxis aquam.

illa quidem interea fama tabescet inani,

10 haec tua ne virtus fiat amara tibi,

neve tua Medae laetentur caede sagittae,
ferreus aurato neu cataphractus equo,
neve aliquid de te flendum referatur in urna.
sic redeunt, illis qui cecidere locis.

- 15 ter quater in casta felix o Postume Galla,
moribus his alia coniuge dignus eras.
quid faciet nullo munita puella timore,
cum sit luxuriae Roma magistra suae?
sed securus eas: Gallam non munera vincent,
20 duritiaeque tuae non erit illa memor.
nam quocumque die salvum te fata remittent,
pendebit collo Galla pudica tuo.
Postumus alter erit miranda coniuge Ulixes.
non illi longae tot nocuere morae,
25 castra decem annorum, et Ciconum mons Ismara,
Calpe, †
exustaeque tuae mox, Polypheme, genae,
et Circes fraudes, lotosque herbaeque tenaces,
Scyllaque et alternas scissa Charybdis aquas,
Lampetis Ithacis verubus mugisse iuencos
30 (paverat hos Phoebos filia Lampetie),
et thalamum Aeacae flentis fugisse puellae,
totque hiemis noctes totque natasse dies,
nigrantisque domos animarum intrasse silentum,
sirenium surdo remige adisse lacus,
35 et veteres arcus leto renovasse procorum,
errorisque sui sic statuuisse modum.

nec frustra, quia casta domi persederat uxor.
vincit Penelopes Aelia Galla fidem.

XIII.

Quaeritis unde avidis nox sit pretiosa puellis
et Venere exhaustae damna querantur opes.
certa quidem tantis causa et manifesta ruinis:
luxuriae nimium libera facta viast.

- 5 Inda cavis aurum mittit formica metallis,
et venit e rubro concha Erythraea salo,
et Tyros ostrinos praebet Cadmea colores,
cinnamon et multi coston odoris Arabs.
haec etiam clausas expugnant arma pudicas
10 quaeque terunt fastus, Icarioti, tuos.
matrona incedit census induta nepotum
et spolia opprobrii nostra per ora trahit.
nulla est poscendi, nulla est reverentia dandi:
aut siqua est, pretio tollitur ipsa mora.
15 felix eoīs lex funeris una maritis,
quos Aurora suis rubra colorat equis.
namque ubi mortifero iacta est fax ultima lecto,
uxorum fuis stat pia turba comis,
et certamen habent leti, quae viva sequatur
20 coniugium: pudor est non licuisse mori.

- ardent victrices, et flammae pectora praebent,
inponuntque suis ora perusta viris.
hic genus infidum nuptarum, hic nulla puella
nec fida Euadne nec pia Penelope.
- 25 felix agrestum quondam pacata iuventus,
divitiae quorum messis et arbor erant.
illis munus erant decussa Cydonia ramo,
et dare puniceis plena canistra rubis,
nunc violas tondere manu, nunc mixta referre
- 30 lilia virgineos lucida per calathos,
et portare suis vestitas frondibus uvas
aut variam plumae versicoloris avem.
his tum blanditiis furtiva per antra puellae
oscula silvicolis empty dedere viris.
- 35 hinnulei pellis totos operibat amantes,
altaque nativo creverat herba toro,
pinus et incumbens lentas circumdabat umbras,
nec fuerat nudas poena videre deas,
corniger atque sui vacuam pastoris in aulam
- 40 dux aries saturas ipse reduxit oves,
dique deaeque omnes, quibus est tutela per agros,
praebebant vestris verba benigna focis.
'et leporem, quicumque venis, venaberis, hospes,
et si forte meo tramite quaeris avem :
- 45 et me Pana tibi comitem de rupe vocato,
sive petes calamo praemia sive cane.'
at nunc desertis cessant sacraria lucis :

- aurum omnes victa iam pietate colunt.
auro pulsa fides, auro venalia iura:
- 50 aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
torrida sacrilegum testantur limina Brennum,
dum petit intonsi Pythia regna dei:
at mons laurigero concussus vertice diras
Gallica Parnasus sparsit in arma nives.
- 55 te scelus accepto Thracis Polymestoris auro
nutrit in hospitio non, Polydore, pio.
tu quoque ut auratos gereres, Eriphyla, lacertos,
dilapsis nusquam est Amphiaras equis.
proloquar, atque utinam patriae sim vanus aruspex!
- 60 frangitur ipsa suis Roma superba bonis.
certa loquor, sed nulla fides: neque enim Ilia quon-
dam
verax Pergameis maenas habenda malis.
sola Parim Phrygiae fatum componere, sola
fallacem patriae serpere dixit equum.
- 65 ille furor patriae fuit utilis, ille parenti:
experta est veros inrita lingua deos.

XIII.

Multa tuae, Sparte, miramur iura palaestrae,
sed mage virginei tot bona gymnasii,

- quod non infames exercet corpore ludos
inter luctantes nuda puella viros,
6 cum pila velocis fallit per brachia iactus,
increpat et versi clavis adunca trochi,
pulverulentaque ad extremas stat femina metas,
et patitur duro vulnera pancratio,
nunc ligat ad caestum gaudentia brachia loris,
10 missile nunc disci pondus in orbe rotat,
gyrum pulsat equis, niveum latus ense revincit,
virgineumque cavo protegit aere caput,
qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Thermodontiacis turba lavatur aquis,
15 et modo Taygeti, crines adspersa pruina,
sectatur patrios per iuga longa canes.
qualis et Eurotae Pollux et Castor harenis,
hic victor pugnīs, ille futurus equis;
inter quos Helene nudis capere arma papillis
20 fertur nec fratres erubuisse deos.
lex igitur Spartana vetat secedere amantes,
et licet in triviis ad latus esse suae,
nec timor aut ulla est clausae tutela puellae,
nec gravis austeri poena cavenda viri.
25 nullo praemisso de rebus tute loquaris
ipse tuis: longae nulla repulsa morae.
nec Tyriae vestes errantia lumina fallunt,
est neque odoratae cura molesta comae.
at nostra ingenti vadit circumdata turba,

80   nec digitum angusta est inseruisse via.
nec quae sint facies nec quae sint verba rogandi,
    invenias: caecum versat amator iter.
quod si iura fores pugnasque imitata Laconum,
    carior hoc esses tu mihi, Roma, bono.

XV.

Sic ego non ullos iam norim in amore tumultus,
    nec veniat sine te nox vigilanda mihi:
ut mihi praetexti pudor est ablatum amictus
    et data libertas noscere amoris iter,
6   illa rudes animos per noctes conscia primas
    imbuit heu nullis capta Lycinna datis:
tertius haud multo minus est cum ducitur annus;
    vix memini nobis verba coisse decem.
cuncta tuus sepelivit amor, nec femina post te
10   ulla dedit collo dulcia vincla meo.
testis erit Dirce tam vero crimine saeva,
    Nycteos Antiopen accubuisse Lyco.
ah quotiens pulcros ussit regina capillos
    molliaque inmites fixit in ora manus!
15   ah quotiens famulam pensis oneravit iniquis
    et caput in dura ponere iussit humo!

saepe illam inmundis passa est habitare tenebris,
vilem ieiunae saepe negavit aquam.

- Iuppiter, Antioepae nusquam succurris habenti
20 tot mala? corrumpit dura catena manus.
si deus es, tibi turpe tuam servire puellam.
invocet Antiope quem nisi vincta Iovem?
sola tamen, quaecumque aderant in corpore vires,
regales manicas rupit utraque manu.
25 inde Cithaeronis timido pede currit in arces.
nox erat, et sparso triste cubile gelu.
saepe vago Asopi sonitu permota fluentis
credebat dominae pone venire pedes.
et durum Zethum et lacrimis Amphiona mollem
30 experta est stabulis mater abacta suis.
ac veluti, magnos cum ponunt aequora motus,
eurus ubi adverso desinit ire noto,
litore si tacito sonitus rarescit arenae,
sic (cadit inflexo lapsa puella genu)
35 sera, tamen pietas: natis est cognitus error.
digne Iovis natos qui tueare senex,
tu reddis pueris matrem, puerique trahendam
vinxerunt Dircen sub trucidis ora bovis.
Antiope, cognosce Iovem: tibi gloria Dirce
40 ducitur in multis mortem habitura locis.
prata cruentantur Zetho victorque canebat
paeana Amphion rupe, Aracynthe, tua.
at tu non meritam parcas vexare Lycinnam:

nescit vestra ruens ira referre pedem.

45 fabula nulla tuas de nobis concitet aures :
te solam et lignis funeris ustus amem.

XVI.

Nox media, et dominae mihi venit epistula nostrae :

Tibure me missa iussit adesse mora,
candida qua geminas ostendunt culmina turres
et cadit in patulos lympha Aniena lacus.

5 quid faciam ? obductis committam mene tenebris,
ut timeam audaces in mea membra manus ?
at si distulero haec nostro mandata timore,
nocturno fletus saevior hoste mihi.

peccaram semel, et totum sum pulsus in annum :

10 in me mansuetas non habet illa manus.

nec tamen est quisquam, sacros qui laedat amantes :
Scironis media sic licet ire via.

quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris :
nemo adeo ut noceat barbarus esse volet.

15 luna ministrat iter, demonstrant astra salebras,
ipse Amor accensas percutit ante faces,
saeva canum rabies morsus avertit hiantis ;
huic generi quovis tempore tuta viast.

sanguine tam parvo quis enim spargatur amantis

- 20   inprobis? † exclusis fit comes ipsa Venus.
quod si certa meos sequerentur funera casus,
      talis mors pretio vel sit emenda mihi.
adferet haec unguenta mihi sertisque sepulcrum
      ornabit custos ad mea busta sedens.
- 25   di faciant, mea ne terra locet ossa frequenti,
      qua facit adsiduo tramite vulgus iter.
post mortem tumuli sic infamantur amantum.
      me tegat arborea devia terra coma,
aut humer ignotae cumulis vallatus harenae.
- 30   non iuvat in media nomen habere via.
-

XVII.

- Nunc, o Bacche, tuis humiles advolvimur aris:
      da mihi pacato vela secunda, pater.
tu potes insane Veneris conpescere fastus,
      curarumque tuo fit medicina mero.
- 5   per te iunguntur, per te solvuntur amantes:
      tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.
te quoque enim non esse rudem testatur in astris
      lyncibus ad caelum vecta Ariadna tuis.
hoc mihi, quod veteres custodit in ossibus ignes,
- 10   funera sanabunt aut tua vina malum.
semper enim vacuos nox sobria torquet amantes,

spesque timorque animum versat utroque modo.
quod si, Bacche, tuis per fervida tempora donis
    accersitus erit somnus in ossa mea,
15 ipse seram vites pangamque ex ordine colles,
    quos carpant nullae me vigilante ferae.
dum modo purpureo spument mihi dolia musto,
    et nova pressantis inquinet uva pedes,
quod superest vitae, per te et tua cornua, vivam,
20 virtutisque tuae, Bacche, poeta ferar.
dicam ego maternos Aetnaeo fulmine partus,
    Indica Nysaeis arma fugata choris,
vesanumque nova nequiquam in vite Lycurgum,
    Pentheos in triplices funera grata greges,
25 curvaque Tyrrhenos delphinum corpora nautas
    in vada pampinea desiluisse rate,
et tibi per mediam bene olentia flumina Naxon,
    unde tuum potant Naxia turba merum.
candida laxatis onerato colla corymbis
30 cinget Bassaricas Lydia mitra comas,
levis odorato cervix manabit olivo,
    et feries nudos veste fluente pedes.
mollia Dircaeae pulsabunt tympana Thebae,
    capripedes calamo panes hiantes canent,
35 vertice turrigero iuxta dea magna Cybebe
    tundet ad Idaeos cymbala rauca choros.
ante fores templi crater antistitis auro
    libatum fundens in tua sacra merum.

- haec ego non humili referam memoranda cothurno,
40 qualis Pindarico spiritus ore tonat.
tu modo servitio vacuum me siste superbo,
atque hoc sollicitum vince sopore caput.
-

XVIII.

- Clausus ab umbroso qua ludit pontus Averno,
fumida Baiarum stagna tepentis aquae,
qua iacèt et Troiae tubicen Misenus arena,
et sonat Herculeo structa labore via,
5 hic ubi mortales, dexter cum quaereret urbes,
cymbala Thebano concrepuere deo,
at nunc, invisae magno cum crimine Baiae,
quis deus in vestra constitit hostis aqua?
his pressus Stygias vultum demisit in undas
10 errat et in vestro spiritus ille lacu.
quid genus aut virtus aut optima profuit illi
mater, et amplexum Caesaris esse focos,
aut modo tam pleno fluitantia vela theatro,
et per maternas omnia gesta manus?
15 occidit, et misero steterat vigesimus annus:
tot bona tam parvo clausit in orbe dies.
i nunc, tolle animos et tecum finge triumphos,
stantiaque in plausum tota theatra iuvent,

Attalicas supera vestes, atque omnia magnis
20 gemmea sint ludis: ignibus ista dabis.
sed tamen huc omnes, huc primus et ultimus ordo:
est mala, sed cunctis ista terenda viast:
exoranda canis tria sunt latrantia colla,
scandenda est torvi publica cymba senis.
25 ille licet ferro cautus se condat et aere:
mors tamen inclusum protrahit inde caput.
Nirea non facies, non vis exemit Achillem,
Croesum aut Pactoli quas parit umor opes.
hic olim ignaros luctus populavit Achivos,
30 Atridae magno cum stetit alter amor.
at tibi, nauta, pias hominum qui traicis umbras,
huc animae portent corpus inane tuae:
qua Siculae victor telluris Claudius et qua
Caesar, ab humana cessit in astra via.

XVIII.

Obicitur totiens a te mihi nostra libido:
crede mihi, vobis imperat ista magis.
vos, ubi contempti rupistis frena pudoris,
nescitis captae mentis habere modum.
5 flamma per incensas citius sedetur aristas
fluminaque ad fontis sint reditura caput

- et placidum Syrtes portum et bona litora nautis
præbeat hospitio saeva Malea suo,
quam possit vestros quisquam reprehendere cursus
10 et rapidae stimulos frangere nequitiae.
testis, Cretaei fastus quae passa iuveni
induit abiegnae cornua falsa bovis:
testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
quae voluit liquido tota subire deo.
15 crimen et illa fuit patria succensa senecta
arboris in frondes condita Myrrha novae.
nam quid Medae referam quo tempore matris
iram natorum caede piavit amor?
quidve Clytaemnestrae, propter quam tota Mycenis
20 infamis stupro stat Pelopea domus?
tuque o Minoa venundata, Scylla, figura,
tondens purpurea regna paterna coma.
hanc igitur dotem virgo desponderat hosti!
Nise, tuas portas fraude reclusit Amor.
25 at vos, innuptae, felicius urite taedas:
pendet Cretaea tracta puella rate.
non tamen inmerito Minos sedet arbiter Orci:
victor erat quamvis, aequus in hoste fuit.
-

XX.

- Credis eum iam posse tuae meminisse figurae,
vidisti a lecto quem dare vela tuo?
durus, qui lucro potuit mutare puellam!
tantine, ut lacrimas, Africa tota fuit?
5 at tu, stulta, deos, tu fingis inania vera.
forsitan ille alio pectus amore terat.
est tibi forma potens, sunt castae Palladis artes,
splendidaque a docto fama refulget avo,
fortunata domus, modo sit tibi fidus amicus.
10 fidus ero: in nostros curre, puella, toros.
-

XX b.

- 13 Nox mihi prima venit. primae date tempora noctis:
longius in primo, Luna, morare toro?
11 tu quoque, qui aestivos spatiosius exigis ignes,
Phoebe, moraturae contrahe lucis iter.
15 foedera sunt ponenda prius signandaque iura
et scribenda mihi lex in amore novo.
haec Amor ipse suo constringet pignera signo:
testis sidereae tota corona deae.
quam multae ante meis cedent sermonibus horae,

- 20   dulcia quam nobis concitet arma Venus!
namque, ubi non certo vincitur foedere lectus,
non habet ultores nox vigilanda deos,
et quibus inposuit, solvit mox vincla libido:
contineant nobis omina prima fidem.
- 25   ergo, qui pactas in foedera ruperit aras,
pollueritque novo sacra marita toro,
illi sint quicumque solent in amore dolores,
et caput argutae praebeat historiae,
nec flenti dominae patefiant nocte fenestrae,
- 30   semper amet, fructu semper amoris egens.
-

XXI.

- Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas,
ut me longa gravi solvat amore via.
crescit enim adsidue spectando cura puellae:
ipse alimenta sibi maxima praebet amor.
- 5   omnia sunt temptata mihi, quacumque fugari
possit: at ex omni me premit iste deus.
vix tamen aut semel admittit, cum saepe negavit:
sen venit, extremo dormit amicta toro.
unum erit auxilium: mutatis Cynthia terris
- 10   quantum oculis, animo tam procul ibit amor.
nunc agite, o socii, propellite in aequora navem,

- remorumque pares ducite sorte vices,
iungiteque extremo felicia lintea malo :
iam liquidum nautis aura secundat iter.
- 15 Romanae turres et vos valeatis amici,
qualiscumque mihi tuque puella vale.
ergo ego nunc rudis Adriaci vehar aequoris hospes,
cogar et undisonos nunc prece adire deos.
deinde per Ionium vectus cum fessa Lechaeo
- 20 sedarit placida vela phaselus aqua,
quod superest, sufferre, pedes, properate laborem,
Isthmos qua terris arcet utrumque mare.
inde ubi Piraei capient me litora portus,
scandam ego Theseae bracchia longa viae.
- 25 † illic vel studiis animum emendare Platonis
† incipiam aut hortis, docte Epicure, tuis.
persequar aut studium linguae, Demosthenis arma,
librorumque tuos, docte Menandre, sales.
aut certe tabulae capient mea lumina pictae,
- 30 sive ebore exactae seu magis aere manus.
aut spatia annorum aut longa intervalla profundi
lenibunt tacito vulnera nostra sinu.
seu moriar, fato, non turpi fractus amore :
atque erit illa mihi mortis honesta dies.
-

XXII.

Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos,
Tulle, Propontiaca qua fluit Isthmos aqua ;
Dindymus et sacra fabricata e vite Cybebe,
raptorisque tulit qua via Ditis equos,
5 si te forte iuvant Helles Athamantidos urbes,
nec desiderio, Tulle, movere meo,
tu licet adspicias caelum omne Atlanta gerentem,
sectaque Persea Phorcidos ora manu,
Geryonae stabula, et luctantum in pulvere signa
10 Herculis Antaeique, Hesperidumque choros,
tuque tuo Colchum propellas remige Phasin,
Peliacaeque trabis totum iter ipse legas,
qua rudis Argoa natat inter saxa columba
in faciem prorae pinus adacta novae,
15 et sis qua Ortygia et visenda est ora Caystri,
et qua septenas temperat unda vias,
omnia Romanae cedent miracula terrae :
natura hic posuit, quidquid ubique fuit.
armis apta magis tellus quam commoda noxae,
20 famam, Roma, tuae non pudet historiae :
nam quantum ferro tantum pietate potentes
stamus, victrices temperat ira manus.
hic Anio Tiburne fluis, Clitumnus ab Umbro
tramite, et aeternum Marcius umor opus,

- 25 Albanus lacus et socia Nemorensis ab unda,
     potaque Pollucis lympa salubris equo.
 at non squamoso labuntur ventre cerastae,
     Itala portentis nec fluit unda novis,
 non hic Andromedae resonant pro matre catenae,
 30 nec tremis Ausonias, Phoebe fugate, dapes,
 nec cuiquam absentes arserunt in caput ignes,
     exitium nato matre movente suo,
 Penthea non saevae venantur in arbore bacchae
     nec solvit Danaas subdita cerva rates,
 35 cornua nec valuit curvare in pelice Iuno
     aut faciem turpi dedecorare bove,
 arboreasque cruces Sinis, et non hospita Grais
     saxa, et curvatas in sua fata trabes.
 haec tibi, Tulle, parens, haec est pulcherrima
     sedes,
 40 hic tibi pro digna gente petendus honos,
 hic tibi ad eloquium cives, hic ampla nepotum
     spes et venturae coniugis aptus amor.

XXIII.

Ergo tam doctae nobis periire tabellae,
     scripta quibus pariter tot periire bona.
 has quondam nostris manibus detriverat usus,

- qui non signatas iussit habere fidem.
5 illae iam sine me norant placare puellas,
et quaedam sine me verba diserta loqui.
non illas fixum caras effecerat aurum :
vulgari buxo sordida cera fuit.
quaesecumque mihi semper mansere fideles,
10 semper et effectus promeruere bonos.
forsitan haec illis fuerant mandata tabellis,
'irascor, quoniam es, lente, moratus heri.
an tibi nescio quae visa est formosior? an tu
non bene de nobis crimina ficta iacis?'
15 aut dixit 'venies hodie, cessabimus una :
hospitium tota nocte paravit Amor',
et quaecumque volens reperit non stulta puella,
garrula cum blandis dicitur hora dolis.
me miserum, his aliquis rationem scribit avarus,
20 et ponit duras inter ephemeridas.
quas si quis mihi rettulerit, donabitur auro.
quis pro divitiis ligna retenta velit?
i puer, et citus haec aliqua propone columna,
et dominum Esquiliis scribe habitare tuum.
-

XXIII.

- Falsa est ista tuae, mulier, fiducia formae,
olim oculis nimium facta superba meis.
noster amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes:
versibus insignem te pudet esse meis.
- 5 mixtam te varia laudavi saepe figura,
ut quod non esses esse putaret amor:
et color est totiens roseo collatus Eoo,
cum tibi quaesitus candor in ore foret.
quod mihi non patrii poterant avertere amici,
- 10 eluere aut vasto Thessala saga mari.
haec ego, non ferro non igne coactus, et ipsa
naufragus Aegaea vera fatebar aqua.
correptus saevo Veneris torrebar aheni,
vinctus eram versas in mea terga manus.
- 15 ecce coronatae portum tetigere carinae,
traiectae Syrtes, ancora iacta mihist.
nunc demum vasto fessi resipiscimus aestu,
vulneraque ad sanum nunc coiere mea.
mens bona, si qua dea es, tua me in sacraria dono.
- 20 exciderant surdo tot mea vota Iovi.
-

XXV.

- Risus eram positus inter convivia mensis,
et de me poterat quilibet esse loquax.
quinque tibi potui servire fideliter annos:
    ungue meam morso saepe querere fidem.
5 nil moveor lacrimis: ista sum captus ab arte.
    semper ab insidiis, Cynthia, flere soles.
flebo ego discedens, sed fletum iniuria vincet:
    tu bene conveniens non sinis ire iugum.
limina iam nostris valeant lacrimantia verbis,
10 nec tamen irata ianua fracta manu.
at te celatis aetas gravis urgeat annis,
    et veniat formae ruga sinistra tuae.
vellere tum cupias albos a stirpe capillos
    ah speculo rugas increpitante tibi,
15 exclusa inque vicem fastus patiare superbos,
    et quae fecisti facta queraris anus.
has tibi fatalis cecinit mea pagina diras
    eventum formae disce timere tuae.
-

SEX. PROPERTII

ELEGIARUM

LIBER QUINTUS.

I.

Hoc, quodcumque vides, hospes, qua maxima
Romast,

ante Phrygem Aenean collis et herba fuit :
atque ubi navali stant sacra Palatia Phoebos,
Euandri profugae concubuerunt boves.

6 fictilibus crevere deis haec aurea templa,
nec fuit opprobrium facta sine arte casa,
Tarpeiusque pater nuda de rupe tonabat,
et Tiberis nostris advena bubus erat.

qua gradibus domus ista Remi se sustulit, olim
10 unus erat fratrum maxima regna focus.
curia, praetexto quae nunc nitet alta senatu,
pellitos habuit rustica corda patres.

bucina cogebat priscos ad verba Quirites :
centum illi in prato saepe senatus erat.

15 nec sinuosa cavo pendebant vela theatro,
pulpita sollemnis non oluere crocos.
nulli cura fuit externos quaerere divos,

cum tremeret patrio pendula turba sacro,
annua at accenso celebrare Parilia faeno,

20 qualia nunc curto lustra novantur equo.

Vesta coronatis pauper gaudebat asellis,
ducebant macrae vilia sacra boves.

parva saginati lustrabant compita porci,
pastor et ad calamos exta litabat ovis.

25 verbera pellitus saetosa movebat arator,
unde licens Fabius sacra lupercus habet.

nec rudis infestis miles radiabat in armis :
miscebant usta proelia nuda sude.

prima galeritus posuit praetoria Lycomon,

30 magnaue pars Tatio rerum erat inter oves.

hinc Titiens Ramnesque viri Luceresque coloni,
quattuor hinc albos Romulus egit equos.

quippe suburbanae parva eminus urbe Bovillae,
et, qui nunc nulli, maxima turba Gabi,

35 et stetit Alba potens, albae suis omine nata,
hac, ubi Fidenas longe erat ire vias.

nil patrium nisi nomen habet Romanus alumnus :
sanguinis altricem non pudet esse lupam.

huc melius profugos misisti, Troia, penates.

- 40 o quali vecta est Dardana puppis ave !
iam bene spondebant tunc omina, quod nihil illam
laeserat abiegni venter apertus equi,
cum pater in gnati trepidus cervice pendit
et verita estumeros urere flamma pios.
- 45 tunc animi venere Deci Brutique secures,
vexit et ipsa sui Caesaris arma Venus,
arma resurgentis portans victricia Troiae.
felix terra tuos cepit, Iule, deos,
si modo Avernalis tremulae cortina Sibyllae
- 50 dixit Aventino rura pianda Remo,
aut si Pergameae sero rata carmina vatis
longaevum ad Priami vera fuere caput,
'vertite equum, Danaï ! male vincitis : Ilia tellus
vivet et huic cineri Iuppiter arma dabit.'
- 55 optima nutricum nostris lupa Martia rebus,
qualia creverunt moenia lacte tuo !
moenia namque pio conor disponere versu :
hei mihi quod nostro est parvus in ore sonus !
sed tamen exiguo quodcumque e pectore rivi
- 60 fluxerit, hoc patriae serviet omne meae.
Ennius hirsuta cingat sua dicta corona :
mi folia ex hedera porrige, Bacche, tua,
ut nostris tumefacta superbiat Umbria libris,
Umbria Romani patria Callimachi.
- 65 scandentes siquis cernet de vallibus arces,
ingenio muros aestimet ille meo.

- Roma, fave, tibi surgit opus: date candida cives
omina, et inceptis dextera cantet avis.
sacra diesque canam et cognomina prisca locorum:
70 has meus ad metas sudet oportet equus. —
'quo ruis imprudens, vage, dicere fata, Properti?
non sunt ah dextro condita fila colo.
aversis musis cantas, aversus Apollo:
poscis ab invita verba pigenda lyra.
75 certa feram certis auctoribus: haud ego vates
nescius aerata signa movere pila.
me creat Archytæ suboles Babylonius Horops
Horon, et a proavo ducta Conone domus.
di mihi sunt testes non degenerasse propinquos,
80 inque meis libris nil prius esse fide.
nunc pretium fecere deos, et fallitur auro
Iuppiter, obliquae signa iterata rotæ.
felicesque Iovis stellas Martisque rapacis,
et grave Saturni sidus in omne caput,
85 quid moveant pisces animosaque signa leonis,
lotus et Hesperia quid capricornus aqua,
dicam: Troia cades, et Troica Roma resurges;
et maris et terræ longa sepulcra canam.
dixi ego, cum geminos produceret Arria natos,
90 (illa dabat natis arma vetante deo)
non posse ad patrios sua pila referre penates:
nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
quippe Lupercus, equi dum saucia protegit ora,

heu sibi prolapso non bene cavit equo :

95 Gallus at, in castris dum credita signa tuetur,
concidit ante aquilae rostra cruenta suae.

fatales pueri, duo funera matris avarae.

vera, sed invito contigit ista fides.

idem ego, cum Cinarae traheret Lucina dolores

100 et facerent uteri pondera lenta moram,

'Tunonis votum facite inpetrabile' dixi :

illa parit, libris est data palma meis.

hoc neque arenosum Libyae Iovis explicat antrum,

aut sibi commissos fibra locuta deos,

105 aut si quis motas cornicis senserit alas,

umbrave quae magicis mortua prodit aquis :

adspicienda via est caeli, verusque per astra

trames, et ab zonis quinque petenda fides.

exemplum grave erit Calchas : namque Aulide solvit

110 ille bene haerentes ad pia saxa rates,

idem Agamemnoniae ferrum cervice puellae

tinxit, et Atrides vela cruenta dedit :

nec rediere tamen Danai. tu diruta fletum

supprime et Euboicos respice, Troia, sinus.

115 Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,

et natat exuviis Graecia pressa suis.

victor Oiliade, rape nunc et dilige vatem

quam vetat avelli veste Minerva sua.

hactenus historiae : nunc ad tua devehar astra :

120 incipe tu lacrimis aequus adesse novis.

- Umbria te notis antiqua penetibus edit
(mentior? an patriae tangitur ora tuae?),
qua nebulosa cavo rorat Mevania campo
et lacus aestivis intepet Umber aquis
125 scandentisque Asisi consurgit vertice murus,
murus ab ingenio notior ille tuo.
ossaque legisti non illa aetate legenda
patris, et in tenues cogeris ipse lares:
nam tua cum multi versarent rura iuveni,
130 abstulit excultas pertica tristis opes.
mox ubi bulla rudi dimissa est aurea collo,
matris et ante deos libera sumpta toga,
tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo
et vetat insano verba tonare foro.
135 at tu finge elegos, fallax opus, (haec tua castra) —
scribat ut exemplo cetera turba tuo.
militiam Veneris blandis patiere sub armis
et Veneris pueris utilis hostis eris.
nam tibi victrices, quascumque labore parasti,
140 eludet palmas una puella tuas:
et bene cum fixum mento discusseris uncum,
nil erit hoc, rostro te premet ansa suo.
illius arbitrio noctem lucemque videbis,
gutta quoque ex oculis non nisi iussa cadet.
145 nec mille excubiae nec te signata iuvabunt
limina: persuasae fallere rima sat est.
nunc tua vel mediis puppis luctetur in undis,

vel licet armatis hostis inermis eas,
vel tremefacta cavo tellus diducat hiatum :
150 octipedis cancri terga sinistra time.'

II.

Quid mirare meas tot in uno corpore formas?
accipe Vertumni signa paterna dei.
Tuscanus ego, et Tuscanus orior, nec paenitet inter
proelia Volcanios deseruisse focos.
5 haec me turba iuvat, nec templo laetor eburno :
Romanum satis est posse videre forum.
hac quondam Tiberinus iter faciebat, et aiunt
remorum auditos per vada pulsa sonos :
at postquam ille suis tantum concessit alumnis,
10 Vertumnus verſe dicor ab amne deus.
ſeu, quia vertentis fructum praecepimus anni,
Vertumni vulgus credidit eſſe ſacrum.
prima mihi variat liventibus uva racemis
et coma lactenti ſpicea fruge tumet.
15 hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna
cernis et aeſtivo mora rubere die.
inſitor hic ſolvit pomosa vota corona,
cum pirus invito ſtipite mala tulit.

mendax fama nocet: alius mihi nominis index:

20 de se narranti tu modo crede deo.

opportuna mea est cunctis natura figuris:

in quamcumque voles verte, decorus ero.

indue me Cois, fiam non dura puella:

meque virum sumpta quis neget esse toga?

25 da falcem et torto frontem mihi conprime faeno:

iurabis nostra gramina secta manu.

arma tuli quondam et, memini, laudabar in illis:

corbis in inposito pondere messor eram.

sobrius ad lites: at cum est inposta corona,

30 clamabis capiti vina subisse meo.

cinge caput mitra, speciem furabor Iacchi:

furabor Phoebi, si modo plectra dabis.

cassibus inpositis venor: sed arundine sumpta

Faunus plumoso sum deus aucupio.

35 est etiam aurigae species Vertumnus, et eius,

traicit alterno qui leve pondus equo.

suppetat hoc, pisces calamo praedabor, et ibo

mundus demissis institor in tunicis.

pastorem ad baculum possum curare, vel idem

40 sirpiculis medio pulvere ferre rosam.

nam quid ego adiciam, de quo mihi maxima famast,

hortorum in manibus dona probata meis?

caeruleus cucumis tumidoque cucurbita ventre

me notat et iunco brassica vincta levi:

45 nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter

inpositus fronti langueat ante meae.

at mihi, quod formas unus vertebar in omnes,
nomen ab eventu patria lingua dedit.

et tu, Roma, meis tribuisti praemia Tuscis,

50 unde hodie vicus nomina Tuscus habet,
tempore quo sociis venit Lycomedius armis
atque Sabina feri contudit arma Tati.

vidi ego labentes acies et tela caduca,
atque hostes turpi terga dedisse fugae.

55 sed facias, divum sator, ut Romana per aevum
transeat ante meos turba togata pedes.

sex superant vèrsus (te, qui ad vadimonia curris,
non moror): haec spatiis ultima creta meis.

stipes acernus eram, properanti falce dolatus,

60 ante Numam grata pauper in urbe deus.

at tibi, Mamuri, formae caelator ahenae,

tellus artifices ne terat Osca manus,

qui me tam docilis potuisti fundere in usus.

unum opus est, operi non datur unus honos.

III.

Haec Arethusa suo mittit mandata Lycotae,
cum totiens absis, si potes esse meus.

- siqua tamen tibi lecturo pars oblita derit,
haec erit e lacrimis facta litura meis :
- 5 aut siqua incerto fallit te littera tractu,
signa meae dextrae iam morientis erunt.
te modo viderunt iteratos Bactra per ortus,
te modo munito Neuricus hostis equo,
hibernique Getae, pictoque Britannia curru,
- 10 ustus et eoa discolor Indus aqua.
haecne marita fides et pactae sunt mihi noctes,
cum rudis urgenti bracchia victa dedi ?
quae mihi deductae fax omen praetulit, illa
traxit ab everso lumina nigra rogo,
- 15 et Stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
vitta data est, nupsi non comitante deo.
omnibus heu portis pendent mea noxia vota :
textitur haec castris quarta lacerna tuis.
occidat, inmerita qui carpsit ab arbore vallum
- 20 et struxit querulas rauca per ossa tubas,
dignior obliquo funem qui torqueat Oeno
aeternusque tuam pascit, aselle, famem.
dic mihi, num teneros urit lorica lacertos ?
num gravis inbelles atterit hasta manus ?
- 25 haec noceant potius quam dentibus ulla puella
det mihi plorandas per tua colla notas.
diceris et macie vultum tenuasse : sed opto,
e desiderio sit color iste meo.
at mihi cum noctes induxit Vesper amaras,

- 30   siqua relictæ iacent, osculor arma tua,
tum queror in toto non sidere pallia lecto,
        lucis et auctores non dare carmen aves.
noctibus hibernis castrensia pensa laboro
        et Tyria in radios vellera secta suos.
- 35 et disco qua parte fluat vincendus Araxes,
        quot sine aqua Parthus milia currat equus.
cogor et e tabula pictos ediscere mundos,
        qualis et hæc docti sit positura dei,
quæ tellus sit lenta gelu, quæ putris ab aestu,
- 40   ventus in Italiam qui bene vela ferat.
adsidet una soror, curis et pallida nutrix
        peierat hiberni temporis esse moras.
felix Hippolyte! nuda tulit arma papilla
        et texit galea barbara molle caput.
- 45 Romanis utinam patuissent castra puellis!
        essem militiæ sarcina fida tuæ,
nec me tardarent Scythæ iuga, cum pater altas
        tetricus in glaciem frigore nectit aquas.
omnis amor magnus, sed aperto in coniuge maior:
- 50   hanc Venus, ut vivat, ventilat ipsa facem.
nam mihi quo? Poenis tibi purpura fulgeat ostris
        crystallusque meas ornet aquosa manus.
omnia surda tacent, rarisque adsueta kalendis
        vix aperit clausos una puella lares.
- 55 Glaucidos et catulæ vox est mihi grata querentis:
        illa tui partem vindicat una toro.

- flore sacella tego, verbenis compita velo,
et crepat ad veteres herba Sabina focos.
sive in finitimo gemuit stans noctua tigno,
60 seu voluit tangi parca lucerna mero,
illa dies hornis caedem denuntiat agnis,
succinctique calent ad nova lucra popae.
ne, precor, adscensis tanti sit gloria Bactris,
raptave odorato carbasa lina duci,
65 plumbea cum tortae sparguntur pondera fundae,
subdolus et versis increpat arcus equis.
sed (tua sic domitis Parthae telluris alumnis
pura triumphantis hasta sequatur equos)
incorruppta mei conserva foedera lecti.
70 hac ego te sola lege redisse velim.
armaque cum tulero portae votiva Capenae,
subscribam 'salvo grata puella viro'.
-

III.

- Tarpeium nemus et Tarpeiae turpe sepulcrum
fabor et antiqui limina capta Iovis.
lucus erat felix hederoso consitus antro,
multaque nativis obstrepit arbor aquis,
5 Silvani ramosa domus, quo dulcis ab aestu

fistula poturas ire iubebat oves.

hunc Tatius fontem vallo praecingit acerno,

fidaque suggesta castra coronat humo.

quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis

10 cum quateret lento murmure saxa Iovis,

atque ubi nunc terris dicuntur iura subactis,

stabant Romano pila Sabina foro?

murus erant montes: ubi nunc est curia saepta,

bellicus ex illo fonte bibebat equus.

15 hinc Tarpeia deae fontem libavit: at illi

urgebat medium fictilis urna caput.

et satis una malae potuit mors esse puellae,

quae voluit flammās fallere, Vesta, tuas?

vidit arenosis Tatium proludere campis,

20 pictaque per flavas arma levare iubas.

obstupuit regis facie et regalibus armis,

interque oblitās excidit urna manus.

saepe illa inmeritae causata est omina lunae

et sibi tinguendas dixit in amne comas:

25 saepe tulit blandis argentea lilia nymphis,

Romula ne faciem laederet hasta Tati.

dumque subit primo Capitolia nubila fumo,

rettulit hirsutis bracchia secta rubis,

et sua Tarpeia residens ita flevit ab arce

30 vulnera, vicino non patiēda Iovi.

ignes castrorum et Tatiae praetoria turmae

et formosa oculis arma Sabina meis,

o utinam ad vestros sedeam captiva penates,
dum captiva mei conspicer esse Tati.

35 Romani montes et montibus addita Roma
et valeat probro Vesta pudenda meo.

ille equus, ille meos in castra reportet amores,
cui Tatinus dextras collocat ipse iubas.

quid mirum in patrios Scyllam saevisse capillos,

40 candidaque in saevos inguina versa canes?
prodit a quid mirum fraterni cornua monstri,
cum patuit lecto stamine torta via?

quantum ego sum Ausoniis crimen factura puellis,
inproba virgineo lecta ministra foco!

45 Pallados extinctos si quis mirabitur ignes,
ignoscat: lacrimis spargitur ara meis.

cras, ut rumor ait, tota pugnabitur urbe:

tu cave spinosi rorida terga iugi.

lubrica tota via est et perfida: quippe tacentes

50 fallaci celat limite semper aquas.

o utinam magicæ nossem cantamina musæ!

haec quoque formoso lingua tulisset opem.

te toga picta decet, non quem sine matris honore
nutrit inhumanae dura papilla lupae.

55 si posces pariamne tua regina sub aula,

dos tibi non humilis prodita Roma venit.

si minus, at raptæ ne sint inpune Sabinae:

me rape et alterna lege repende vices.

commissas acies ego possum solvere: nuptae,

- 60 vos medium palla foedus inite mea.
adde Hymenaeae modos, tubicen fera murmura conde :
credite, vestra meus molliet arma toras.
et iam quarta canit venturam bucina lucem
ipsaque in Oceanum sidera lapsa cadunt.
- 65 experiar somnum, de te mihi somnia quaeram :
fac venias oculis umbra benigna meis.’
dixit, et incerto permisit brachia somno,
nescia vae furiis accubuisse novis.
nam Vesta, Iliacae felix tutela favillae,
- 70 culpam alit et plures condit in ossa faces.
illa ruit qualis celerem prope Thermodonta
Strymonis absciso pectus aperta sinu.
urbi festus erat, dixere Parilia patres :
hic primus coepit moenibus esse dies :
- 75 annua pastorum convivia, lusus in urbe,
cum pagana madent fercula deliciis
cumque super raros faeni flammantis acervos
traicit inmundos ebria turba pedes.
Romulus excubias decrevit in otia solvi
- 80 atque intermissa castra silere tuba.
hoc Tarpeia suum tempus rata convenit hostem :
pacta ligat, pactis ipsa futura comes.
mons erat adscensu dubius, festoque remissus :
nec mora, vocales occupat ense canes.
- 85 omnia praebebant somnos : sed Iuppiter unus
decrevit poenis invigilare tuis.

prodiderat portaeque fidem patriamque iacentem,
nubendique petit, quem velit ipse, diem.

at Tati^{us} (neque enim sceleri dedit hostis honorem)

90 'nube' ait 'et regni scande cubile mei.'

dixit, et ingestis comitum super obruit armis.

haec, virgo, officiis dos erat apta tuis.

a duce Tarpeia mons est cognomen adeptus ;

o vigil, iniuste praemia sortis habes.

V.

Terra tuum spinis obducatur, lena, sepulcrum,

et tua, quod non vis, sentiat umbra sitim,

nec sedeant cineri manes, et Cerberus ultor

turpia ieiuno terreat ossa sono.

5 docta vel Hippolytum Veneri mollire negantem,

concordique toro pessima semper avis,

Penelopen quoque neglecto rumore mariti

nubere lascivo cogeret Antinoo.

illa velit, poterit magnes non ducere ferrum

10 et volucris nidis esse noverca suis.

quippe et, Collinas ad fossam moverit herbas,

stantia currenti diluerentur aqua.

audax cantatae leges inponere lunae

- et sua nocturno fallere terga lupo,
15 posset ut intentos astu caecare maritos,
cornicum inmeritas eruit ungue genas,
consuluitque striges nostro de sanguine et in me
hippomanes fetae semina legit equae.
exorabat opus verbis, ceu blanda pererrat
20 saxosamque terit sedula lympa viam.
‘si te eoa Dorozantum iuvat aurea ripa
et quae sub Tyria concha superbit aqua,
Eurypylique placet Coae textura Minervae
sectaque ab Attalicis putria signa toris,
25 seu quae palmiferae mittunt venalia Thebae,
murreaque in Parthis pocula cocta focis,
sperne fidem, provolve deos, mendacia vincant,
frange et damnosae iura pudicitiae.
et stimulare iram pretium facit: utere causis:
30 maior dilata nocte recurret amor.
si tibi forte comas vexaverit utilis ira,
post modo mercata pace premendus erit.
denique ubi amplexu Venerem promiseris empto,
fac simules puros Isidis esse dies.
35 ingerat apriles Iole tibi, tundat Amycle
natalem maiis idibus esse tuum.
supplex ille sedet: posita tu scribe cathedra
quidlibet. has artes si pavet ille, tenes.
semper habe morsus circa tua colla recentes,
40 litibus alterius quos putet esse datos.

nec te Medae delectent probra sequacis
(nempe tulit fastus, ausa rogare prior),
sed potius mundi Thais pretiosa Menandri,
cum ferit astutos comica moecha Getas.

- 45 in mores te verte viri: si cantica iactat,
i comes et voces ebria iunge tuas.
ianitor ad dantes vigilet: si pulset inanis,
surdus in obductam somniet usque seram.
nec tibi displiceat miles non factus amori,
50 nauta nec attrita si ferat aera manu,
aut quorum titulus per barbara colla pependit,
caelati medio cum saluere foro.

aurum spectato, non quae manus adferat aurum.

- 54 versibus auditis quid nisi verba feres?
'quid iuvat ornato procedere, vita, capillo
et tennes Coa veste movere sinus?'

- 55 qui versus, Coae dederit nec munera vestis,
istius tibi sit surda sine aure lyra.
dum vernat sanguis, dum rugis integer annus,
utere, ne quid cras libet ab ore dies.

vidi ego odorati victura rosaria Paesti

- 60 sub matutino cocta iacere noto.'

his animum nostrae dum versat Acanthis amicae,
ossa per heu tennes sunt numerata cutes.

sed cape torquatae, Venus o regina, columbae
ob meritum ante tuos guttura secta focos.

- 65 vidi ego rugoso tussim concreescere collo,

sputaque per dentes ire cruenta cavos,
atque animam in tegetes putrem expirare paternas.

horruit argenti pergula curta foco.

exequiae fuerant rari furtiva capilli

70 vincula et immundo pallida mitra situ,
et canis in nostros nimis experrecta dolores,
cum fallenda meo pollice clatra forent.

sit tumulus lenae curto vetus amphora collo :

urgeat hunc supra vis, caprifice, tua.

75 quisquis amas, scabris hoc bustum caedite saxis,
mixtaque cum saxis addite verba mala.

VI.

Sacra facit vates : sint ora faventia sacris

et cadat ante meos icta iuvenca focos.

ara Philetæis certet Romana corymbis

et Cyrenaeas urna ministret aquas.

5 costum molle date et blandi mihi turis honores,
terque focum circa laneus orbis eat.

spargite me lymphis, carmenque recentibus aris
tibia Mygdoniis libet eburna cadis.

ite procul fraudes, alio sint aere noxae :

10 pura novum vati laurea mollit iter.

musa, Palatini referemus Apollinis aedem :

Propert. ed. V.

res est, Calliope, digna favore tuo.

Caesaris in nomen ducuntur carmina: Caesar
dum canitur, quaeso, Iuppiter ipse vaces.

15 est, Phoebi fugiens Athamana ad litora portus,
qua sinus Ioniae murmura condit aquae,
Actia Iuleae pelagus monumenta carinae,
nautarum votis non operosa via.

huc mundi coiere manus: stetit aequore moles

20 pinea: nec remis aequa favebat avis.
altera classis erat Teucro damnata Quirino,
pilaque feminea turpiter acta manu:
hinc Augusta ratis plenis Iovis omine velis
signaque iam patriae vincere docta suae.

25 tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
armorum et radiis picta tremebat aqua,
cum Phoebus linquens stantem se vindice Delon
(nam tulit iratos mobilis unda notos)

adstitit Augusti puppim super et nova flamma

30 luxit in obliquam ter sinuata facem.

non ille attulerat crines in colla solutos
aut testudineae carmen inerme lyrae,

sed quali adspexit Pelopeum Agamemnona vultu
egessitque avidis Dorica castra rogis,

35 aut qualis flexos solvit Pythona per orbem
serpentem, inbelles quem timuere lyrae.

mox ait 'o longa mundi servator ab Alba,
Auguste, Hectoreis cognite maior avis,

vince mari: iam terra tua est. tibi militat arcus
et favet ex umeris hoc onus omne meis.
solve metu patriam, quae nunc te vindice freta
inposuit prorae publica vota tuae.
quam nisi defendes, murorum Romulus augur
ire Palatinas non bene vidit aves.
et nimium remis audent prope. turpe Latinos
principe te fluctus regia vela pati.
nec te, quod classis centenis remiget alis,
terreat: invito labitur illa mari.
quodque vehunt prorae Centaurica saxa minantes,
tigna cava et pictos experiere metus.
frangit et attollit vires in milite causa;
quae nisi iusta subest, excutit arma pudor.
tempus adest, committe rates: ego temporis auctor
ducam laurigera Iulia rostra manu.
dixerat, et pharetrae pondus consumit in arcus:
proxima post arcus Caesaris hasta fuit.
vincit Roma fide Phoebi: dat femina poenas:
sceptra per Ionias fracta vehuntur aquas.
at pater Idalio miratur Caesar ab astro:
'sum deus: est nostri sanguinis ista fides.'
prosequitur cantu Triton, omnesque marinae
plausuerunt circa libera signa deae.
illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
hoc unum, iusso non moritura die.
di melius! quantus mulier foret una triumphus,

- ductus erat per quas ante Iugurtha vias!
Actius hinc traxit Phoebus monumenta, quod eius
una decem vicit missa sagitta rates.
bella satis cecini: citharam iam poscit Apollo
70 victor et ad placidos exiit arma choros.
candida nunc molli subeant convivia luco,
blanditiaeque fluant per mea colla rosae,
vinaque fundantur praelis elisa Falernis,
terque lavet nostras spica Cilissa comas,
75 ingenium potis inritet musa poetis:
Bacche, soles Phoebo fertilis esse tuo.
ille paludosos memoret servire Sycambros,
Cepheam hic Meroen fuscaque regna canat,
hic referat sero confessum foedere Parthum,
80 'reddat signa Remi: mox dabit ipse sua.
sive aliquid pharetris Augustus parcat eois,
differat in pueros ista tropaea suos.
gaude, Crasse, nigras siquid sapis inter arenas:
ire per Euphraten ad tua busta licet.'
85 sic noctem patera, sic ducam carmine, donec
iniciat radios in mea vina dies.
-

VII.

Sunt aliquid manes: letum non omnia finit,
luridaque evictos effugit umbra rogos.

- Cynthia namque meo visa est incumbere fulcro,
murmur ad extremæ nuper humata viae,
6 cum mihi somnus ab exequiis penderet amoris,
et quereretur lecti frigida regna mei.
eosdem habuit secum quibus est elata capillos,
eosdem oculos: lateri vestis adusta fuit,
et solitum digito beryllon adederat ignis,
10 summaque Lethæus triverat ora liquor.
spirantisque animos et vocem misit: at illi
pollicibus fragiles increpuere manus.
'perfide nec cuiquam melior sperande puellæ,
in te iam vires somnus habere potest?
15 iamne tibi exciderant vigilacis furta Suburæ
et mea nocturnis trita fenestra dolis?
per quam demisso quotiens tibi fune pependi,
alterna veniens in tua colla manu!
saepe Venus trivio commissæ est, pectore mixto
20 fecerunt tepidas pallia nostra vias.
foederis heu taciti, cuius fallacia verba
non audituri diripuerunt noti.
at mihi non oculos quisquam inclamavit euntis:
unum inpetrassem te revocante diem.
25 nec crepuit fissa me propter arundine custos,
laesit et obiectum tegula curta caput.
denique quis nostro curvum te funere vidit,
atram quis lacrimis incaluisse togam?
si piguit portas ultra procedere, at illuc

- 30 iussisses, lectum lentius ire meum.
cur ventos non ipse rogis, ingrate, petisti?
cur nardo flammae non oluere meae?
hoc etiam grave erat, nulla mercede hyacinthos
inicere et fracto busta piare cado.
- 35 Lygdamus uratur, candescat lammina vernae
(sensi ego, cum insidiis pallida vina bibi):
at Nomas arcanas tollat versuta salivas:
dicet damnatas ignea testa manus.
quae modo per viles inspecta est publica noctes,
- 40 haec nunc aurata cyclade signat humum,
et graviora rependit iniquis pensa quasillis,
garrula de facie siqua locuta meast:
nostraque quod Petale tulit ad monumenta coronas,
codicis inmundi vincula sentit anus:
- 45 caeditur et Lalage tortis suspensa capillis,
per nomen quoniam est ausa rogare meum.
te patiente meae conflavit imaginis aurum,
ardente e nostro dotem habitura rogo.
non tamen insector, quamvis mereare, Properti:
- 50 longa mea in libris regna fuere tuis.
iuro ego fatorum nulli revolubile carmen,
tergeminusque canis sic mihi molle sonet,
me servasse fidem. si fallo, vipera nostris
sibilet in tumultis et super ossa cubet.
- 55 nam gemina est sedes turpem sortita per amnem,
turbaque diversa remigat omnis aqua.

- una Clytaemnestrae stuprum † vehit altera Cressae
portat mentitae lignea monstra bovis.
ecce coronato pars altera vecta phaselo,
60 mulcet ubi Elysias aura beata rosas,
qua numerosa fides quaque aera rotunda Cybebes
mitratisque sonant Lydia plectra choris,
Andromedeque et Hypermnestre, sine fraude maritae,
narrant historiae pectora nota suae :
65 haec sua maternis queritur vivere catenis
bracchia nec meritas frigida saxa manus :
narrat Hypermnestre magnum ausas esse sorores,
in scelus hoc animum non valuisse suum.
sic mortis lacrimis vitae sanamus amores :
70 celo ego perfidiae crimina multa tuae.
sed tibi nunc mandata damus, si forte moveris,
si te non totum Doridos herba tenet.
nutrix in tremulis nequid desideret annis
Parthenie: patuit, nec tibi avara fuit.
75 deliciae meae Latris, cui nomen ab usust,
ne speculum dominae porrigat illa novae.
et quoscumque meo fecisti nomine versus,
ure mihi : laudes desine habere meas.
pelle hederam tumulo, mihi quae pugnante co-
rymbo
80 mollia contortis adligat ossa comis.
pomosis Anio qua spumifer incubat arvis
et numquam Herculeo numine pallet ebur,

- hic carmen media dignum me scribe columna,
sed breve, quod currens vector ab urbe legat,
85 'hic Tiburtina iacet aurea Cynthia terra.
accessit ripae laus, Aniene, tuae.'
nec tu sperne piis venientia somnia portis:
cum pia venerunt somnia, pondus habent.
nocte vagae ferimur (nox clausas liberat umbras),
90 errat et abiecta Cerberus ipse sera.
luce iubent leges Lethaea ad stagna reverti:
nos vehimur, vectum nauta recenset onus.
nunc te possideant aliae: mox sola tenebo:
mecum eris, et mixtis ossibus ossa teram.'
95 haec postquam querula mecum sub lite peregit,
inter complexus excidit umbra meos.
-

VIII.

- Disce quid Esquilias hac nocte fugarit aquosas,
cum vicina novis turba cucurrit agris.
Lanuvium annosi vetus est tutela draconis:
huc, ubi tam rarae non perit hora morae,
5 qua sacer abripitur caeco descensus hiatu,
qua penetrat virgo (tale iter omne cave),
ieiuni serpentis honos cum pabula poscit
annua et ex ima sibila torquet humo

- (talìa demissae pallent ad sacra puellae,
10 cum temere anguino creditur ore manus.
ille sibi admotas a virgine corripit escas:
virginis in palmis ipsa canistra tremunt.
si fuerint castae, redeunt in colla parentum,
clamantque agricolae 'fertilis annus erit'),
15 huc mea detonsis aucta est Cynthia mannis:
causa fuit Iuno, sed mage causa Venus.
Appia, dic quaeso, quantum te teste triumphum
egerit effusis per tua saxa rotis,
turpis in arcana sonuit cum rixa taberna;
20 si sine me, famae non sine labe meae.
spectaclum ipsa sedens primo temone pependit,
ausa per inpuros frena movere locos.
Serica nam taceo volsi carpenta nepotis
atque armillatos colla Molossa canes,
25 qui dabit inmundae venalia fata saginae,
vincet ubi erasas barba pudenda genas.
cum fieret nostro totiens iniuria lecto,
mutato volui castra movere toro.
Phyllis Aventinae quaedam est vicina Dianae;
30 sobria grata parum: cum bibit, omne decet.
altera Tarpeios est inter Teia lucos;
candida, sed potae non satis unus erit.
his ego constitui noctem lenire vocatis,
et Venere ignota furta novare mea.
35 unus erat tribus in secreta lectulus herba.

quaeris concubitus? inter utramque fui.

Lygdamus ad cyathos, vitrique aestiva supellex,
et Methymnaei Graeca saliva meri.

Nilotes tibicen erat, crotalistria Phidis,

40 et facilis spargi munda sine arte rosa.

nanus et ipse suos breviter concretus in artus
iactabat truncas ad cava buxa manus.

sed neque suppletis constabat flamma lucernis,
reccidit inque suos mensa supina pedes.

45 me quoque per talos Venerem quaerente secundos
semper damnosi subsiludere canes.

cantabant surdo, nudabant pectora caeco :

Lanuvii ad portas, hei mihi, solus eram.
cum subito rauci sonuerunt cardine postes,

50 et levia ad primos murmura facta lares.

nec mora, cum totas resupinat Cynthia valvas,
non operosa comis, sed furibunda decens.

pocula mi digitos inter cecidere remissos
pallueruntque ipso labra soluta mero.

55 fulminat illa oculis et quantum femina saevit :
spectaclum capta nec minus urbe fuit.

Phyllidos iratos in vultum conicit ungues :
territa vicinas Teia clamat aquas.

lumina sopitos turbant elata Quirites,

60 omnis et insana semita nocte sonat.

illas direptisque comis tunicisque solutis
excipit obscurae prima taberna viae.

- Cynthia gaudet in exuviis victrixque recurrit
et mea perversa sauciat ora manu,
65 inponitque notam collo morsuque cruentat,
praecipueque oculos, qui meruere, ferit.
atque ubi iam nostris lassavit brachia plagis,
Lygdamus ad plutei fulcra sinistra latens
eruitur, geniumque meum prostratus adorat.
- 70 Lygdame, nil potui : tecum ego captus eram.
supplicibus palmis tum demum ad foedera veni,
cum vix tangendos praebuit illa pedes,
atque ait 'admissae si vis me ignoscere culpaee,
accipe, quae nostrae formula legis erit.
- 75 tu neque Pompeia spatlabere cultus in umbra,
nec cum lascivum sternet arena forum.
colla cave inflectas ad summum obliqua theatrum
aut lectica tuae sidat aperta morae.
- Lygdamus in primis, omnis mihi causa querellae,
80 veneat et pedibus vincula bina trahat.'
indixit leges. respondi ego 'legibus utar.'
riserat imperio facta superba dato.
dein quemcumque locum externae tetigere puellae,
suffit, et a pura limina tergit aqua,
- 85 imperat et totas iterum mutare lacernas,
terque meum tetigit sulfuris igne caput.
atque ita mutato per singula pallia lecto
respondi, et toto solvimus arma toro.
-

VIII.

- Amphitryoniades qua tempestate iuencos
egerat a stabulis, o Erythea, tuis,
venit ad eductos pecorosa Palatia montes
et statuit fessos, fessus et ipse, boves,
5 qua Velabra suo stagnabant flumine quaque
nauta per urbanas velificabat aquas.
sed non infido manserunt hospite Caco
incolumes: furto polluit ille Iovem.
incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
10 per tria partitos qui dabat ora focos.
hic, ne certa forent manifestae signa rapinae,
aversos cauda traxit in antra boves,
nec sine teste deo: furem sonuere iuenci,
furis et implacidas diruit ira fores.
15 Maenalio iacuit pulsus tria tempora ramo
Cacus: et Alcides sic ait 'ite boves,
Herculis ite boves, nostrae labor ultime clavae,
bis mihi quaesitae, bis mea praeda, boves,
arvaeque mugitu sancite boaria longo:
20 nobile erit Romae pascua vestra forum.'
dixerat, et sicco torret sitis ora palato,
terraque non ullas feta ministrat aquas.
sed procul inclusas audit ridere puellas.
lucus ab umbroso fecerat orbe nemus,

- 25 femineae loca clausa deae fontesque piandos,
inpune et nullis sacra resecta viris.
devia puniceae velabant limina vittae,
putris odorato luxerat igne casa,
populus et longis ornabat frondibus aedem,
30 multaque cantantes umbra tegebat aves.
huc ruit in siccam congesto pulvere barbam,
et iacit ante fores verba minora deo.
'vos precor, o luci sacro quae luditis antro,
pandite defessis hospita fana viris.
35 fontis egens erro, circaque sonantia lymphis,
et cava suscepto flumine palma sat est.
audistisne aliquem, tergo qui sustulit orbem?
ille ego sum: Alciden terra recepta vocat.
quis facta Herculeae non audit fortia clavae
40 et numquam ad natas inrita tela feras,
atque uni Stygias homini luxisse tenebras?
[accipite: haec fesso vix mihi terra patet.]
quid si Iunoni sacrum faceretis amarae?
non clausisset aquas ipsa noverca suas.
45 sin aliquam vultusque meus saetaeque leonis
terrent et Libyco sole perusta coma,
idem ego Sidonia feci servilia palla
officia et Lydo pensa diurna colo,
mollis et hirsutum cepit mihi fascia pectus,
50 et manibus duris apta puella fui.'
talibus Alcides: at talibus alma sacerdos,

puniceo canas stamine vincta comas.

‘parce oculis, hospes, lucoque abscede verendo:

cede agedum et tuta limina linque fuga.

55 interdicta viris metuenda lege piatur

quae se submota vindicat ara casa.

magno Tiresias adspexit Pallada vates,

fortia dum posita Gorgone membra lavat.

di tibi dent alios fontes: haec lympha puellis

60 avia secreti limitis una fluit.’

sic anus: ille umeris postes concussit opacos,

nec tulit iratam ianua clausa sitim.

at postquam exhausto iam flumine vicerat aestum,

ponit vix siccis tristia iura labris.

65 ‘angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem

accipit: haec fesso vix mihi terra patet.

maxima quae gregibus devota est ara repertis,

ara per has’ inquit ‘maxima facta manus,

haec nullis umquam pateat veneranda puellis,

70 Herculis eximii ne sit inulta sitis.’

sancte, pater, salve, cui iam favet aspera Iuno:

sancte, velis libro dexter inesse meo.

hunc, quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,

sic Sanctum Tatiae conposuere Cures.

X.

- Nunc Iovis incipiam causas aperire Feretri,
armaque de ducibus trina recepta tribus.
magnum iter adscendo, sed dat mihi gloria vires:
non iuvat e facili lecta corona iugo.
- 5 imbuis exemplum primae tu, Romule, palmae
huius, et exuvio plenus ab hoste redis,
tempore quo portas Caeninum Acrona petentem
victor in eversum cuspide fundis equum.
Acron Hercules Caenina ductor ab arce,
- 10 Roma, tuis quondam finibus horror erat.
hic spolia ex umeris ausus sperare Quirini
ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.
hunc videt ante cavas librantem spicula turres
Romulus et votis occupat ante ratis.
- 15 'Iuppiter, haec hodie tibi victima corruet Acron'
voverat: et spoliū corrui ille Iovi.
urbis virtutisque parens sic vincere suevit,
qui tulit aprico frigida castra lare.
idem eques et frenis, idem fuit aptus aratris,
- 20 et galea hirsuta compta lupina iuba.
picta neque inducto fulgebat parma pyropo:
praebebant caesi baltea lenta boves.
Cossus at insequitur Veientis caede Tolumni,
vincere cum Veios posse laboris erat,

- 25 necdum ultra Tiberim belli sonus, ultima praeda
Nomentum et captae ingera terna Corae.
o Veii veteres, et vos tum regna fuistis
et vestro posita est aurea sella foro :
nunc intra muros pastoris bucina lenti
30 cantat et in vestris ossibus arva metunt.
forte super portae dux Veius adstitit arcem
colloquiumque sua fretus ab urbe dedit.
dumque aries murum cornu pulsabat aheno,
vineae qua ductum longa tegebat opus,
35 Cossus ait 'forti melius concurrere campo' :
nec mora fit, plano sistit uterque gradum.
di Latias iuvare manus, desecta Tolumni
cervix Romanos sanguine lavit equos.
Claudius a Rheno traiectos arcuit hostes,
40 Belgica cum vasti parma relata ducis
Virdomari. genus hic Brenno iactabat ab ipso,
nobilis erectis fundere gaesa rotis.
illi virgatis iaculantis ab agmine braccis
torquis ab incisa decedit unca gula.
45 nunc spolia in templo tria condita : causa Feretri,
omine quod certo dux ferit ense ducem ;
seu, quia victa suis umeris haec arma ferebant,
hinc Feretri dicta est ara superba Iovis.
-

XI.

- Desine, Paulle, meum lacrimis urgere sepulcrum :
 panditur ad nullas ianua nigra preces.
 cum semel infernas intrarunt funera leges,
 non exorato stant adamante viae.
- 5 te licet orantem fuscae deus audiat aulae :
 nempe t̄pas lacrimas litora surda bibent.
 vota movent superos : ubi portitor aera recepit,
 obserat herbosos lurida porta rogos.
 sic maestae cecinere tubae, cum subdita nostrum
- 10 detraheret lecto fax inimica caput.
 quid mihi coniugium Paulli, quid currus avorum
 profuit aut famae pignora tanta meae?
 num minus inmites habui Cornelia parcas?
 en sum quod digitis quinque levatur onus.
- 15 damnatae noctes, et vos vada lenta paludes,
 et quaecumque meos implicat unda pedes,
 inmatura licet, tamen huc non noxia veni :
 det pater hic umbrae mollia iura meae.
 aut siquis posita iudex sedet Aeacus urna,
- 20 in mea sortita vindicet ossa pila :
 adsideant fratres, iuxta et Minoida sellam
 eumenidum intento turba severa foro.
 Sisyphē, mole vaces, taceant Ixionis orbes,
 fallax Tantaleo corripere ore liquor,
- Propert. ed. V. 24

- 25 Cerberus et nullas hodie petat inprobus umbras,
et iaceat tacita lapsa catena sera.
ipsa loquar pro me. si fallo, poena sororum
infelix umeros urgeat urna meos.
sicui fama fuit per avita tropaea decori,
- 30 Afra Numantinos regna loquuntur avos,
altera maternos exaequat turba Libones,
et domus est titulis utraque fulta suis.
mox, ubi iam facibus cessit praetexta maritis,
vinxit et acceptas altera vitta comas,
- 35 iungor, Paulle, tuo sic discessura cubili:
in lapide hoc uni nupta fuisse legar
testor maiorum cineres tibi, Roma, verendos,
sub quorum titulis, Africa, tonsa iaces,
te, Perseu, proavi simulantem pectus Achillis,
- 40 quique tuas proavo fregit Achille domos,
me neque censurae legem moluisse nec ulla
labe mea vestros erubuisse focos.
non fuit exuviis tantis Cornelia damnum,
quin erat et magnae pars imitanda domus.
- 45 nec mea mutata est aetas, sine crimine totast:
viximus insignes inter utramque facem.
mi natura dedit leges a sanguine ductas,
ne possem melior iudicis esse metu.
quaelibet austeras de me ferat urna tabellas:
- 50 turpior adsessu non erit ulla meo,
vel tu, quae tardam movisti fune Cybeben,

- Claudia, turritae rara ministra deae,
vel cui, commissos cum Vesta reposceret ignes,
exhibuit vivos carbasus alba focos.
- 55 nec te, dulce caput, mater Scribonia, laesi:
in me mutatum quid nisi fata velis?
maternis laudor lacrimis urbisque querellis,
defensa et gemitu Caesaris ossa mea.
ille sua nata dignam vixisse sororem
- 60 increpat, et lacrimas vidimus ire deo.
et tamen emerui generosos vestis honores,
nec mea de sterili facta rapina domo.
tu, Lepide, et tu, Paulle, meum post fata levamen:
condita sunt vestro lumina nostra sinu.
- 65 vidimus et fratrem sellam geminasse curulem;
consul quo factus tempore, rapta soror.
filia, tu specimen censurae nata paternae,
fac teneas unum nos imitata virum,
et serie fulcite genus: mihi cymba volenti
- 70 solvitur aucturis tot mea fata meis.
haec est feminei merces extrema triumpho,
laudat ubi emeritum libera fama rogam.
nunc tibi commendo communia pignora natos:
haec cura et cineri spirat inusta meo.
- 75 fungere maternis vicibus, pater: illa meorum
omnis erit collo turba ferenda tuo.
oscula cum dederis tua flentibus, adice matris:
tota domus coepit nunc onus esse tuum.

- et siquid doliturus eris, aine testibus illis :
80 cum venient, siccis oscula falle genis.
sat tibi sint noctes quas de me, Paulle, fatiges,
somniaque in faciem credita saepe meam :
atque ubi secreto nostra ad simulacra loqueris,
ut responsurae singula verba iace.
85 seu tamen adversum mutarit ianua lectum,
sederit et nostro cauta noverca toro,
coniugium, pueri, laudate et ferte paternum :
capta dabit vestris moribus illa manus.
nec matrem laudate nimis : conlata priori
90 vertet in offensas libera verba suas.
seu memor ille meo contentus manserit umbra
et tanti cineres duxerit esse meos,
discite venturam iam nunc lenire senectam,
caelibis ad curas nec vacet ulla via.
95 quod mihi detractum est, vestros accedat ad annos :
prole mea Paullum sic iuvet esse senem.
et bene habet : numquam mater lugubria sumpsit :
venit in exequias tota caterva meas.
causa perorata est. flentes me surgite, testes,
100 dum pretium vitae grata rependit humus.
moribus et caelum patuit : sim digna merendo,
cuius honoratis ossa vehantur avis.

